ओं ॥ म्.

સામાયિક

તથા

પ્રતિક્રમણ સુત્ર. ૨

(અપરનામ. "શ્રાવકાવસ્યક")

વિધિ તથા પાઠ અર્થ સહિત.

તથા

પંચપરમેષ્ટિના એકસો આઠ ગુણ.

દોહરો.

ઋષભદેવ ચરણે નમી, ગુરૂ ગૌતમ ગુણવંત;
જૈન ધર્મ આરાધિએ, લહીએ સુખ અનંત.
ખરી શીખ એ માનજો, મનમાં રાખી ભાવ;
સદ્દહણા જીન વચનની, કરો ખરી ચિત્ત ભાવ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

કાળીદાસ જસકરણ ઝવેરી.

અમદાવાદ.

અમદાવાદ.

શ્રી સત્યવિજય પ્રેસમાં શા. સાંકલચંદ હરીલાલે છાપ્યું.

સંવત ૧૯૬૮. સને ૧૯૧૨.

કીંમત અમુલ્ય.

ઑં ૩ મ.

સામાયિક.

તથા.

પ્રતિક્રમણ સુત્ર

(અપરનામ. " શ્રાવકાવસ્યક ")

વિધિ તથા પાઠ અર્થ સહિત.

તથા

પંચપરમેષ્ટિના એકસો આઠ ગુણ.

દોહરો.

રૂષભદેવ ચરણે નમી, ગુરૂ ગૌતમ ગુણવંત;
જૈન ધર્મ આરાધિએ, લહીએ સુખ અનંત.
ખરી શીખ એ માનજો, મનમાં રાખી ભાવ,
સદ્દહણા જીન વચનની, કરો ખરી ચિત્તભાવ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.
કાળીદાસ જસકરણ ઝવેરી.
અમદાવાદ.

અમદાવાદ.
શ્રી સત્યવિજય પ્રેસમાં શા. સાંકળચંદ હરિલાલે છાપ્યું.

સંવત ૧૯૬૮. સને ૧૯૧૨.

કીંમત અમુલ્ય.

પ્રસ્તાવના.

આ સામાયિક વિચાર તથા પ્રતિક્રમણસુત્ર વિધિપાઠ સહિત પાલણ-પુરના સ્થાનક માર્ગી છકોટી જૈન ભાઇઓમાં ચાલતી રૂઢી પ્રમાણે તથા પંચ પરમેષ્ટિના એકસોઆઠ ગુણ ખુલાસા સાથે ગોંડળ સિંઘાડાના. **પ્રખ્યાત તપસ્વી મુની શ્રી ૧૦૦૮ માણેકચંદજી સ્વામીના** શિષ્ય શ્રી ૧૦૦૮ **મુનીશ્રી જાદવજી સ્વામીની મદદથી** સુધારી સદરહુ જૈનભાઇઓના ઉપયોગાર્થે છપાવવામાં આવેલ છે. સદરહુ વિદ્વાન મુનીના શિષ્યો મુની શ્રી નાનચંદજી તથા મુની શ્રી પુરૂષોત્તમજી મુની જેઓ પોતાના ગુરૂની સાથે શ્રાવકોના ધાર્મિક શ્રેયમાં સારો ભાગ લેતા જણાય છે તેમનો પણ આ જગોએ આ પુસ્તક છપાવવામાં મદદ તથા કીંમતી સુચનાઓ આપવા માટે ઉપકાર માનું છું.

દશમા વ્રતની અંદર એકાવનમે પાંને જે ટીકા રૂપે લખેલ છે તે જુની રૂઢી પ્રમાણે નહિં હોવાથી લખવામાં આવેલ પણ પાછળથી મુની શ્રી જાદવજી સ્વામીએ એવી સુચના કરી છે કે નવું પ્રતિક્રમણ શિખનારે તે ટીકાવાળો પાઠ પણ મુળ પાઠની સાથે "મણસા, વયસા, કાયસા" પછી બોલવો.

આ પુસ્તક **મેહેતા અમૃતલાલ રાએચંદની મરહુમ પત્ની પાવલબાઇ તથા નીચે સહી કરનારની મરહુમ પત્ની પરસનના સ્મરણાર્થે બન્નેના એકત્ર ખરચથી છપાવવામાં આવી છે. અમને પુસ્તક છપાવવાની તક મળી તેથી અમારા સ્વધર્મી બંધુઓનો ઉપકાર માનીએ છીએ.**

કોઠારી મલુકચંદભાઇ તથા બાદરમલભાઇએ ચોપડી તૈયાર કરતાં મદદ કરી માટે તેમનો પુર્ણ આભાર માનું છું.

છાપાની ભુલના લીધે શુદ્ધિપત્રિકા કરવામાં આવી છે તે ધ્યાનમાં લઈ સુધારવા વધારવા જીજ્ઞાસુએ મેહેરબાની કરવી.

કા. જ. ઝવેરી.

તા ૩-૩—૧૨.

અમદાવાદ.

ભાગ ૧ લો.

સામાયિક વિચાર.

"સામાયિક" શબ્દની વ્યુતપત્તિ "સમ–આઈ–ઇક" શબ્દોની બનેલી છે. અને તેનો અર્થ જ્ઞાન, દર્શન પ્રાપ્ત કરાવનાર, નિર્જરાનો લાભ અપાવનાર, સમતા ભાવ પેદા કરાવનાર, અને રાગ દ્વેષથી મુક્ત કરી મધ્યસ્થ સ્થિતિએ લાવનાર એવો થાએ છે. સામાયિક એ શ્રાવકનું નવમું વ્રત છે. અને તે બે ઘડી દરરોજ કરવું શ્રાવકને જરૂરનું છે.

સામાયિક કરતી વખતે મન, વચન અને કાયાના પાપને રોકવાનો સમજુ મનુષ્યો પ્રયત્ન કરે છે અને તે પ્રમાણે સામાયિક કરતી વખતે, "સામાયિક પાળવાના પાઠ" માં જણાવેલ મન વચન અને કાયાના બત્રીશ દોષ મુક્ત સામાયિક કરવાની જરૂર છે.

સામાયિકનું પ્રમાણુ બે ઘડીનું પુર્વાચાર્યોએ જણાવેલું છે અને તે પ્રમાણે કરતાં હાલના જમાનામાં મુની માહારાજો સમક્ષ વ્યાખ્યાન પ્રસંગે કરવામાં આવે છે તે સીવાયના વખતોમાં સામાયિકનો વખત પસાર કરવાનું ઘણું કંટાળા ભરેલું કેટલાક લોકોને લાગે છે અને તેના પરિણામે ઉપર જણાવેલ બત્રીશ દોષ માંહેના દોષ લાગી જાય છે; તે દોષ થતા અટકાવવાને એમ સલાહ આપવામાં આવે છે કે આગમ વાંચવાનો માહવરો રાખવો અગર કાયોત્સર્ગ મન ઉપર કાબુ મેળવવાને ચાર લોગ્ગસ્સ ઉપરાંતનો કરવાની ટેવ પાડવી. અગર બીજા ગ્રંથો વાંચવા; તે સીવાય બીજા પણ ઘણા સારા રસ્તા તેટલો કાળ વ્યતિત કરવાના છે, તે સમજુ જનોએ ધ્યાનમાં રાખી ઉપયોગમાં લેવા સુચના છે; પણ કોઇ રીતે સામાયક પુરું થતાં સુધી વ્યર્થ કાળ કાઢવો નહિ; અને તેથી વખત વિતતાં બત્રીસ દોષ થતા અટકશે. વળી એમ પણ કેહેવામાં આવે છે કે આ જમાનામાં (યુગમાં) કોઇક મનુષ્યનું સામાયિક શુદ્ધ થતું હશે; પણ તેમ હોય તોપણ તેથી દરેક ભાવિકજને સામાયિક નહિ કરવું એમ સમજવાનું નથી. અને "લખતાં લહિયો થાય, ચાર ચાર ગાઉ કાપતાં લાંબો પંથ કપાય" કેહેવત અનુસાર શુદ્ધ સામાયિક ટેવ પાડવાથી થશે.

સામાયિક કરવાની વિધિ.

પ્રથમ પુર્વ તથા ઉત્તર દિશાએ બેસી કટાસણું પુંજીને પાથરવું. પછી મોહપતિ તથા ગુચ્છો અથવા રજોહરણો પડી લેહિને યથા સ્થીત ઉપયોગ કરવો તથા પેહેરવાનું તથા ઓઢવાનું વસ્ત્ર પ્રવરતી પ્રમાંણે રાખવું.

શુદ્ધિપત્રીકા.

* * * આ નીચે જે સુધારા વધારા બતાવ્યા છે તે દરેક આ પુસ્તકના ઉપયોગ કરનારે સુધારી વધારી શીખવાનું શરૂ કરવું.

સામાયિક.

પૃષ્ટ.	લીટી.	પાઠ.	અર્થ.	ભુલ હોય તે.	તેના બદલે જોઇએ તે.
૧	૩	,,	,,	વિતરા.	વીતરા.
૨	,,	,,	૮	તપૌચાર.	તપાચાર.
૨	,,	,,	૧૯	જ્યોતિ.	જાતિ.
૩	,,	,,	૧૩		જ્ઞાનવંત છો છકાએ જીવને સુખદાયક.
૪	,,	૧૫	,,	વત્તિ.	વત્તિયા.
૭	,,	લોગસ્સ. ૨	,,	જિણે.	જિણે.
૭	,,	૩	,,	કિત્ત.	કિત્ત.
૮	,,	૩	,,	વદે.	વંદે.
૮	,,	૧૧	,,	સુવિહંથ.	સુવિહંચ.
૯	,,	૮	,,	ચઉવિસાંપ.	ચઉવિસંપિ.
		નમોત્થુણં.		જિણુવરા.	જિણવરા.
૧૩	,,	૧	,,	િયટ.	વિયટ.
	,,	૧૫	,,	મણુત.	મણુંત.
૧૩	,,	,,	૨૩	સ્થાનકે.	સ્થાનક.
૧૬	ટીકા ૮	,,	,,	વકય.	વાકય.
૧૭	,,	,,	૨	યાનો.	યાના.
	,,	,,	૨	ગ્યો.	આ.

પ્રતિક્રમણ

૨૧	,,	૧૧	,,	નાણો	નાણે
૨૨	,,	૨	,,	ગુત્તણું	ગુત્તિણું
૨૨	,,	૪	,,	પંચણ્હ	પંચણ્હં
૨૭	,,	૧૩	,,	તેત્રીસ	તેત્તીસ
,,	,,	,,	૨૪	મનના	મનમાં
	,,	,,	૨૫	વચનના	વચને
	,,	,,	૨૬	કાયાના	કાયાએ
૨૯	૧૨	,,	,,	ત્યારી	ત્યાર
૩૧	,,	૬	,,	ભણતાં ભણતાં,	ભણતાં ગણતાં
૩૨	,,	૧૨	,,	પ્રયે	પ્રત્યે
૩૫	,,	૮	,,	ઇયાદીક	ઇત્યાદીક
૪૦	,,	,,	૧૪	વધી છે	કીધી છે
૪૧	,,	,,	૫	પરિશ્રહ	પરિગ્રહ
૪૪	,,	૧૨	,,	।વહં	વિહં
૪૭	,,	૯	,,	આડમું	આઠમું
	,,	૧૨	,,	અવઝ્ઝાણ	અવઝ્ઝાણા
૪૯	,,	,,	૧૭	વત	વ્રત
૫૧	,,	૧	,,	।શખા	શિખા
૫૫	,,	,,	૧૩	આહાર કરતી	જમતિ
૫૫ ટીકા	૯	,,	,,	સભેલ	સંભેલ
૫૬	૭	,,	,,	પાઉદ	પાઉર
	૨૫	,,	,,	ભાગલા	ભાગિયા

૫૮ માં ટીકામાં જ્યાં જ્યાં "સુસ્તી" હોય ત્યાં "સુજતી". અને "અસુસ્તા" "અસુસ્તી" હોય ત્યાં "અસુજતી" કરવા.

૫૮ ટીકા.	૫	,,	,,	મખી	મખીત
	૧૧	,,	,,	સ્વાહીત	સાહીત
૫૮	૧૨	,,	,,	દાયકે	દાયક
	૧૩	,,	,,	સયેત	સચેત

૫૮	૧૪	,,	,,	પરિણુય	અપરિણુય
	,,	,,	,,	અતીથ	સાધુને
	૧૫	,,	,,	ખારીખાં	ખારીઆ
	૧૮	,,	,,	છન્દીય	છન્દ્રુય
	૨૦	,,	,,	સીવય	સીવાય
૫૯	ટીકા.૧	,,	,,	નહીં	
	૨	,,	,,	મીનીટે	નીમીતે
૬૧	,,	૫	,,	કટટુ	કટુ
૬૨	,,	૪	,,	અસાણું	અસણું
૬૩	,,	,,	૨૦	ત્યાગ	ત્યાગ કરી.
૬૫	૧૫	,,	,,	પ્રચે	પ્રત્યે

૬૯ મે પાને છઠ્ઠી લીટીમાં "વીસ"ના બદલે "આઠ" અને "અને" શબ્દ પછી "ચોમાસી પખ્ખીને દીવસે બાર લોગ્ગસનો અને" એટલા શબ્દો ઉમેરવા.

૭૦	૬	,,	,,	થવ	થઇ
	૧૦	,,	,,	કખાય	કષાય
		,,	,,	જન	જો

૭૧ ,, ,, ૧ માં "સુર્ય ઉગ્યાથી" શબ્દો પછી "બે ઘડી દિવસ ચડે ત્યાં સુધી" શબ્દો ઉમેરવા.

૭૬	ટીકા૯	,,	,,	ધજા	ધ્વજા
	૧૦	,,	,,	દૂજા	ધ્વજા
	૧૨	,,	,,	દૂજા	ધ્વજા
૮૦	૨૪	,,	,,	નીચે	ઉપર
૮૧	,,	૪	,,	કકો	ક્રો

૮૧ મે પાને ટીકામાં છેલ્લે "ઉપરના આઠ કર્મ ક્ષય થવાથી આઠ ગુણ થાય છે." એ શબ્દો વધારો.

ओं ३ म.

નમઃ સિદ્ધ : :

શ્રી વિતરાગાય નમઃ

સામાયિક.

નવકાર મંત્ર.

નમો અરિહંતાણં	ન૦ નમસ્કાર હોજો. અ૦ *આઠ કર્મરૂપ વેરીને હણનાર અરિહંત કે જેણે ચાર કર્મ ઘનઘાતી ટાળ્યાં છે તથા બાકીનાં ચાર અઘનઘાતી બાળી દોરડી સમાન પાતળાં પાડી મોક્ષ જવાના કામી થકા વિચરે છે તેને.

---

*આઠ કર્મની વિગત.

૧ જ્ઞાના વરણી કર્મ	જ્ઞાનનું આવરણ કરનાર (જ્ઞાનને રોકનાર) કર્મ (જ્ઞાનના પ્રકારઃ—મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધજ્ઞાન, મન પર્યવ, ને કેવળજ્ઞાન.)
૨ દર્શના વરણી કર્મ	દર્શનનું આવરણ (રોકનાર) કરનાર કર્મ તે ચક્ષુ દર્શન, અચક્ષુદર્શન, અવધ· દર્શન, કેવળદર્શન તથા નિદ્રા લાવનાર.
૩ વેદની કર્મ ૧ સાતાવેદની ૨ અસાતા વેદની	૧ સુખ મળે એટલે વૈભવ વિગેરે સામગ્રી મળે તેવુ કર્મ. ૨ દુઃખ ભોગવાવે તેવું કર્મ

નમો સિદ્ધાણં	**ન૦** નમસ્કાર હોજો. **સિ૦** સકળ કાર્ય સાધ્યાં તે સિદ્ધને, જે *આઠ કર્મ ખપાવી મોક્ષ પામ્યા છે તેને.
નમો આયરિયાણં	**ન૦** નમસ્કાર હોજો. **આ૦** પાંચ માહવ્રત ધારી આચાર્યજીને, જે પાંચ આચાર પાળે અને બીજાને પળાવે તેને. ૧ જ્ઞાનાચાર ૨ દર્શનાચાર ૩ ચારીત્રાચાર ૪ તપોચાર ૫ વીર્યાચાર.
નમો ઊવજ્ઝાયાણં	**ન૦** નમસ્કાર હોજો. **ઊ૦** પંચ મહાવ્રત ધારી ઊપાધ્યાયને. જે શુદ્ધ સૂત્રાર્થ ભણે ને ભણાવે તેને.
નમો લોએ સવ્વ સાહુણં	**ન૦** નમસ્કાર હોજો. **લો૦** લોક ને વિષે, **સ૦** સર્વ. **સા૦** સાધુજીને, જે જ્ઞાનદર્શન તપના સાધનાર તેને.

---

૪ મોહની કર્મ	સમકીત ગુણ રોકનાર એટલે "શુદ્ધ ગુરૂ, દેવ, અને ધર્મ" ઉપર અશ્રધા ઉત્પન કરનાર કર્મ. તથા મિથ્યાત્વરૂપ.
૫ આયુષ્ય કર્મ	આયુષ્ય બાંધનાર કર્મ
૬ નામ કર્મ	નામ ધરાવનાર કર્મ જ્યોતિમાં ઉત્પન્ન થાય તે નામ કર્મ. જેમકે મનુષ્ય, હાથી, ઘોડા, વિગેરે.
૭ ગોત્ર કર્મ	ઉંચ, નીચ ગોત્ર આપનાર કર્મ જેમકે રાજા, ચંડાળાદિક.
૮ અંતરાય કર્મ	દાન, લાભ, ભોગ, ઉપભોગ, બળ, પ્રાક્રમ આદિકથી વિજોગ પડાવનાર કર્મ.

આ આઠ કર્મના બે ભાગ છે.

૧ ઘનઘાતી કર્મ	મજબુત, નિવડ, અથવા ઘાડું કર્મ ૧-૨-૪-૮
૨ અઘનઘાતી કર્મ	પાતળાં એટલે બળેલી દોરડી જેવાં કર્મ ૩-૫-૬-૭

તિખ્ખુતોનો પાઠ.

તિખ્ખુતો	તિ૦ ત્રણવાર
આયાહિણં	આ૦ બે હાથ જોડી જમણા કાનથી ડાબા કાંન સુધી
પાયાહિણ	પા૦ પ્રદક્ષણા કરીને
વંદામિ	વં૦ વાંદુછું એટલે પગે લાગુ છું
નમંસામિ	ન૦ નમસ્કાર કરૂંછું
સક્કારેમિ	સ૦ સતકાર દેઊંછું (વિનય ભક્તી કરીને)
સમાણેમિ	સ૦ સનમાન દેઊંછું (ગુણગ્રામ કરીને)
કલ્લાણં	ક૦ કલ્યાણકારી છો
મંગળં	મં૦ મંગળકારી છો
દેવયં	દે૦ દેવ ધર્મ સમાન છો
ચેયં	ચે૦ જ્ઞાનવંત છો; છકાએ જીવને સુખ-દાયક
પજ્જુવાસામિ	પ૦ સેવા કરૂંછું મન, વચન કાયાએ કરીને

ઇરિયા વહિનો પાઠ.

ઇચ્છામિ	ઇ૦ ઇચ્છુછું
પડિકમિઉ	પ૦ પાપ થકી છુટવાને
ઇરિયા	ઇ૦ જોઇને હીંડતાં
વહિયાએ	વ૦ પંથને વિષે (ચાલતી વખત)
વિરાહણાએ	વિ૦ જીવની વિરાધના થઇ હોય તે થકી
ગમણા ગમણે	ગ૦ જતાં આવતાં
પાણ, ક્કમણે	પા૦ કોઇ જીવને ક૦ કચર્યાં હોય

બીય, ક્કમણે	બી૦ બીજને ક૦ કચર્યાં હોય
હરિય, ક્કમણે	હ૦ લીલોતરી ક૦ કચરી હોય
ઊસા, ઊત્તિંગ	ઊ૦ ઠાર, ઝાકળ ઊ૦ કીડીયારૂ
પણગં, દગ	પ૦ લીલફુલ, પાંચવરણી, (કાળી, લીલી, રાતી, પીળી, ધોળી, દ૦ પાણી.
મટ્ટી, મક્કડા	મ૦ કાચી માટી મ૦ કરોળીઆના પડ
સંતાણા, સંકમણે	સં૦ (કરોળીયાની) જાળ, પડ સં૦ (એ સર્વને) કચર્યાં હોય
જે, મે, જીવા	જે૦ જે કોઇ મે૦ મેં જી૦ જીવને
વિરાહિયા	વિ૦ વિરાધ્યા હોય (તથા દુઃખ દીધું હોય)
એગિંદિયા	એ૦ એક ઇંદ્રીજીવ એટલે પૃથ્વી પાણી, અગ્ની, વાયુ, વનસ્પતિ એ પાંચ સ્થાવર
બે ઇંદિયા	બે૦ બે ઇંદ્રી જીવ એટલે શરિર અને મુખ વાળો; જેવા કે પુરા, કરમીઆ વિગેરે
તે ઇંદિયા	તે૦ ત્રણ ઇંદ્રિવાળા જીવ એટલે શરિર જીભ અને નાકવાળા જેવા કે, કીડી, મકોડી, જૂ, માકણ, વિગેરે
ચઊરિંદિયા	ચ૦ ચાર ઇંદ્રિવાળા જીવ એટલે શરિર, જીભ, નાક, અને આંખવાળા જેવા કે માખી, મચ્છર, ભમરા, તીડ, પુંદાં વિગેરે
પચિંદિયા	પ૦ પાંચ ઇંદ્રિવાળા જીવ એટલે શરિર જીભ, નાક, આંખ અને કાનવાળા, જેવાં કે માણસ, પશુ, પંખી વિગેરે (તે ગર્ભજ તથા સમુર્છીમ; ગર્ભજ તે માત પીતાથી ઉપજે તે; અને સમુર્છીમ એટલે સ્વભાવિક હવાદી કારણે ઉપજે તે, જેવાં કે દેડકાં માછલાં વીગેરે.)
અભિહયા ૧	અ૦ સામા આવતા હણ્યા હોય
વત્તિયા ૨	વ૦ વાટલા કરી ધુળે કરી ઢાંકયા હોય
લેશિયા ૩	લે૦ ભોંય તથા ભીત સાથે મસળ્યા હોય.

સંઘાઈયા ૪	સં૦ એક બીજા સાથે અથડાવ્યા હોય
સંઘટિયા ૫	સં૦ એક પાશે અડકવાથી પીડા ઉપજાવી હોય
પરિયાવયા ૬	પ૦ સઘળા પાસાએ પીડા ઉપજાવી હોય.
કિલામીયા ૭	કિ૦ ઘણું દુઃખ ઊપજાવ્યું હોય
ઊદ્દવિયા ૮	ઊ૦ ધાસકો પાડયો હોય
ઠાંણાઓ ઠાણં,	ઠા૦ એક સ્થાનકેથી, ઓ૦ બીજા સ્થાનકે
સંકામિયા ૯	સં૦ મુકયા હોય
જીવિયાઓ	જી૦ જીવનવ્ય થકી (આયુષ્ય થકી)
વવરોવિયા ૧૦	વ૦ નાશ કીધો હોય
તસ્સ, મિચ્છા, મિ, દુક્કડં	ત૦ તે સંબંધીનું, મિ૦ નિષ્ફળ થાઓ મિ૦ મારૂ દુ૦ દુઃકૃત, પાપ (ઉપર કહ્યા તે સર્વ પ્રકારના જીવને દુઃખ વીગેરે દીધાં છે તે સંબંધી પાપ દોષ લાગ્યું હોય તે નાશ થાઓ.)

તસ્સોતરીનો પાઠ.

તસ્સ, ઊત્તરી, કરણેણં	ત૦ તેહની ઊ૦ વિશેશ શુદ્ધિ, ક૦ કરવાં સારૂ
પાયછિછત, કરણેણં	પા૦ પ્રાયશ્ચિત (લાગેલું પાપ છેદ) ક૦ કરવા સારૂ
વિસોહિ, કરણેણં	વિ૦ આત્માને વિષે વિશુદ્ધી (નિર્મળ) ક૦ કરવા સારૂ
વિસલ્લી, કરણેણં	વિ૦ શલ્ય, માયા, મિથ્યાત્વ, નિયાણા રહિત, ક૦ કરવા સારૂ
પાવાણં, કમ્માણં	પા૦ પાપ, ક૦ કર્મને
નિગ્ઘાએણં, ઠાએ	નિ૦ ટાળવાને, ઠા૦ અર્થે

ઠામિ, કરેમિ, કાઊસગ્ગં	ઠા૰ સ્થીર રહીને૰ કરૂં છું, કા૰ કાઉસગ્ગ (કાયાને ત્યાગવા રૂપ)

હવે કાઊસગ્ગમાં કયા કારણે કાયાને **હાલતી અપવાદ તરીકે** લેખવામાં આવે છે તે **અર્થાત** આગારના બોલ કહે છે.

અનત્થ	**અ૰** અન્નેરે પ્રકારે કાયા હાલે તેની માફી
ઊસ્સસીયેણં ૧	**ઊ૰** ઊંચો શ્વાસ લેવાથી
નિસ્સસીયેણં ૨	**નિ** નીચો શ્વાસ મુકવાથી
ખાસિએણં ૩	**ખા૰** ઊધરસ આવવાથી
છીયેણં ૪	**છી૰** છીંક આવવાથી
જંભાઇએણં ૫	**જં૰** બગાસું ખાવાથી
ઊડુએણં ૬	**ઊ૰** ઓડકાર આવવાથી
વાયનિસગ્ગેણં ૭	**વા૰** અધોવાય સંચરવાથી
ભમલિએ ૮	**ભ૰** ભમરી અથવા ચકરી આવવાથી
પિત્ત ૯	**પિ૰** પિત્ત વમનેકરી (ઊલટી)
મુચ્છાએ ૧૦	**મુ૰** મુર્છા આવવાથી
સુહુમેહિં, અંગ, સંચાલેહિં ૧૧	**સુ૰** સુક્ષ્મ થોડુંક, **અં૰** શરિર, **સં૰** હાલવાથી
સુહુમેહિં, ખેલ, સંચાલેહિં ૧૨	**સુ૰** સુક્ષ્મ, **ખે૰** બળખો, **સં૰** હાલવાથી
સુહુમેહિં, દિઠ્ઠ, સંચાલેહિં ૧૩	**સુ૰** સુક્ષ્મ, **દિ૰** આંખની પલક **સં૰** પલાકવવાથી
એવમાઇએહિં	**એ૰** એ આદે લેઇને સર્પાદિ ઝેરી જીવનું તથા અગ્ની, જળ, વીજળી, આદિક અકસમાતિક ઉપસર્ગનું, પચેંદ્રિ જીવની ઘાત આદિ જે મનમાં ચીંતવ્યું હોય તે
આગારેહિં	**આ૰** પૂર્વોક્ત શબ્દનો આગાર થકી કાયા હાલવાથી
અભગ્ગો	**અ૰** સર્વથા કાઊસગ્ગ ભાગે નહીં
અવિરાહિઓ	**અ૰** હાની પોહચે નહીં

હુજ્જ, મે, કાઊસગ્ગો	હુ૦ હોજો, મે૦ મારો, કા૦ કાયાનું અણહલાવવું ક્યાં સુધી
જાવ, અરિહંતાણં	જા૦ જ્યાં સુધી, અ૦ અરિહંતજીનું નામ સંભારૂં ત્યાં સુધી
ભગવંતાણં,	ભ૦ ભગવંતનું નામ સંભારૂ ત્યાં સુધી
નમોકારેણં	ન૦ નમો અરિહંતાણં ઇત્યાદિક પદને ઉચરવે કરી નમસ્કાર કરૂ ત્યાં સુધી
નપારેમિ	ન૦ કાઉસગ્ગ પાળુ નહિં
તાવ, કાયં	તા૦ ત્યાં સુધી કા૦ કાયાને
ઠાણેણં	ઠા૦ એકસ્થાનકે નિશ્ચળપણે રહીને
મોણેણં	મા૦ મૌનપણે એટલે અબોલપણે
ઝાણેણં	ઝા૦ ગમણા ગમણ કરવાથી જીવની વિરાધના થઇ હોય તેની નિંદા રૂપ ધર્મ ધ્યાને કરી
અપ્પાણં, વોસરામિ	અ૦ પોતાની કાયાને વો૦ તજુંછું

પછી "ઇરિયાવહિ"નો કાઉસગ્ગ કરવો અને તે ન આવડે તો આઠ નવકાર મંત્રનો કાઉસગ્સ કરવો અને પંચ પરમેષ્ટિનાં નામ મનમાં ગણ્યા પછી "નમો અરિહંતાણં" કહી કાઉસગ્ગ પાળવો.

લોગસ્સનો પાઠ

(અનુષ્ટુમવૃત.)

લોગસ્સ, ઊજ્જોયગરે,	લો૦ લોકનાં સંપૂર્ણ સ્વરૂપને ઊ૦ ઉદ્યોતના (પ્રકાશ) કરણ્હાર
ધમ, તિથ્થયરે, જિણે	ધ૦ ધર્મ, તિ૦ તિર્થના કરનાર, (ધર્મ તિર્થ ચાર, સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકા) જિ૦ જિન કહેતાં રાગદ્વેષના જીતનાર
અરિહંતે, કિત્તઇસ્સં,	અ૦ અરિહંત દેવની, (નામ લેઇને) કિ૦ કીર્તિ કરૂંછું.

ચઉવિસંપિ, કેવલી ાં ૧ ા	ચો૦ ચોવીશે એકઠા, કે૦ કેવળ જ્ઞાની તિર્થંકર (તેના નામ)
ઉસભ ૧ (આર્યા વૃત)	ઉ૦ ઋષભદેવ સ્વામીને
મજિયંચ વંદે ૨,	મ૦ અજીતનાથ, ચ૦ વળી, વં૦ વાંદુછું.
સંભવ ૩	સં૦ સંભવનાથ
મભિનંદણંચ ૪	અ૦ અભીનંદન સ્વામી, ચ૦ વળી
સુમઇંચ ૫	સુ૦ સુમતીનાથ સ્વામી, ચ૦ વળી
પઉમપ્પહં ૬	પ૦ પદમપ્રભુ સ્વામીને
સુપાસં ૭,	સુ૦ સુપાર્શ્વનાથ સ્વામીને
જિણંચ	જિ૦ રાગદવેશના જીતનાર જીન ભગવાન, ચ૦ વળી
ચંદપ્પહં વંદે ૮ ા ૧ ા	ચં૦ ચંદ્રપ્રભુને, વં૦ વાંદુછું
સુવિહંચ ૯	સુ૦ સુબુદ્ધીનાથ સ્વામી ચ૦ પાદપૂર્ણ
પુફ્ફદંતં ૯	પુ૦ પુષ્પદંતજી (આ નામ સુબુદ્ધીનાથ સ્વામી નવમા તિર્થંકરજીનું બીજુ નામ છે)
સીયલ ૧૦	સિ૦ શીતળનાથજી
સિજ્જંસ ૧૧	સિ૦ શ્રેયાંસનાથજી
વાસપુજ્જંચ ૧૨	વા૦ વાસપુજ્ય સ્વામી, ચ૦ વળી
વિમલ ૧૩	વિ૦ વિમળનાથજી
મણંતં ચ જિણં ૧૪,	મ૦ અનંતનાથજી, ચ૦ વળી જિ૦ જીનભગવંતને
ધમ્મં ૧૫	ધ૦ ધર્મનાથજી
સંતિં, ચ, વંદામિ ૧૬	સં૦ શાન્તિનાથજી, ચ૦ વળી વં૦વાંદુછું.
કુંથું ૧૭	કું૦ કુંથુનાથજી
અરંચ ૧૮	અ૦ અરનાથજી, ચ૦ વળી
મલ્લિં ૧૯,	મ૦ મલ્લીનાથજી
વંદે મુણિસુવ્વયં ૨૦	વં૦ વાંદુછું. મુ૦ મુનીસુવ્રત સ્વામીને
નમિ જિણં, ચ, વંદામિ ૨૧	ન૦ નમિનાથ સ્વામિને, જિ૦ જીનેશ્વરને ચ૦ વળી વં૦ વાંદુંછું

રિટ્ઠનેમિ ૨૨	રિ૦ અરિષ્ઠનેમિને
પાસં તહ ૨૩	પા૦ પાર્શ્વનાથજી ત૦ તેમજ
વદ્ધમાણં, ચ ૨૪ ॥ ૪ ॥	વ૦ વર્ધમાનસ્વામીને, ચ૦ વળી
એવં, મએ	એ૦ એ પ્રકારે મ૦ મેં
અભિથ્થુયા,	અ૦ નામે કરી સ્તવ્યાછે (સ્તુતિ કરીછે)
વિહુય, રય, મલા	વિ૦ ટાળ્યાછે, ર૦ (કર્મરૂપિ) રજ મ૦ (કર્મરૂપી)મેલ, (પાછલાં બાંધ્યાં છે તે ખપાવ્યાં છે)
પહીણ, જર, મરણા	પ૦ ખપાવ્યા છે. જ૦ જરા. મ૦ મરણ
ચઉવિસંપિ, જિણવરા,	ચ૦ ચોવિસે જિ૦ જીનવરને
તિથ્થયરા, મે.	તિ૦ તિર્થંકર, મે૦ મને
પસિયંતુ ॥ ૫ ॥	પ૦ પ્રસન્ન થાઓ
કિત્તિય, વંદીય, મહિયા,	કિ૦ (વચન યોગે) કિર્તી કીધી, વં૦ (શુભકાયાયોગે કરી) વાંદયા, મ૦ (શુદ્ધ ધ્યાન યોગે કરી) પુજ્યા (ભાવ પુજાએ)
જે, એ, લોગસ્સ	જે૦ જે, એ૦ એ (ઉપર કહ્યા તે તિર્થંકરો) લો૦ લોકને વિષે
ઉત્તમા, સિદ્ધા ॥	ઉ૦ ઉત્તમ, સિ૦ સિદ્ધ (મોક્ષપદ પામ્યા.)
આરોગં, બોહિલાભં,	આ૦ રોગ રહિત, બો૦ સમકિતની પ્રાપ્તી.
સમાહિ, વર	સ૦ ભાવસમાધિ, વ૦ પ્રધાન
મુત્તમં, દિંતુ ॥ ૬ ॥	મુ૦ સર્વોત્તમ, દિ૦ આપો
ચંદેસુ, નિમ્મલયરા,	ચં૦ ચંદ્રમાથી, (અધિક) નિ૦ નિર્મળાછો
આઇચ્ચેસુ, અહિયં	આ૦ સુરજથી, અ૦ અધિક
પયાસયરા	પ૦ પ્રકાશના કરણહાર
સાગર, વર, ગંભીરા,	સા૦ સમુદ્ર, વ૦ પ્રધાન, ગં૦ ગંભીર છો (સ્વયંભુ રમણ સમુદ્ર જેવા)
સિદ્ધા, સિદ્ધં	સિ૦ એવા જે સિદ્ધ ભગવંતો સિ૦ મુક્તિપદ
મમ, દિસંતુ ॥ ૭ ॥	મ૦ મને, દિ૦ આપો

અહીં "તિખ્ખુતો" નો પાઠ ત્રણવાર ભણી ગુરૂ આદિક વિદ્યમાન હોય તો તેમની આજ્ઞાએ અને તેમના અભાવે ઊત્તર દિશા સનમુખ મંદીર સ્વામીની આજ્ઞા માગી "સામાયિક" આદરવા માટે નીચેનો પાઠ ભણવો.

સામાયિક આદરવાનો પાઠ.

દ્રવ્યથકી	દ્ર૦ કાયાએ કરી
સાવજ્જજોગના	સા૦ પાપકારી કામ કરવાની
પચખાણ	પ૦ પ્રતિજ્ઞા, બંધી
ક્ષેત્રથકી, આખા લોક પ્રમાણે	ક્ષે૦ ક્ષેત્રથકી આખા લોક પ્રમાણે (બધા લોકમાં,)
કાળથકી, અંતરહુમહુર્ત	કા૦ વખતથકી, અં૦ બેઘડી સુધી અથવા તેથી વધારે જેટલું રહેવું હોય તેટલું
ભાવ થકી	ભા૦ આનંદથી, પ્રીતીથી. સ્વઈચ્છા સહીત મનની ધારણા મુજબ
છ કોટીએ, પચખાણ	છ૦ છ પ્રકારે તે બે કરણે ને ત્રણ જોગે પ૦ પ્રતિજ્ઞા.
કરેમિ, ભંતે, સામાયં	ક૦ કરૂંછુ. ભં૦ હે પુજ્ય, સા૦ સમતા ભાવ રૂપ સામાયિક.
સાવજ્જં, જોગ, પચખામિ	સા૦ પાપના, જો૦ મન, વચન, કાયાના જોગ ખોટા પ્રવરતાવવા રૂપ વેપારનો, પ૦ નિષેધ કરૂંછું.
જાવ, નિયમ	જા૦ જ્યાં સુધી, નિ૦ મર્યાદા કીધી છે ત્યાં સુધી
પજ્જુવા સામ	પ૦ સેવા ભકતી કરૂંછું
દુવિહં, તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણે કરી, તિ૦ ત્રણ યોગે કરી
નકરેમ, નકારવેમિ	ન૦ પાપ કરૂં નહીં, ન૦ પાપ કરાવું નહીં.

મણુસા, વયસા, કાયસા	મ૦ મને કરી, વ૦ વચને કરી, કા૦ કાયાએ કરી
તસ્સ, ભંતે, પડિક્કમામિ	ત૦ પૂર્વે સાવદ્ય (પાપવાળી) કરણી કીધી હોય તેથી, ભ૦ હે પુજ્ય પ૦ નિવર્તુ છું.
નિંદામિ	નિં૦ આત્માની સાખે નીંદુછું.
ગરિહામિ	ગ૦ ગુરૂની સાખે ગરહુંછું
અપ્પાણં વોસરામિ	અ૦ માહી આત્માને. વો૦ તજુંછું

*નમોથ્થુણંનો પાઠ.

આ પાઠ ભણતી વખતે આપણી નરમાસ બતાવવા અર્થે જમણો ઢીંચણ ભોંયે અડાડી ડાબો ગુંડો ઊંચો રાખી પાઠ ભણવો.

નમોથ્થુણં ૧	ન૦ નમસ્કાર હોજો
અરિહંતાણં ૨	અ૦ અરિહંતજી
ભગવંતાણં. ૩	ભ૦ ભગવંતજીને
આઈગરાણં ૪	આ૦ ધર્મની આદિના કરનાર
તિથ્થયરાણં ૫	તિ૦ તિર્થના સ્થાપનાર ને (સાધુ સાધવી, શ્રાવક, શ્રાવિકા, આ ચાર તિર્થ કહેવાય છે).
સયંસ બુદ્ધાણં ૬	સ૦ પોતેજ (પોતાની મેલે) બુ૦ બુઝયા છે (તે કેવા છે)
પુરિસુત્તમાણં ૭	પુ૦ પુરૂષમાં ઊત્તમ છો
પુરિસ સિંહાણં ૮	પુ૦ પુરૂષ માંહી સીંહ સમાન
પુરિસ વર, પુંડરીયાણં ૯	પુ૦ પુરૂષ માંહી પ્રધાન, પું૦ પુંડરીક કમળ સમાન
પુરિસ વર, ગંધ હથ્થીણં ૧૦	પુ૦ પુરૂષ માંહી. ગં૦ ગંધહસ્તી સમાન (જેનો મદ ત્થા પરસેવો સુગંધી છે તે હાથી)

* આ પાઠ બે વખત ભણવાનો છે.

લોગુ ત્તમાણં ૧૧	લો૦ લોક માંહી ઊત્તમ
લોગ, નાહાણં ૧૨	લો૦ લોકના, ના૦ નાથ
લોગ, હિયાણં ૧૩	લો૦ લોકના, હિં૦ હીત કરનાર
લોગ, પઈવાણં ૧૪	લો૦ લોક માંહી, પ૦ દીવા સમાન
લોગ, પજ્જો યગરાણં ૧૫	લો૦ લોક માંહી. પ૦ વિશેષ ઊદ્યોત કરનાર
અભય દયાણં ૧૬	અ૦ અભય દાનના દેનાર
ચખ્ખુ દયાણં ૧૭	ચ૦ (જ્ઞાન રૂપ) ચક્ષુના દેનાર
મગ્ગ દયાણં ૧૮	મ૦ મોક્ષ માર્ગના દેનાર
સરણ દયાણં ૧૯	સ૦ સરણના દેનાર
જીવ દયાણં ૨૦	જી૦ સંજમ જીવતરના દેનાર
બોહિ દયાણં ૨૧	બો૦ સમકિત રૂપ બોધના દેનાર
ધમ્મ દયાણં ૨૨	ધ૦ ધર્મના દેનાર (દશ વિધ યતિ ધર્મના દેનાર)
ધમ્મ દેસયાણં ૨૩	ધ૦ ધર્મના (સૂત્ર ધર્મ, ચારિત્ર ધર્મ) ઊપદેશના દેનાર
ધમ્મ નાયગાણં ૨૪	ધ૦ ધર્મના નાયક
ધમ્મ સારહીણં ૨૫	ધ૦ ધર્મરૂપ રથના સારથી (હાંકનાર ચલાવનાર)
ધમ્મવર, ચાઊરંત, ચક્કવટ્ટીણં ૨૬	ધ૦ ધર્મને વિષે પ્રધાન, ચા૦ નરકાદિક ચાર ગતીના અંત કરવાથી, ચ૦ ચક્રવર્ત્તી સમાન
દીવો ૨૭	દી૦ સંસાર સમુદ્રમાં બુડતા જીવને દીપ સમાન
તાણં ૨૮	તા૦ તારનાર (દુખના નિવારણ હાર)
સરણ ૨૯	સ૦ આધાર રૂપ
ગઇ ૩૦	ગ૦ ચાર ગતીમાં
પઈટ્ઠા ૩૧	પ૦ પડતા જીવને
અપ્પડિહય, વર, નાણં, દંસણ ધરાણં ૩૨	અ૦ નહીં હણાય એવું, વ૦ ઊત્તમ ના૦ જ્ઞાન, દ૦ દર્શન, ધ૦ ધરણહાર

વિયટ્ટ છઊમાણં ૩૩	વિ૦ ગયું છે. છ૦ છદમસ્તપણું
જીણાણં ૩૪	જી૦ પોતે રાગ દ્વેશ જીત્યા છે
જાવયાણં ૩૫	જા૦ પરને રાગ દ્વેશના જીતાવણહાર
તિન્નાણં ૩૬	તિ૦ પોતે સંસાર રૂપ સમુદ્રમાંથી તર્યા છે
તારયાણં ૩૭	તા૦ પરને સંસારરૂપ સમુદ્રમાંથી તારનાર
બુદ્ધાણં ૩૮	બુ૦ પોતે તત્વજ્ઞાન સમજ્યા છે
બોહિયાણં ૩૯	બો૦ પરને તત્વજ્ઞાન સમજાવનારા
મુત્તાણં ૪૦	મુ૦ પોને બાહ્ય તથા અભ્યંતર બંધન-થી મુકાયા છે.
મોયગાણં ૪૧	મો૦ પરને બાહ્ય તથા અભ્યંતર બંધ-નથી મુકાવનાર
સવ્વનુણં ૪૨	સ૦ સર્વ પદાર્થના જાણનાર
સવ્વદરિસિણં ૪૩	સ૦ સર્વ પદાર્થના દેખણહાર
સિવ ૪૪	સિ૦ ઊપદ્રવ રહિત
મયલ ૪૫	મ૦ અચળ
મરૂય ૪૬	મ૦ રોગ રહિત
મણત ૪૭	મ૦ અંત રહિત
મખય ૪૮	મ૦ ક્ષય રહિત
મવ્વાબાહ ૪૯	મ૦ બાધા પીડા રહિત
મપુણ રાવત્તિં ૫૦	મ૦ ફરીને અવતરવું નહીં
સિદ્ધ:ગઈ ૫૧	સિં૦ એવી જે મોક્ષની ગતી
નામ ધેયં ૫૨	ના૦ એવું જે નામ
ઠાણં સંપત્તાણં ૫૩	ઠા૦ એવા સાશ્વતા સ્થાનકે સં૦ પામ્યા છે.
નમો જીણાણં	ન૦ નમસકાર હોજો, જી૦ તિર્થંકરને, સિદ્ધ ભગવાનને
જિય ભયાણં	જિ૦ જીત્યા છે. ભ૦ ભય માત્રને

એક વખત " નમોથ્થુણં " બોલી, પુન: " નમોથ્થુણં " બોલવું બીજી વખતે બોલતી વખતે " ઠાણં સંપત્તાણં " એટલે પદ (૫૩) ને

બદલે " ઠાણું સંપાત્તિઊ કામાણું " બોલવું. **ઠાણું સંપાવિઊ કામાણું** ઠા૦ એવા સાશ્વતા સ્થાનકે સ૦ પામવાને. કા૦ કાંમીછું.

સામાયિક પાળવાની વિધિ.

નવકાર મંત્રનોપાઠ, તિખ્ખુતોનો પાઠ, ઈરિયાવહિનો પાઠ, તસ્સોતરીનો પાઠ " ઇરિયાવહિ " નો કાઊસગ્ગ, લોગસ્સનો પાઠ અને સામાયિક આદરવાના પાઠની જગોએ નીચે લખેલ પાઠ બોલવો ત્યાર પછી "નમોથ્થુણ" નો પાઠ બે વાર બોલવો.

એહવા નવમા સામાયિક-વ્રતના	એ૦ એહવું " સામાયિક " નામનું શ્રાવકનું નવમું શિક્ષાવ્રત તેના
પંચ અઈયારા	પં૦ પાંચ. અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા જોગ
ન સમાયરિયવ્વા	ન૦ આદરવા જોગ નહીં
તંજહા, તે, આળોઊ	તં૦ તે જેમ છે તેમ, તે૦ તે, આ૦ નિવારણ કરૂં છું
મણ દુપ્પડિ હાણે ૧	મ૦ મન માઠું વરતાવ્યું હોય
વયદુપ્પડિહાણે ૨	વ૦ વચન પાપ માંહી પ્રવર્ત્તાવ્યું હોય
કાય દુપ્પડિ હાણે ૩	કા૦ કાયા પાપ માંહી પ્રવર્ત્તાવ્યું હોય
સામાઇયસ્સસઇ અકરણઆએ ૪	સા૦ સામાયિક. અ૦ મેં કીધી કે નથી કીધી તેનો ઊપયોગ ઠામ રાખ્યો ન હોય
સામાઇયસ્સ અણવટ્ઠિ યસ્સકરણયાએ ૫	સા૦ સામાયિક. અ૦ ઊપયોગ વિના સામાયિક પુરી થયા વિના પાળી હોય અથવા સાવજ્જ કર્મે કરી મન, વચન, કાયાનો યોગ થીર રહ્યો ન હોય
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	ત૦ તે સામાયિક વ્રત સંબંધી જે દોષ લાગ્યો હોય તે નીષ્ફળ થાઓ
સામાયક સમકાએણં	સા૦ સામાયિક. સ૦ સમ્યગ પ્રકારે કાયાએ કરી દોષીત થયો હોય

ફાસિયં	ફા૦ કાયાએ કરી ફરસ્યો હોય
પાલિયં	પા૦ પાળ્યો હોય
સોહિયં	સો૦ શુદ્ધ કર્યો હોય
તિરિયં	તિ૦ પાર ઉતાર્યો હોય
કિટ્ટિયં	કિ૦ કિર્તન કર્યું હોય
આરાહિયં	આ૦ આરાધન કર્યો હોય
આણાએ અણું પાલિયં	આ૦ વિતરાગની આજ્ઞા. અ૦ પાળી હોય
ન ભવઇ	ન૦ નહીં ભ૦ થઇ હોય
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	ત૦ તે સંબંધી જે દોષ લાગ્યો હોય તે નીષ્ફળ થાઓ
***સામાયિકમાં દશ મનના**	સા૦ સામાયિકમાં દશ પ્રકારે મનનો દોષ લાગ્યો હોય

---

*મનનાદોષ.

૧. **અવિવેક દોષ**—સામાયિકનું સ્વરૂપ નહીં જાણવાથી મનમાં એવો વિચાર કરે કે આથી શું ફળ થવાનું હતું ? આથી તે કોણ તર્યું હશે ! એવા વિકલ્પનું નામ અવિવેક દોષ.

૨. **યશો વાંછા દોષ**—પોતે સામાયિક કરે છે એમ બીજા મનુષ્યો જાણે તો પ્રશંસા કરે એવી ઇચ્છાએ સામાયિક કરવું તે યશો વાંછા દોષ.

૩. **ધન વાંછા દોષ**—ધનની ઇચ્છાએ સામાયિક કરવું તે ધન વાંછા દોષ.

૪. **ગર્વ દોષ**—મને લોકો ધર્મી કહે છે અને હું સામાયિક પણ તેવું જ કરૂં છું. એવો અધ્યવસાય તે ગર્વ દોષ.

૫. **ભય દોષ**—હું શ્રાવક કુળમાં જન્મો છું; મને લોકો મોટા તરીક માન દે છે. અને જો સામાયિક નહીં કરૂં તો કહેશે કે આટલી ક્રિયા પણ નથી કરતો; એમ નિંદાના ભયથી સામાયિક કરે તે ભયદોષ.

૬. **નિદાન દોષ**—સામાયિક કરીને તેના ફળથી ધન, સ્ત્રી, પુત્રાદિક મળવાનું ઇચ્છે તે નિદાન દોષ.

૭. **સંશય દોષ**—સામાયિકનું ફળ હશે કે નહીં હોય ? એવો વિકલ્પ કરે તે સંશય દોષ.

૮. **કષાય દોષ**—સામાયિક ક્રોધાદિકથી કરવા બેસી જાય કિંવા પછી ક્રોધ, માન માયા, લોભમાં વૃત્તિ ધરે તે કષાય દોષ.

**દશ વચનના	૬૦ સામાયિકમાં દસ પ્રકારે વચનનો દોષ લાગ્યો હોય

૯. અવિનય દોષ—વિનય વગર સામાયિક કરે તે અવિનય દોષ.

૧૦. અબહુમાન દોષ—ભકિતભાવ અને ઊમંગ પૂર્વક સામાયિક ન કરે તે અબહુમાન દોષ.

**વચનના દોષ.

૧. કુબોલ દોષ—સામાયિકમાં કુવચન બોલવું તે કુબોલ દોષ.

૨. સહસાત્કાર દોષ—સામાયિકમાં સાહસથી અવિચાર પૂર્વક વાક્ય બોલવું તે સહસાત્કાર દોષ.

૩. અસદારોપણ દોષ—બીજાને ખોટો બોધ આદિ આપવાં તે અસદારોપણ દોષ.

૪. નિરપેક્ષ દોષ —સામાયિકમાં શાસ્ત્રની દરકાર વિના વાક્ય બોલે તે નિરપેક્ષ દોષ.

૫. સંક્ષેપ દોષ—સૂત્રના પાઠ ઈત્યાદિક ટુંકામાં બોલી નાંખે; યથાર્થ ઊચ્ચાર કરે નહિ તે સંક્ષેપ દોષ.

૬. કલેશ દોષ—કોઈથી કંકાશ કરે તે કલેશ દોષ.

૭. વિકથા દોષ—ચાર વિકથા કરવી એટલે સ્ત્રિકથા. ૧ ભતકથા. (ખાવા પીવાની) ૨ દેશ કથા ૩ રાજ કથા ૪ એ ૪ ચાર તથા સાત વિકથા પણ છે તે ચાર તો તેજ ન પાંચમી " મિઉકાલણિયા " એટલે મૃત્યુ સંબંધિ રોવા કુટવા વીગેરે દીલગીરી રૂદનની કથા કરવી તે છઠી " દંશણુભેયણી " કથા તે સમકીતથી પડવાઈ થાવાવાળી કથા કરવી તે. સાતમી " ચારિત્ર ભેયણી " કથા તે સાધુને તથા શ્રાવકને વ્રતથી પડવાઈ તેવી કથા કરવી તે એ ચાર કે સાત વિકથા માંડી બેસે તે વિકથા દોષ.

૮. હાસ્ય દોષ ૯.—સામાયિકમાં કોઈની હાંસી મશ્કરી કરે તે હાસ્ય દોષ.

અશુદ્ધ દોષ—સામાયિકમાં સૂત્ર પાઠ ન્યુનાધિક અને અશુદ્ધ બોલે તે અશુદ્ધ દોષ.

૧૦. મુણ મુણ દોષ—ગડબડ ગોટાથી સામાયિકમાં સૂત્ર પાઠ બોલે જે પોતે પણ પુરૂં માંડ સમજિ શકે તે મુણમુણ દોષ.

***** બાર કાયાના**	**બા॰** સામાયિકમાં બાર પ્રકારે કાયાનો દોષ લાગ્યો હોય
બત્રીસ દોષ માંહેલો જે કોઇ દોષ લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	**બ॰** ઉપરના મન, વચન, કાયા માંહેલો જે કોઇ દોષ લાગ્યો હોય તો તે નિષ્ફળ થાઓ
સામાયિકમાં	**સા॰** સામાયિકમાં

***કાયાના દોષ.

૧. અયોગ્યાસન દોષ--સાયાયિકમાં પગપર પગ ચઢાવી બેસે તે, શ્રી ગુરૂ આદિ પ્રત્યે અવિનયરૂપ આસન તે પહેલો અયોગ્યાસન દોષ.

૨. ચલાસન દોષ--ડગડગતે આસને બેસી સામાયિક કરે, કિંવા વારંવાર જ્યાંથી ઊઠવું પડે તેવે આસને બેસે તે ચલાસન દોષ.

૩. ચલ દ્રષ્ટિ દોષ—કાયોત્સર્ગમાં આંખો ચંચળ રાખે એ ચલ દ્રષ્ટિ દોષ.

૪. સાવધ્ય ક્રિયા દોષ--સામાવિકમાં કંઇ પાપ ક્રિયા કે તેની સંજ્ઞા કરે તે સાવધ્ય ક્રિયા દોષ.

૫. આલંબન દોષ--ભીંતાદિકે ઓઠીંગણુ દઇ બેસે એથી ત્યાં બેઠેલા જંતુનો નાશ થાય કે તેને પીડા થાય તેમજ પોતાને પ્રમાદની પ્રવૃત્તિ થાય, તે આલંબન દોષ.

૬. આકુંચન પ્રસારણ દોષ—હાથ પગ સંકોચે, લાંબા કરે એ આદિ તે આકુંચન પ્રસારણ દોષ.

૭. આળસ દોષ—અંગ મરડે, અંગનાં ટચાકા વગાડે એ આદિ તે આળસ દોષ,

૮. મોટન દોષ--આંગળી વિગેરે વાંકી કરે ટચાકા વગાડે તે મોટન દોષ.

૯. મલ દોષ--ધરડા ધરડ કરી સામાયિકમાં ચલ કરી મેલ ખંખેરે તે મલ દોષ.

૧૦. વિમાસણ દોષ--ગળામાં હાથ નાંખી બેસે, તેમાં શોક ઉપજે તેવી આકૃતિયે બેસે ઇત્યાદિ. તે વિમાસણ દોષ.

૧૧. નિદ્રા દોષ-સામાયિકમાં ઊંઘ આવે તે નિદ્રા દોષ.

૧૨. વસ્ત્ર સંકોચન દોષ--સામાયિકમાં ટાઢ પ્રમુખની બીતિથી વસ્ત્રથી શરીર સંકોચે તે.

સ્ત્રિ કથા ૧	સ્ત્રી૦ સ્ત્રીની કથા વાર્ત્તા કરી હોય
ભત્ત કથા ૨	ભ૦ ભોજન આદીની વાર્ત્તા કરી હોય
દેશ કથા ૩	દે૦ દેશ સંબંધી કથા વાર્ત્તા કરી હોય
રાજ કથા ૪	રા૦ રાજ કારભારની કથા વાર્ત્તાકરી હોય
એ ચાર કથા માંહેની કોઇ પણ કથા કરી હોય તો તસ્સ મિચ્છામ દુક્કડં	એ૦ એ ઉપર કહેલ ચાર કથાઓ માંની કોઇ કથા વાર્ત્તા કરી હોય તો તે નિષ્ફળ થાઓ
સામાયિક વિધિએ લીધું,	સા૦ સામાયિક વિતરાગની આજ્ઞા પ્રમાણે વિધિપૂર્વક લીધું
વિધિએ પાળ્યું	વિ૦ સામાયિક વિધિપૂર્વક પાળ્યું
વિધિ કરતાં અવિધિ થઇ હોય તો તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં	વિ૦ નિર્વજ કરણીમાં સાવજ કરણી થઇ દોષ લાગ્યો હોય તો તે નિષ્ફળ થાઓ.
સામાયિકમાં અતિક્રમ	સા૦ સામાયિકમાં કોઇ પણ વસ્તુ માટે ચીંતવ્યું
વ્યતિક્રમ	વ૦ વસ્તુ લેવા ચાલ્યો
અતિચાર	અ૦ પાપ ગ્રહ્યું
અણાચાર	અ૦ ભોગવ્યું
જાણતા અજાણતાં મન વચન, કાયાએ કરી કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	જા૦ મન વચન કાયાએ કરી કાંઇ દોષ લાગ્યો હોય તો તે નિષ્ફળ થાઓ

સામાયિકમાં કાનો માત્રા, મીંડી, પદ, અક્ષર, ઓછો અધિકો વિપરીત ભણાયો હોય તો અનંતા સિદ્ધ કેવળી ભગવંતની સાખે મિચ્છામિ દુક્કડં.

પતિક્રમણ વિચાર.

પ્રતિક્રમણ એટલે પાછા ફરવું એટલે પાછા જોઇ જવું; જે વખતે પ્રતિક્રમણ કરવાની ઇચ્છા થાય તે વખતની અગાઉના પોતાના દોષ જોઇ જવા અને તેનો પશ્ચાતાપ કરવો તેને પ્રતિક્રમણ કહે છે.

પ્રતિક્રમણ એ નિર્જરાનું સાધન છે. પોતાના દોષ જોઇ જવાથી મનના પ્રણામ કોમળ થાએ છે, જરા પાપ કરતાં મનની અંદર અનુકંપા છુટે છે પરલોકનો ભય ઉપજે છે. પ્રતિક્રમણનું બીજું નામ " શ્રાવકાવસ્યક " એટલે શ્રાવકને અવશ્ય કરવા યોગ્ય છે.

પ્રતિક્રમણ સાઠઘડીમાં બે વખત થાએ છે. સાયંકાળે કરવાના પ્રતિક્રમણને " દેવસી " પ્રતિક્રમણ કહે છે અને પરોહોડીય કરવાના પ્રતિક્રમણને " રાઇ " પ્રતિક્રમણ કહે છે. પ્રતિક્રમણમાં " સંવસ્તરિક " પ્રતિક્રમણ સંવત્સરે એટલે ભાદરવા સુદપના દિવસે કરવામાં આવે છે તેને કહે છે અને દરેક પખવાડીએ કરવામાં આવે છે તેને " પાક્ષિક " પ્રતિક્રમણ કહે છે.

[પ્રતિક્રમણ કરતાં જો સામાયિક કર્યાને અંતર મહુરત થયો હોય તો " ચોવીથ્થો " (નવકાર મંત્ર તિખ્ખુંતો ઇરિયાવહિથી માંડી તસ્સોતરી અને ઇરિયાવહિનો કાઉસ્સગ પ્રગટ લોગસ્સ અને બે નમોથ્થુણં) કરીને પ્રતિક્રમણ શરૂ કરવું અને સમાયિક લીધાને જો થોડીવાર થઈ હોય એટલે આશરે ચોવીશે મીનીટ થઇ હોય તો આજ્ઞા માગી નવકાર મંત્ર ગણી " ઇચ્છામિણં ભંતે " નો પાઠ કહી પ્રતિક્રમણ શરૂ કરવું.

પ્રતિક્રમણ કરતી વખતે કટાસણું, મોહપતિ ગુચ્છો અવે વસ્ત્ર વિગેરેની સમજ જેમ સામાયિક કરવાની વિધિમાં બતાવી છે તેમ સમજવું. આ હકીકત ચાલતી રૂઢી પ્રમાણે છે.]

ભાગ ૨ જો.

પ્રતિક્રમણ સૂત્ર.

(અપરનામ " શ્રાવકાવશ્યક ")

"પ્રતિક્રમણ સૂત્ર."

પાઠ.

"ઇચ્છામિણં ભંતે" નો પાઠ.

ઇચ્છામિણં ભંતે	ઇ૦ ઇચ્છુછું. ભ૦ હે પૂજ્ય
તુમ્ભેહિં	તુ૦ તમારી
અભણું નાય સમાણે	અ૦ આજ્ઞા માંગીને
*દેવસી પડિક્કમણં	દે૦ દીવસ સબંધી. પ૦ પાપનું નિ-વારણ કરવાને
ઠાએમિ દેવસી	ઠા૦ એક ઠેકાણે બેસુંછું. દે૦ દીવસ સબંધી
જ્ઞાન દંશણ ચરિતાચરિત	જ્ઞા૦ જાણવા રૂપ, દ૦ શ્રદ્ધારૂપ ચા૦ આવતા કર્મ રોકવા રૂપ
તપ	ત૦ પૂર્વ કર્મ ખપાવવા રૂપ
અતિચાર	અ૦ વ્રત ભંગ કરવાની તૈયારી કરી હોય.
ચિંતવનાર્થે	ચિ૦ વિચારવા અર્થે
કરેમિ કાઉસગ્ગં	ક૦ કરૂંછું, કા૦ કાયોત્સર્ગ

---

* દીવસ સંબંધી દોષ નિવારણ કરવા અર્થે સંધ્યાકાળે પ્રતિક્રમણ કરવું તે વખતે "દેવસી પડિક્કમણં" કહેવું અને રાત્રી સબંધીના દોષ નિવારણ કરવા અર્થે પહેરોડીએ પ્રતિક્રમણ કરવું તે વખતે "દેવસી" ને બદલે "રાઇ પડિક્કમણં" કહેવું અને પખવાડીએ કરવાનું પ્રતિક્રમણ તે વખતે "પાક્ષિક" અને સંવત્સરે કરવાનું તે વખતે "સંવત્સરિક" બોલવું ચોમાસી પખ્ખીના દીવસે "પખ્ખી ચોમાસી" બોલવું.

"દેવસીય પડિક્રમણ" એટલે દિવસ સંબંધી પાપનો પશ્ચાતાપ અને તે પ્રતિક્રમણ કરવાનો વખત સૂર્ય અસ્ત થતાં સમયથી શરૂ કરવું

"રાઇ પડિકમણું" એટલે રાત્રીના પાછલા ભાગમાં પ્રતિક્રમણ કરવામાં આવે છે તે પ્રતિક્રમણ સુર્ય ઉગતાં પેહેલાં એક ઘડીને આસરેથી અગાઉ છઠ્ઠા આવસ્યક (ચોવીહાર) કરવા જોઇએ.

"ચોમાસીક પ્રતિક્રમણ" એટલે દરેક ચાર ચાર માસે કરવાનું પ્રતિક્રમણ

આ ઠેકાણે નવકાર મંત્ર ગણ્યા બાદ પેહલા આવશ્યકની (અવશ્ય કરવા યોગ્ય તે આવશ્યક) આજ્ઞા "તિખ્ખુત્તો" ના પાઠ ભણી લેવી.

આવશ્યક પેહેલો.

"કરેમિ ભંતે" ના પાઠ સંપૂર્ણ કહેવો ત્યાર પછી "ઇચ્છામિ ઠામિ" ના પાઠ કરવો તે નીચે મુજબ.

"ઇચ્છામિ ઠામિ" ના પાઠ.

ઇચ્છામિ ઠામિ કાઊસગ્ગં	ઇ૦ ઇચ્છુછું. ઠા૦ એક સ્થળે રહીને કા૦ કાયોત્સર્ગ ૧ (કાયા સ્થિર રાખવી)
જો, મે, દેવસી	જે૦ જે, મે૦ મેં, દે૦ દીવસ સંબંધી
અઇયાર કઓ	અ૦ અતિચાર, ક૦ કર્યો હોય
કાઇઓ, ૧ વાઇઓ, ૨	કા૦ કાયાએ કરી, વા૦ વચને કરી,
માણસીઓ ૩	મા૦ મને કરી
ઊસુત્તો, ૪ ઊમગ્ગો ૫	ઊ૦ સૂત્ર (ધર્મ પુસ્તક) વિરૂદ્ધ કીધું હોય ઊ૦ જીન માર્ગ ઓળંગી બીજો ઊંધો માર્ગ પકડયો હોય
અકપ્પો, ૬ અકરણિજો ૭	અ૦ ન ભોગવવાની વસ્તુ ભોગવી હોય. અ૦ ન કરવાનું કર્યું હોય
દુજ્ઝાઓ, ૮ દુવિચિંતિઓ ૯	દુ૦ માઠું ધ્યાન ધર્યું હોય. દુ૦ માઠી ચીંતવણા કરી હોય
અણાયારો, અણિચ્છીયવો	અ૦ એ નવ બોલ આચરવા જોગ નહીં અ૦ ઇચ્છવા જોગ નહીં
અસાવગ, પાવગો	અ૦ શ્રાવકને નહીં કરવા યોગ્ય પા૦ પ્રયોજન (કામ)
નાણો, તહ, દંશણે	ના૦ જ્ઞાન, ત૦ તથા, દં દર્શન
ચરિત્તા, ચરિત્તે	ચ૦ થોડીવાર ચારિત્ર અને થોડી વાર ચારિત્ર નહીં એવું જે શ્રાવકનું ચારિત્ર તેને વિષે

સુએ સમાઇયે	સુ૦ સૂત્ર સિદ્ધાંતને વિષે, સ૦ સમતા રૂપ સામાયિકને વિષે
તિણ્હં ગુત્તણં	તિ૦ ત્રણ પ્રકારની, ગુ૦ ત્રણ ગુપ્તી (મન-વચન અને કાયાએ ત્રણને)
ચઊણ્હં કસાએણં	ચ૦ ચાર કષાય. (ક્રોધ, માન, માયા, લોભ)
પંચણ્હ મણુવ્વયાણં	પં૦ પાંચ, મ૦ અણુવ્રત (પેહલા વ્રતથી માંડી પાંચમા વ્રત સુધી)
તિણ્હં ગુણવ્વયાણં	તિ૦ ત્રણ. ગુ૦ ગુણવ્રત (છઠ્ઠા વ્રત થી આઠમા વ્રત સુધી)
ચઊણ્હં સિખ્ખાવયાણં	ચ૦ ચાર. સિ૦ શિક્ષાવ્રત અથવા મુગટ સમાન (નવમા વ્રતથી બારમા વ્રત સુધી)
બારસ વિહસ્સ	બા૦ બાર પ્રકારના. વિ૦ વિદ્ધી
સાવગ ધમ્મસ્સ	સા૦ શ્રાવકના, ધ૦ ધર્મને વિષે
જં ખંડીયં	જં૦ જે. ખં૦ ભાગ્યા હોય
જં વિરાહિયં	જં૦ જે. વિ૦ વિરાધ્યા હોય
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	ત૦ તેહનાં દુષ્કૃત પાપ મિ૦ મારૂં દુ૦ નિષ્ફળથાઓ

આ ઠેકાણે " તસ્સોત્તરી " નો પાઠ " અપાણં વોસરામિ " સુધી કહેવો અને *નવાંણુ અતિચારનો કાઊસગ્ગ કરવો. જો નવાંણું અતિચાર

---

* નવાણુ અતિચાર નીચે મુજબ.

૧ જંવા ઇદ્ધં

૨ વચ્ચા મેલીયં

૩ હીણ ખ્ખરં

૪ અચ્ચ ખ્ખરં

૫ પય હીણું

૬ વિણય હીણું

૭ યોગ્ય હીણં

ન આવડે તો ચાર લોગસ્સનો અને તે ન આવડે તો બત્રીસ નવકારનો કાઊસગ્ગ કરવો અને નવકાર મંત્ર બોલીને પાળવો.

---

૮ ઘોસ હીણું
૯ સુટ્ઠુદિન્નં
૧૦ દુટ્ઠુ પડિ ચ્છિયં
૧૧ અકાળે કાઉસઝાઓ
૧૨ કાળે ન કાઉસજઝાઓ
૧૩ અસજઝાઇએ સજ્ઝાયં
૧૪ સજઝઇએ ન સજઝાયં
૧૫ શ્રીજીનના વચનમાં શંકા આણી હોય
૧૬ અનેરામતની વંછા કીધી હોય
૧૭ ફળ પ્રત્યે સંદેહ આણ્યો હોય
૧૮ પર પાખંડીની પ્રસંસા કીધી હોય
૧૯ પર પાખંડીનો સંસ્તવ પરિચય કીધો હોય
૨૦ રીસ વસે ગાઢે બંધણ બાંધ્યાં હોય
૨૧ ગાઢે ઘાવ ઘાલ્યો હોય
૨૨ અવયવના છેદ કીધા હોય
૨૩ અતિ ભાર ભર્યો હોય
૨૪ ભાત પાણીનો વિચ્છેદ કીધો હોય
૨૫ સેસાત કાળે કોઇ પ્રત્યે કુડો આળ દીધો હોય
૨૬ રહસ્ય (છાની વાત પ્રગટ કીધી હોય)
૨૭ સ્ત્રી પુરૂષના મર્મ પ્રકાસ્યા હોય
૨૮ કોઇને પાડવા ભણી મૃખા ઉપદેષ દીધો હોય
૨૯ કુડાલેખ લખ્યા હોય
૩૦ ચોરાઇ વસ્તુ લીધી હોય
૩૧ ચોરને સાજ દીધો હોય
૩૨ રાજ્યવિરૂદ્ધ વેપાર કીધો હોય
૩૩ કુડાં તોલ કુડાં માપલાં કીધાં હોય
૩૪ વસ્તુમાં ભેળ સંભેળ કીધો હોય
૩૫ ઇત્વર થોડા કાળની સ્ત્રીશું ગમન કીધું હોય

૧૫.૨ પછી બીજા આવશ્યકની આજ્ઞા " તિખ્ખુત્તો " નો પાઠ ભણી માંગવી.

---

૩૬ અપરી અહીશું ગમન કીધું હોય
૩૭ અન્નગ ક્રીડા કીધી હોય
૩૮ પરાયા વિવાહ નાતરાં જોડયાં હોય
૩૯ કામભોગ તિવ્ર અભિલાસા શેવી હોય
૪૦ ખેત વથ્થુનું પ્રમાણુ અતિક્રમ્યું હોય
૪૧ હીરણુ સોવનનું પ્રમાણુ અતિક્રમ્યું હોય
૪૨ ધન ધાનનું પ્રમાણુ અતિક્રમ્યું હોય
૪૩ દુપદ ચઉપદનું પ્રમાણુ અતિક્રમ્યું હોય
૪૪ કુવિયનું પ્રમાણુ અતિક્રમ્યું હોય
૪૫ ઊંચી દિશાનાં પ્રમાણુ અતિક્રમ્યાં હોય
૪૬ નીચી દિશાનાં પ્રમાણુ અતિક્રમ્યાં હોય
૪૭ ત્રીછી દિશાનાં પ્રમાણુ અતિક્રમ્યાં હોય
૪૮ એક દિશ વધારી એક દિશ ઘટાડી હોય
૪૯ પંથનો સંદેહ પડે ક્ષેત્ર મર્યાદા લોપી આગળ ચાલ્યો હોય
૫૦ પચખાણુ ઉપર સચીતનો આહાર કીધો હોય
૫૧ સચિત પ્રતિબંધ આહાર કીધો હોય
૫૨ અપ્પકનો આહાર કીધો હોય
૫૩ દુપ્પકનો આહાર કીધો હોય
૫૪ તુચ્છોખદીનો ભખ્ખણુ કીધાં હોય
૫૫ ઇંગાલ કમ્મે
૫૬ વણુ કમ્મે
૫૭ સાડી કમ્મે
૫૮ ભાડી કમ્મે
૫૯ ફોડી કમ્મે
૬૦ દંત વાણિજ્જે
૬૧ લખવાણિજ્જે
૬૨ કેસવાણિજ્જે
૬૩ રસવાણિજ્જે
૬૪ વિખવાણિજ્જે

આવશ્યક બીજો.

"લોગસ્સ" નો પાઠ ભણવો.

ત્યાર પછી ત્રીજા આવસ્યકની આજ્ઞા "તિખ્ખુત્તા" નો પાઠ ભણી માંગવી અને નીચે પ્રમાણે "ઈચ્છામિ ખમાસમણો" નો પાઠ બે વખત કહેવો.

---

૬૫ જંતુ પિલણુ કમ્મે
૬૬ નિલંછણુ કમ્મે
૬૭ દવગ્ગિ દાવણયા
૬૮ સરદહ તલાગ પરિસોસણીયા
૬૯ અસઈ જણ પોસણયા
૭૦ કંદ્રપની કથા કીધી હોય
૭૧ ભાંડ કુચેષ્ટા કીધી હોય
૭૨ મુખારી વચન બોલ્યો હોઈ
૭૩ અધિકર્ણ જોડી મુકયાં હોય
૭૪ ઉપભોગ પરિભોગ અધિકા વધાર્યા હોય
૭૫ મનનો જોગ પાંડવે ધ્યાન પ્રવર્ત્તાંવ્યો હોય
૭૬ વચનનો જોગ પાંડવે ધ્યાન પ્રવર્ત્તાંવ્યો હોય
૭૭ કાયાનો જોગ પાંડવે ધ્યાન પ્રવર્ત્તાંવ્યો હોય
૭૮ સામાયકમાં સમતા ન કીધી હોય
૭૯ અણપુગી પાળી હોય
૮૦ નેમી ભુમીકા બાહાર થકી વસ્તુ મંગાવી હોય
૮૧ માંહી થકી મોકલાવી હોય
૮૨ શબ્દ કરી
૮૩ રૂપ દેખાડી
૮૪ પુદગલ નાંખી આપણપો છતો જણાવ્યો હોય
૮૫ સજ્જા સંથારો અપ્રતિ લેખ્યો હોય દુપ્રતિ લેખ્યો હોય
૮૬ સજ્જા સંથારો અપ્રતિ મારજ્યો હોય દુપ્રતિ મારજ્યો હોય
૮૭ ઉચ્ચાર પાસવણ ભુમિકા અપ્રતિ લેખી હોય દુપ્રતિ લેખી હોય

આવશ્યક ત્રીજો.

"ઇચ્છામિ ખમાસમણા" નો પાઠ.*

ઇચ્છામિ	ઇ૦ ઇચ્છુછું હું
ખમાસમણો	ખ૦ હે ક્ષમાવંત સ૦ સાધુ (ધર્મગુરૂ)
વંદિઉ	વ૦ નમસ્કાર કરવા માટે
જાવણિજ્જાએ	જા. યથા શકતી મુજબ અસુભ યોગનો
નિસીહિયાએ	નિ૦ નિષેધ કરીને
અણું જાણહ	અ૦ આજ્ઞા દો
મે મિઉગ્ગહં	મે૦ મને, મિ૦ મર્યાદાથી અવગ્રહમાં આવવાને એટલે પ્રમાણ કરેલા સાડા ત્રણ હાથના અવગ્રહમાં પ્રવેશ કરવાની (મિતા અવગ્રહ).
નિસીહિ	નિ૦ અશુભ જોગને નિષેધી
અહો કાયં	અ૦ તમારી કા૦ કાયા (ગુરૂના ચરણ કમળ).
કાયે સંફાસ	કા૦ મારી કાયા. સં૦ સમ્યગ પ્રકારે ફરસતા થકાં (અડતા થકાં)
ખમણિજ્જો ભે	ખ૦ માફ-કરજો, ભે૦ હે પુજ્ય

---

૮૮ ઉચ્ચાર પાસવણ ભુમિકા અપ્રતિ મારજી હોય દુપ્રતિ મારજી હોય
૮૯ પોષામાં નિદ્રા વિકથા પ્રમાદ કીધો હોય
૯૦ સુજતી વસ્તુ સચિત ઉપર મુકી હોય
૯૧ સચ્ચિત કરી ઢાંકી હોય
૯૨ કાળ અતિક્રમ્યો હોય
૯૩ પરવ એશે
૯૪ મચ્છરિઆએ
૯૫ ઇહ લોગા સંસ પઉગ્ગે
૯૬ પરલોગા સંસ પઉગ્ગે
૯૭ જીવિઆ સંસ પઉગ્ગે
૯૮ મરણીયા સંસ પઉગ્ગે
૯૯ કામ ભોગા સંસ પઉગ્ગે

* આ પાઠ બે વખત ભણવાનો છે.

કિલામો	કિ૦ મેં દુખ ઉપજાવ્યું હોય તે
અપ્પ કિલતાણં	અ૦ અલ્પ, કિ૦ કિલામના (ઇજા) ઉપજતી હોય
બહુ સુભેણં ભે	બ૦ બહુ. સુ૦ સુભ યોગ્યે કરી ભે૦ હે પૂજ્ય
દેવસી વઇક્કંતો	દે૦ દીવસ. વ૦ ચાલ્યો ગયો
જત્તા ભે	જ૦ સંજમરૂપ જાત્રા. ભે૦ હે પૂજ્ય
જવણિજ્જં ચ ભે	જ૦ જીતી છે ઇંદ્રિઓ તથા નો ઇંદ્રિ(મન)ને ચ૦ વળી. ભે૦ હે પૂજ્ય (તમે)
ખામેમિ ખમાસમણો	ખા૦ ખમાઉં છું હું ખ૦ ક્ષમાવંત સાધુ તમને
દિવસયં વઇક્કમ્મં	દિ૦ દીવસ સબંધી. વ૦ અવિનય થયો હોય
આવસ્સિયાએ	આ૦ અવસ્ય કરતવ્ય કરતાં થયેલા અતિચાર
પડિક્કમામિ	પ૦ નિવર્તુ છું હું
ખમાસમણાણં	ખ૦ ક્ષમાવંત સાધુની
દેવસીયાએ આસાયણાએ	દે૦ દીવસ સંબંધી. આ૦ આસાતના
તેત્રીસન્નયરાએ	તે૦ તેત્રીસ. ન્ન૦ અનેરી અસાતના. એ કરી.
જંકિંચિં મિચ્છાએ	જં૦ જે. કીં૦ કંઇ, મિ૦ ખોટુ કર્યું હોય
મણ દુક્કડાએ	મ૦મનના, દુ૦માઠું ચિંતવ્યું હોય (મનથી)
વય દુક્કડાએ	વ૦વચનના.દુ૦માઠું બોલ્યું હોય (વચનથી)
કાય દુક્કડાએ	કા૦કાયાના.દુ૦માઠું કાંમ કર્યું હોય (કાયાથી)
કોહાએ	કો૦ ક્રોધે કરી
માણાએ	મા૦ માને કરી
માયાએ	મા૦ કપટે કરી
લોભાએ	લો૦ લોભે કરી
સવ્વ કાલિયાએ	સ૦ સર્વ કાળમાં

સવ્વ મિચ્છોવયરાએ	સ૦ સર્વ. મિ૦ ખોટા ઉપચાર કરવે કરીને
સવ્વ ધમ્માઇક્કમ્મણાએ	સ૦ સર્વ. ધ૦ ધર્મ. ઈ૦ સૂત્ર ધર્મ, ચારિત્ર ધર્મને ઉલંગે (અતિ ક્રમે)
આસયણાએ	આ૦ આસાતના કરી હોય
જે મે દેવસીઓ	જે૦ જે, મે૦ મેં, દે૦ દીવસ સંબંધી
અઈયાર કઓ	ઈ૦ અતિચાર, ક૦ કર્યો હોય
તસ્સ ખમા સમણો	ત૦ તે અતિચારને ખ૦ હે ક્ષમાવંત સાધુ
પડિક્કમામિ	પ૦ નિવર્તું છું હું
નિંદામિ	નિ૦ આત્માની શાખે નિંદુ છુ હું
ગરિહામિ	ગ૦ ગુરૂની સાખે ગરહું છું હું (ધિક્કારૂં છું)
અપ્પાણં વોસરામિ	અ૦ માહી આત્મા. વો૦ વોસરાવું છું ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, રૂપી કષાય આત્માને

આ પાઠ ભણતાં, પેહેલા ખમાસમણામાં " આવસિયાએ " પદ કહેતાં ઊભું થવું અને પુરૂં કરી બેસી જઇ અને બીજી વાર ઉપરનો પાઠ ભણતાં " આવસિયાએ " પદ ન કહેવું અને ઊભું ન થવું અને બેઠે બેઠે ભણવું.

ત્યાર પછી ઊભા થઇ " તિખ્ખુતો " નો પાઠ ભણી ચોથા આવશ્યકની આજ્ઞા માંગવી.

આવશ્યક ચોથો.

શક્તી વતે ઊભે ઊભે અને અશકતે ડાબો ગુડો ઊંચો રાખી બેસીને " આગમે " થી માંડી ચોદ જ્ઞાનના, પાંચ દર્શનના, ૬૦ બાર વ્રતના, ૧૫ કર્મ દાંન પાંચ સલેખણાના સર્વે મળી નવાંણું અતિચાર*તથા અઢાર પાપસ્થાનક તથા " ઇચ્છામિઠામિ " નો પાઠ બોલવો પછી

---

* અતિચાર કેમ બોલવા તેની સમજ પાને ૨૯ માના છેલ્લાપેરાથી આપેલ છે.

" તિખ્ખુતો " નો પાઠ ત્રણ વાર સમીપ ગણી વ્રત, અતિચાર, ભેગા કરી બોલવાની આજ્ઞા, માંગી " તસ્સ સવ્વસ્સ દેવસિયસ્સ " નો પાઠ કહેવો તે નીચે મુજબ.

તસ્સ સવ્વસ્સ	ત૦ તે. સ૦ સર્વ
દેવસિયસ ઈયારસ્સ	દે૦ દીવસ સંબંધી. ઈ૦ અતિચાર
દુવિ ચિંતીયં	દુ૦ દુષ્ટ ચીંતવણા સંબંધી
દુભા સિયસ્સ	દુ૦ દુષ્ટ બોલવા સંબંધી
દુવિ ચીઠી યસ	દુ૦ માઠી ચેષ્ટા સંબંધી
આળોઉ	આ૦ આળોઉં છું
અતી ભણું	અ૦ અતિશે કરી ભ૦ ભણી, કહી
પડિક્માિમ	પ૦ નિવર્તુ છું હું

તે પછી હેઠા બેસી જમણો ગુડો ઊંચો રાખી એક નવકારમંત્ર તથા કરેમિ ભંતેનો પાઠ કહેવો, ત્યારી પછી " ચત્તારી મંગળં " નો પાઠ કહેવો તે નીચે મુજબ.

" ચત્તારી મંગળં, અરિહંતા મંગળં, સિદ્ધા મંગળં, સાહુ મંગળં, કેવળી પન્નતો ધમ્મો મંગળં, ચત્તારી લોગુત્તમા, અરિહંતા લોગુત્તમા, સિદ્ધા લોગુત્તમા, સાહુ લોગુત્તમા, કેવળી પન્નતો ધમ્મો લોગુત્તમા, ચત્તારી સરણં પવ્વજ્જામિ, અરિહંતા સરણં પવ્વજજામિ, સિદ્ધા સરણં પવ્વજજામિ, સાહુ સરણં પવ્વજજામિ, અરિહંતાજીનો સરણો, સિદ્ધાજીનો સરણો, સાધુજીનો સરણો, કેવળી પરૂપ્યા દયા ધમનો સરણો. "

ત્યાર પછી " ઇચ્છામિઠામિ પડિકમ્મિઉં " નો પાઠ બોલવો ત્યારપછી " ઇરિયાવહિ " નો પાઠ બોલવો ત્યારપછી વ્રત અતિચાર ભેગા કહેતી વખતે અતિચારરૂપી શત્રુને હણવાનું શુરવિરપણું બતાવવા જમણો ગુડો ઊચો રાખી બારવ્રત ભણવાનું " આગમે તિવિહે " થી માંડી વ્રત અતિચાર ભેગા કહેવા તે નીચે મુજબ.

નીચે લખેલ પાઠોમાં પાઠના બે ભાગ પાડયા છે એક **अ** અને **ब** " **अ** " માં વ્રતનો સમાવેશ થાય છે અને " **ब** " માં અતિચારનો સમાવેશ થાય છે. માટે જ્યાં એકલા અતિચાર બોલવા હોય ત્યાં " જ્ઞાન " ના અતિચાર બોલતી વખતે આખો પાઠ **अ** અને **ब** ભણવો તે સીવાયના દર્શન, બારવ્રત વિગેરેના અતિચાર બોલતાં દરેક વ્રતના પાઠનો " **ब** " ભાગ ફક્ત

બોલવો અને " अ " ભાગ મુકી દેવો અને વ્રતને અતિચાર ભેગા બોલ-
તી વખતે પાઠના " अ " ને " ब " એ બન્ને ભાગ અનુક્રમે બોલવા.

પાઠ.

" अ "

આગમે તિવિહે	આ૦ સુત્ર સિદ્ધાંત. તિ૦ ત્રણ પ્રકારના
પન્નંતે તંજહા	પ૦ પરૂપ્યાં છે. તં૦ તે જેમ છે તેમ કહું છું
સુત્તાગમે	સુ૦ સુત્ર, આગમ (મૂળ પાઠ) ૧
અથ્થાગમે	અ૦ સુત્રના અર્થ (મૂળ પાઠના અર્થ) ૨
તદુભયાગમે	ત૦ સુત્ર તથા અર્થ બન્ને ભેગા સાથે હોય તે ૩

" ब "

એવા જે જ્ઞાનને વિષે જે અતિચાર લાગ્યો હોય તે આળોઊં.

(જ્ઞાનના ચૌદ અતિચાર)

જંવાઇદ્ધં ૧	જં૦ સુત્ર આઘાં પાછાં ભણ્યાં હોય
વચ્ચા મેલિયં ૨	વ૦ અનેરા શાસ્ત્રના વચનો વચ્ચે મુકયાં હોય
હીણ ખરં ૩	હી૦ ઓછો અક્ષર ભણાયો હોય
અચ્ચખરં ૪	અ૦ અક્ષર અધીકો ભણાયો હોય
પય હિણં ૫	પ૦ પદ ઓછુ ભણાયું હોય
વિણયહિણં ૬	વિ૦ વિનય રહીત અવિવેકથી ભણાયું હોય
જોગ હિણં ૭	જો૦ મન, વચન, કાયાનાં જોગ વગર (જીવ કયાંય ફરતો હોય ને ભણ્યો હોય)
ઘોસ હિણં ૮	ઘો૦ શુદ્ધ ઉચ્ચાર રહિત ભણાયું હોય
સુઠુ દિનં ૯	સુ૦ રૂડુ જ્ઞાન તે અવનીતને સૂત્રસિદ્ધાંત ભણાવ્યું હોય.

દુકુ પડિછિયં ૧૦	દુ૦ પ્રમાદ સહીત આળસે કરી ઊદ્યમ રહીત ભણ્યો હોય
અકાળે કઊસજ્ઝાઓ ૧૧	અ૦ ચાર સંધ્યાદિક (પ્રભાત, મધ્યાન, સાયં કાળ, મધ્ય રાત્રી). ચાર મહોતસ્ત્વ અને ચાર માહ પડત્વા (ચેતર સુદ ૧૫, ચૈતર વદ ૧, અસાડ સુદ ૧૫, અસાડ વદ ૧, આસો સુદ ૧૫ આસો વદ ૧, કાતી સુદ ૧૫, કાતી વદ ૧.)
કાળે ન કઊસજ્ઝાઓ ૧૨	કા૦ કાળે સઝાયનો યોગ્ય હોય અને નિદ્રા કરે ને સઝાય ન કરે તે
અસજ્ઝાએ સજ્ઝાયં ૧૩	અ૦ દશ ઊદારીક (મનુષ્ય તથા ત્રીર્યંચ પચંદ્રીના હાડ માસ લોહી વિગેરે) તથા દશ અંતરીક (તારા ખરે, ભુકંપ, ગાજ વિજ, ગ્રહણ વિગેરે) એ વીશ અસઝાય સબંધી સૂત્ર ભણ્યો હોય તે
સજ્ઝાએ, ન, સજ્ઝાયં ૧૪	સ૦ સઝાયના અવસરને વિષે સૂત્ર સિદ્ધાંત ન ભણ્યા હોય તે

ભણતાં ભણતાં, ચિંતવતાં, એમ ચોદે અતિચાર માંહેલો જે અતિચાર દેવસી સંબંધી લાગ્યો હોય તે તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ.

“ अ ”

દંસણ સમકીત	દ૦ શ્રદ્ધા, આસ્થા, સ૦ સમકીત (ખરા ધર્મનું આચરણ).
પરમથ સંથવો, વા	પ૦ મોટો અર્થ, સ૦ પરીચય કરવો (સમાગમ કરવો) વા૦ અથવા

સુદિઠ્ઠ, પરમથ	સુ૦ જેની ભલી દ્રષ્ટિ છે. પ૦ સૂત્રના પરમ અર્થ
સેવણા વા વિ	સે૦ એવા ગુરૂની સેવા કરવી. વા૦ અને વિ૦ વળી
વાવણં, કુદંસણ વઝ્ઝણા	વા૦ સમકિતને વમી શુદ્ધ માર્ગથી ખસી ગએલા તે તથા કુ૦ ખોટા માર્ગનો. (જૈન માર્ગથી ઉલટુ બનાવનાર) વ૦ ત્યાગ કરવો (એ).
સમત્ત સદહણા	સ૦ સમકીતની, સ૦ શ્રદ્ધા

“ ૭ ”

એવા સમકિતના

સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રમણો પાસક સાધુના પાસાના સેવનાર-(શ્રાવક)
સમત્તસ્સ પંચ અઇયારા	સ૦ સમકીતના, પ૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
પેયાળા જાણિયવ્વા	પે૦ મોટા. જા૦ જાણવા જોગ છે (પણ)
ન સમાયરિયવ્વા	ન૦ નહી. સ૦ આદરવા જોગ
તંજહા તે આળોઊં	તં૦ જેમ છે. તે૦ તેમ. આ૦ નિવારણ કરૂં છું

(દર્શનના પાંચ અતિચાર)

શ્રીજિનજીના વચનમાં શંકા આણી હોય ૧

અનેરા મતની વંછા કીધી હોય ૨

ફળ પ્રયે સંદેહ આણ્યો હોય ૩

પર પાખંડીની પરસંસા કીધી હોય ૪

પર પાખંડીના સંસ્તવ પરિચય કીધો હોય ૫

તો મારા સમકિત રૂપિ આ રત્નને વિષે મિથ્યાત રૂપણી રજમેલ ખેળ દોષ લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

" શ્રાવકનાં બાર વ્રત "

પાઠ.

પેહેલું વ્રત.

" अ "

પેહેલું અણુવ્રત થૂલાઓ	પ૦ પેહેલું. અ૦ નાનું વ્રત (સાધુના પેહેલા વ્રતથી ઓછું માટે અણુવ્રત થૂ૦ સ્થુલ (મોહટા બીજા જગતના જનથી.)
પાણાઈ વાયાઓ વેરમણં	પા૦ પ્રાણી જીવ માત્ર (એકેંદ્રિય સીવાય બીજા બધા હાલતા ચાલતા જીવો) વા૦ અતીપાત હીંસાથી વે૦ નિવર્તું છું.
ત્રસજીવ	ત્ર૦ હાલતા ચાલતા જીવ
બેઇંદ્રિ, તેઇંદ્રિ	બે૦ બે ઇંદ્રિવાળા જીવ (જે જીવને ફક્ત કાયા અને મોંહ હોય તે). તે૦ ત્રણ ઇંદ્રિવાળા જીવ (જે જીવને ફક્ત કાયા, મોંહ અને નાક હોય તે)
ચઊરિંદ્રિ, પચેંદ્રિ	ચ૦ ચાર ઇંદ્રિવાળા જીવ (જે જીવને ફક્ત કાયા, મોંહ, નાક અને આંખ હોય તે) પ૦ પાંચ ઇંદ્રિવાળા જીવ (જે જીવને કાયા, મોંહ, નાક, આંખ અને કાંન હોય તે)
જાણી પ્રીછી	જા૦ જાણી બુઝીને, પ્રી૦ ઓળખ્યા છતાં
સ સબંધી	સ૦ પોતાના, સ૦ સગાવાહલાં
શરીર માંહેના પીડાકારી	શરીરમાં પીડા કરનારા જીવજંતુઓ
તે ઉપરાંત	તે૦ તે ઉ૦ ઉપરાન્ત
વિના અપરાધે	વિ૦ વગર અ૦ ગુન્હે

હણવા નિમિત્ત	હ૦ હણવાની, નિ૦ બુદ્ધીએ કરી
હણવા હણાવવાના પચખાંણ	હ૦ હણવા, હણાવવાની પ્રતિજ્ઞા
જાવ જીવાએ	જા૦ જ્યાં સુધી જી૦ જીવું ત્યાં સુધી
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણે કરી. તિ૦ ત્રણ જોગે કરી.
ન કરેમિ ન કારવેમિ	ન૦ હિંસા કરૂ નહીં, ન૦ હીંસા કરાવું નહીં.
મણસા, વયસા, કાયસા	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી

“ ब ”

એહવા પેહલા થૂલ.

પ્રણાતિ પાત	પ્ર૦ જીવ હણવા થકી
વેરમણં વ્રતના	વે૦ નિવર્તવાના, વ્ર૦ વ્રતના
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાવકના.
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા જોગ.
ન સમાયરિયવ્વા	ન૦ આદરવા જોગ નહીં
તંજહા તે આળોઊં	તં જેમ છે. તે૦ તેમ આ૦ નિવારણ કરૂંછું.

(પેહલા વ્રતના પાંચ અતિચાર.)

રીસ વસે ગાઢે બંધન બાંધ્યા હોય (અર્થ—રીસ કરી પ્રાણીને મજબુત ગાંઠ મારી બાંધ્યાં હોય). ૧

ગાઢે ઘાવ ઘાલ્યા હોય (અર્થ—મજબુત ઘા કીધા હોય). ૨

અવયવના છેદ કીધા હોય. ૩ (અર્થ—નાક, કાન, હાથ, પગ, વીગેરે અવયવને કાપ્યા હોય.

અતિભાર ભર્યો હોય. ૪ શક્તિ ઉપરાંત બોજો ભર્યો હોય.

ભાત પાણીનો વિચ્છેદ કીધો હોય (અર્થ—ભાત પાણી વિના દુભાવ્યા હોય ભાત પાણીની અંતરાય પાડી હોય તે) ૫

તો પેહલા વ્રતને વિષે દેવસી સબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં ॥ ૧ ॥

પાઠ.

બીજું વ્રત.

" अ "

બીજુ અણુવ્રત થુલાઓ	બી૦ બીજુ શ્રાવકનું મોટું વ્રત
મુસાવાયાઓ વેરમણં	મુ૦ જુઠું બોલવાથી, વે૦ નિવર્તું છું
કન્યાલિક ૧	ક૦ કન્યા સબંધી
ગોવાલિક ૨	ગો૦ ગાય વિગેરે ચોપદ સંબંધી
ભોમાલિક ૩	ભો૦ જમીનનાં કામ સબંધી
થાપણ મોસો ૪	થા૦ પારકી થાપણ મો૦ જુઠું બોલી ઓળવવી વીગેરે
મોટકી કુડી સાખ ૫	મો૦ મોહટી જુઠી સાક્ષી પુરવી
ઈત્યાદિક મોટકું	ઇ૦ એ ઉપર કહેલા પાંચ બોલ વિગેરે મોહટકું.
જુઠું બોલવા બોલાવવાના પચખાંણ	જુ૦ જુઠું બોલવા અથવા કોઇની પાસે બોલવરાવવાની પ્રતીજ્ઞા.
જાવ જીવાએ	જા૦ જ્યાંસુધી જી૦ જીવું ત્યાંસુધી
દુવિહંતિવિહેણં	દુ૦ બે કરણે કરી, તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
ન કરેમિ ન કારવેમિ	ન૦ જુઠું બોલીશ નહીં. ન૦ જુઠું બોલાવિશ નહીં.
મણસા વયસા, કાયસા,	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી

" ब "

એહવા બીજા થૂલ.

મૃખાવાદ	મૃ૦ જુઠું બોલવું તે
વેરમણં વ્રતના	વે૦ નિવર્તવાના, વ્ર૦ વ્રતના
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાવકના
પંચ અઇયારા	પ૦ પાંચ અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા

નસમાયરિયવ્વા	ન૦ આદરવા જોગ નહીં
તંજહા તે આળોઊં	તં૦ તે જેમ છે, તે૦ તેમ, આ૦ નિવારણુ કરૂં છું

(બીજા વ્રતના પાંચ અતિચાર.)

સેસાત કારે કોઈ પ્રત્યે કુડા આળ દીધો હોય ૧ (ધ્રાસ કો પડે એવુ બોલાણું હોય)
રહસ્ય (છાની વાત પ્રગટ કીધી હોય): ૨
સ્ત્રી પુરૂષના મમ પ્રકાશ્યા હોય ૩
કોઇને પાડવા ભણી મિથ્યા ઉપદેશ દીધો હોય ૪
કુડા લેખ લખ્યા હોય ૫
તો બીજા વ્રતને વિષે દેવસી સંબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૨ ॥

પાઠ.

ત્રીજું વ્રત.

" अ "

ત્રીજું અણુવ્રત થુલાઓ	ત્રી૦ ત્રીજું શ્રાવકનું મોટું વ્રત
અદિન્ના દાણાઓ	અ૦ અણદીધેલું લેવાથી (ચોરી કરવાથી)
વેરમણં	વે૦ નિર્વતું છું
ખાતર ખણી ૧	ખા૦ ખાતર ખોદીને
ગાંઠડી છોડી ૨	ગાં૦ કોઇની ગાંઠડી છોડીને
તાળું પડ કુંચી ૩	તા૦ પારકી કુંચીએ કરી તાળું ઉઘાડે
વાટ પાડી	વા૦ ધાડુ પાડવું
પડી વસ્તુ ધણીઆતી જાંણી	પ૦ કોઇ પડેલી વસ્તુ તેનો કોઇ ધણી છે એમ જાણ્યા છતાં લેવી
ઈત્યાદિ મોટકું અદત્તાદાન	ઈ૦ એ વિગેરે મોટકી ચોરી કરવાના
લેવા લેવરાવવાના પચખાંણુ	લે૦ ચોરી કરવા કરાવવાની પ્રતિજ્ઞા

જાવ જીવાએ	જા૦ જ્યાં સુધી જી૦ જીવું ત્યાં સુધી
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણે કરી તિ૦ ત્રણ જોગે કરી.
નકરેમિ નકારવેમિ	ન૦ ચોરી કરૂં નહીં. ન૦ ચોરી કરાવું નહીં
મણસા વયસા કાયસા	મ૦ મને કરી, વ૦ વચને કરી, કા૦ કાયાએ કરી.

“ च ”

એહવા ત્રીજા થૂલ.

અદત્તાદાન	અ૦ મોટકી ચોરી કરવાના
વેરમણં વ્રતના	વે૦ નિર્વતવાના, વ્ર૦ વ્રતના
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાવકના
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા જોગ (પણ)
ન સમાયરિયવ્વા	ન૦ નહી. સ૦ આદરવા જોગ
તંજહા તે આળોઊં	તં૦ તે જેમ છે. તે૦ તેમ. આ૦ નિવારણ કરૂં છું (પ્રકાસુ છુ)

(ત્રીજા વ્રતના પાંચ અતિચાર.)

ચોરાઈ વસ્તુ લીધી હોય ૧
ચોરને સાજ દીધો હોય ૨
રાજ્યવિરૂદ્ધ કાર્ય કીધા હોય ૩
કુડાં તોલ કુડાં માપલાં કીધાં હોય ૪
વસ્તુમાં ભેળ સંભેળ કીધી હોય ૫

તો ત્રીજા વ્રતને વિષે દેવસી સંબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૩ ॥

પા.

ચોથું વ્રત.

" अ "

ચોથું અણુવ્રત થૂલાઓ	ચો૦ ચોથુ શ્રાવકનું મોટું વ્રત
મેહુણાઓ વેરમણં	મે૦ મૈથુન સેવવા થકી, વે૦ નિવર્તવુંછું
*સદારા સંતોષીએ	સ૦ પોતાની સ્ત્રીથીજ. સં૦ સંતોષ રાખવો
અવસેસ મેહુણં	અ૦ તે શીવાય બીજા કોઇની સાથે મે૦ મૈથુન
સેવવાના પચખાણ	સે૦ સેવવાની. પ૦ પ્રતિજ્ઞા
જાવ જીવાએ	જા૦ જ્યાં સુધી. જી૦ જીવું ત્યાં સુધી
દેવતા દેવી સંબંધી	દે૦ દેવતા સબંધી
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણે કરી. તિ૦ ત્રણ જોગે કરી.
નકરેમિ નકારવેમિ	ન૦ મૈથુન સેવવું નહીં ન૦ મૈથુન સેવરાવવું નહીં
મણસા, વયસા, કાયસા	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી.
મનુષ્ય તિર્યંચ સબંધી	મ૦ મનુષ્ય. તિ૦ તિર્યંચ, સ૦ સંબંધી
એગવિહં એગવિહેણં	એ૦ એક કરણે કરી. એ૦ એક જોગે કરી
નકરેમિ કાયસા	ન૦ મૈથુન સેવું નહી. કા૦ કાયાએ કરી

ब

એહવા ચોથા થૂલ.

મેહુણં	મે૦ મૈથુન.
વેરમણં વ્રતના	વે૦ નિર્વતવાના. વ્ર૦ વતના

સમણો વાસએણં	**સ૦** શ્રાવકના
પંચ અઇયારા	**પ૦** પાંચ. **અ૦** અતિચાર
જાણિયવ્વા	**જા૦** જાણવા જોગ
ન સમાય રિયવ્વા	**ન૦** નહી. **સ૦** આદરવા જોગ
તંજહા તે આળોઊ	**તં૦** તે જેમ છે. **તે૦** તેમ. **આ૦** નિવારણ કરૂં છું (કહુ છું)

(ચોથા વ્રતના પાંચ અતિચાર.)

૧ ઇતર થોરા કાળની સ્ત્રીશું ગમન કીધું હોય (અર્થ—નાંની ઊમરની સ્ત્રી સાથે મૈથુન સેવ્યું હોય). ૧ આ અતિચારમાં. સ્ત્રીઓએ થોડા કાળનાં પુરૂષશું ગમન કીધુ હોય (પુખ્ત ઉમર સીવાયના) એમ બોલવું.

૨ અપર ગ્રહી શુ ગમન કીધું હોય (અર્થ—પાણી ગ્રહણ કર્યા વિના પોતાની સ્ત્રીથી સેવ્યું હોય). ૨ અપર ગ્રહેશું ગમન કીધુ હોય તેમ સ્ત્રીઓએ બોલવું.

૩ અનગ ક્રીડા કીધી હોય. (અર્થ—સ્ત્રી સાથે અનેરા અંગે ક્રીડા કીધી હોય, સ્ત્રીની સાથે લોકવિરૂદ્ધ ક્રીડા કીધી હોય). ૩ આ અતિચારનો સ્પષ્ટ અર્થ પુરૂષોએ મુની મહારાજની પાસે ને સ્ત્રીઓએ મહા સતીજી પાસેથી કરવો.

પરાયાં વિવાહ નાતરાં જોડયાં હોય ૪

કામ ભોગ તિવ્ર અભિલાશાએ સેવ્યાં હોય

(અર્થ—કાંમ ભોગાદિ સેવવા, ભાંગ, અફીણ, ગાંજો, દારૂ વિગેરે પીવું). ૫

તો એહવા ચોથા વ્રતને વિષે દેવસી સબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામી દુક્કડં.

ચોથા વ્રત માટે વિશેષ સૂચના.

સધવા સ્ત્રીએ પ્રતિક્રમણ કરતી વખતે " સદારા સંતોષીએ " ને ઠેકાણે " સ ભરથાર સંતોષીએ " એ પદ બોલવું.

અને સર્વથા પ્રકારે જે કોઇ સ્ત્રી, પુરૂષને મૂળ કાયાએ કરી મૈથુનનના ત્યાગ હોય તેમણે તથા વિધવાઓએ " સદારા (અથવા સ ભરથારે) સંતોષીએ " અને " અવસેસં મેહુણં સેવવાના પચખાંણ " ચોથું વ્રત બોલતાં છોડી દઇ બાકીનો જે પાઠ હોય તે તેમને તેમ બોલવો.

પાઠ.

પાંચમું વ્રત.

" अ "

પાંચમું અણુવ્રત થૂલાઓ	પાં૦ પાંચમું શ્રાવકનું મોટું વ્રત
પરિગ્ગહાઓ વેરમણં	પ૦ પરિગ્રહ (દોલત). વે૦ નિર્વતુંછું
ખેત્ત વથનું ૧	ખે૦ ખેતર આદિક ઊઘાડી જમીન વ૦ ધરાદિક ઢાંકી જમીન ૨
યથા પરિમાણ	ય૦ જેટલી, પ૦ મર્યાદા કરી છે.
હિરણ્ણ સુવણ્ણનું ૨	હિ૦ રૂપુ. ૩ સુ૦ સોનું ૪
યથા પરિમાણ	ય૦ જેટલી. પ૦ મર્યાદા છે
ધન ધાનનું ૩	ધ૦ મોહરબંધ નાંણું ૫ ધા૦ ચોવિસ પ્રકારનાં ધાંન ૬
યથા પરિમાણ	ય૦ જેટલી. પ૦ મર્યાદા. છે.
દુપદ ચઊપદનું. ૪	દુ૦ બે પગાં મનુષ્યાદિક ચાકર નોકર.૨ પક્ષી–મૈનાં–પોપટ વીગેરે. ૭ ચ૦ ચો પગાં ઢોર ઘોડા હાથી વીગેરે. ૮
યથા પરિમાણ	ય૦ જેટલી, પ૦ મર્યાદા વધી છે.
કુવિયનું યથા પરિમાણ	કુ૦ ઘર વખરીની, હય૦ જેટલી, પ૦ મર્યાદા કીધી છે.
એ યથા પરિમાણ કીધાં છે	એ૦ ધટારત પ્રમાણે મર્યાદા બાંધી છે
તે ઉપરાંત પોતાનો કરી પરિગ્રહો રાખવાનાં પચખાંણ	તે૦ ઉપર પ્રમાણે હદ કરતાં જાસ્તી દ્રવ્ય વિગેરે પોતાનો કરી રાખવાની પ્રતિજ્ઞા

જાવ જીવાએ	જા૦ જ્યાંસુધી, જી૦ જીવું ત્યાંસુધી
એગવિહં તિવિહેણં	એ૦ એક કર્ણે કરી. તિ૦ ત્રણ યોગ્ય કરી
ન કરેમિ	ન૦ કહી ક૦ પરિગ્રહો નહી રાખું
મણસા વયસા, કાયસા	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી

"व"

એહવા પાંચમા થૂલ.

પરિગ્ગહ પરીમાણ	પ૦ પરિગ્રહ (ધન, દોલત વિગેરે) પ૦ મર્યા ઉપરાંત
વેરમણં વ્રતના	વે૦ નિર્વતવાના વ્ર૦ વ્રતના
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાવકના
પંચ અઇયારા	પં પાંચ. અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા જોગ
ન સમાયરિયવ્વા	ન૦ નહી. સ૦ આદરવા જોગ
તંજહા તે આળોઉ	તં૦ તે જેમ છે, તે૦ તેમ. આ૦ નિવારણ કરૂંછું (કહુંછું)

(પાંચમા વ્રતના પાંચ અતિચાર).

ખેત વથ્થનું પ્રમાણ અતીક્રમ્યું હોય. ૧	દરેક પ્રરીગ્રહાની બાંધેલ મર્યાદ ઉલંઘી હોય તે.
હિરણ સોવનનું પ્રમાણ અતીક્રમ્યું હોય. ૨	
ધન ધાનનું પ્રમાણ અતીક્રમ્યું હોય. ૩	
દુપદ ચઉપ્રદનુ પ્રમાણ અતીક્રમ્યું હોય. ૪	
કુવિયનું પ્રમાણ અતીક્રમ્યું હોય. ૫	

તો એવા પાંતમા વ્રતને વિષે દેવસી સબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૫ ॥

પાઠ.

છઠ્ઠું વ્રત.

"अ"

છઠ્ઠું દિશિ ગુણ વ્રત	છ૦ શ્રાવકનું છઠ્ઠું વ્રત છે તે દિશાઓ
ઊંચી દિશાનું યથા પરિમાણ	ઊં૦ ઊંચી દીશાની અમૂક મર્યાદા કરી છે.
નીચી દિશાનું યથા પરિમાણ	નીં૦ નીચી દીશાની અમૂક મર્યાદા કરી છે.
ત્રીછી દિશાનું યથા પરિમાણ:	ત્રી૦ દિશા તથા વિદિશા જવાની અમૂક મર્યાદા કરી છે
એ યથા પરિમાણ કીધું છે	એ૦ ધટારત પ્રમાણે હદ બાંધી છે.
તે ઉપરાન્તસ્વઇચ્છાએ આગળ જઇ	તે૦ તે ઓળંગીને સ૦ પોતાની ઈચ્છાએ આગળ જઇ ને.
પાંચ આશ્રવ	પાં૦ પાંચ. આ૦ પ્રાણાતિપાત, મૃષાવાદ, અદત્તાદાન, મૈથુન, પરિગ્રહ એ પાંચ આશ્રવ.
સેવવા સેવરાવવાના પચખાંણ	સે૦ સેવવા સેવરાવાની પ્રતિજ્ઞા
જાવ જીવાએ	જા૦ જયાં સુધી, જી૦ જીવું ત્યાં સુધી
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણે કરી. તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
નકરેમિન કારવેમિ	ન૦ સેવું નહી. ન૦ સેવરાવવું નહીં
મણસા, વયસા, કાયસા	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરીને.

"व"

એહવા છઠ્ઠા.

દિશિ પ્રમાણ ગુણ વ્રતના	દિ૦ દીશાઓની મર્યાદા સંબંધી
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાકના
પંચ અઇયારા	પ૦ પાંચ. અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા જોગ પણ

ન સમાયરિયવ્વા	ન૦ નહીં. સ૦ આદરવા જોગ
તંજહા તે આળોઉ	તં૦ તે જેમ છે. તે૦ તેમ. આ૦ નિવારણ કરૂછું. (કહુંછું).

' ब "

(છઠ્ઠા વ્રતના પાંચ અતિચાર)

ઊંચી દિશાનું પરિમાણ અતિક્રમ્યું હોય.
નીચી દિશાનું પરિમાણ અતિક્રમ્યું હોય. } દરેક દીશાની મર્યાદા ઉલંઘવી તે

ત્રીછી દિશાનું પરિમાણ અતિક્રમ્યું હોય. ૩
એક દિશ વધારી હોય એક દિશ ઘટાડી હોય. ૪
પંથનો સંદેહ પડે ક્ષેત્ર મર્યાદા લોપિ હોય. ૫

તો એહવા છઠ્ઠા દિશી ગુણવ્રતને વિષે દેવસી સબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૬ ॥

પાઠ.

સાતમું વ્રત.

" अ "

સાતમું ગુણ વ્રત	સા૦ શ્રાવકનું સાતમું ગુણ વ્રત
ઊવભોગ પરિભોગ	ઊ૦ જે વસ્તુ એકજવાર ભોગવાય તે અન્ન વિગેરે. પ૦ જે ચીજ વારંવાર ભોગવવામાં આવે તે, લુગડાં, ઘરેણાં વિગેરેની
વિહં પચખાય માણે	વિ૦ મર્યાદા. પ૦ પ્રતિજ્ઞા કરતો થકો
ઊલ્લણિયા વિહં ૧	ઊ૦ શરિર લુસવાનાં વસ્ત્ર. વિ૦ ગણુત્રી (મર્યાદા કરવી)
દંતણ વિહં ૨	દં૦ દાતણ. વિ૦ ગણુત્રી. ,,
ફળ. વિહં ૩	ફ૦ ફળની વિ૦ ગણુત્રી. ,,

અભિભગણ વિહં ૪	અ૦ તેલ વિગેરે શરિરે ચોપડવાની. વિ૦ ગણત્રી. „
ઊવ્વટ્ટણ વિહં ૫	ઊ૦ મરદન કરવાની વસ્તુ. વિ૦ ગણત્રી „
મજ્જણ વિહં ૬	મ૦ નાહવાના તથા અંગોળ કરવાના પાંણીની. વિ૦ ગણત્રી. „
વથ્થ વિહં ૭	વ૦ વસ્ત્રની, વિ૦ ગણત્રી. „
વિલેવણ વિહં ૮	વિ૦ ચંદન સુખડ આદિ વિલેપન કર-વાની વસ્તુની વિ૦ ગણત્રી. ,
પુફ્ફ વિહં ૯	પુ૦ ફુલ વિગેરેની. વિ૦ ગણત્રી. „
આભ્રણ વિહં ૧૦	આ૦ ઘરેણાં વિગેરેની. વિ૦ ગણત્રા.,
ધૂપ વિહં ૧૧	ધૂ૦ વસ્ત્ર વીગેરે વસ્તુ સુગંધી;બનાવવા તથા હવા સુધારવા અગરબતી વિગેર ધૂપની. વિ૦ ગણત્રી. (મર્યાદા)
પેજ્જ વિહં ૧૨	પે૦ પ્રવાહી ચીજ પીવાની. વિ૦ ગણત્રી.„
ભખ્ખણ વિહં ૧૩	ભ૦ સુખડી વિગેરેની. વિ૦ ગણત્રી. „
ઓદણ વિહં ૧૪	ઓ૦ ધાંનની જાતની. વિ૦ ગણત્રી. „
સુપ વિહં ૧૫	સુ૦ કઠોર ધાનની. વિ૦ ગણત્રી. „
વિગય વિહં ૧૬	વિ૦ ઘી, તેલ, દુધ, દહી, ગોળ વિગે-રેની વિ૦ ગણત્રી. „
સાક વિહં ૧૭	સા૦ લીલા સુકા સાક ભાજી.વિ૦ગણત્રી.„
માહુર વિહં ૧૮	મા૦ મેવાની. વિ૦ ગણત્રી. „
જમણ વિહં ૧૯	જ૦ જમવાની. વિ૦ ગણત્રી. „
પાણિ વિહં ૨૦	પા૦ પાણી પીવાની વિ૦ ગણત્રી. „
મુખવાસ વિહં ૨૧	મુ૦ સોપારી, લવિંગ, એલચી વિગેરેની. વિ૦ ગણત્રી.
વાહન વિહં ૨૨	વા૦ તરતાં, ફરતાં, ચરતાં વાહનની વિ૦ ગણત્રી.
પન્ની વિહં ૨૩	પ૦ પગે પેહરવાનાના બુટ, મોજાં વિગેરે વિ૦ ગણત્રી
શયણ વિહં ૨૪	શ૦ સેજ્યા, પલંગ, આદિ સુવાની વિ૦ ગણત્રી

સચિત્ત વિહં ૨૫	સ૦ જીવ સહીત વસ્તુની. વિ૦ ગણત્રી
દવ વિહં ૨૬	દ૦ જે વસ્તુનો જુદો જુદો સ્વાદ આવે તે દ્રવ્યની વિ૦ ગણત્રી
ઈત્યાદિક છવીસ બોલની	ઇ૦ છવીસ બોલ ઉપર કહ્યા છે. તે ઉપરાન્ત
મર્યાદા કીધી છે	મ૦ હદ બાંધી છે
તે ઉપરાંન્ત	તે૦ તેની હદ ઓળંગીને
ઊપભોગ પરિભોગ	ઊ૦ એક વાર ભોગવવી. પ૦ વારંવાર ભોગવવી.
ભોગ નિમિત્તે	ભો૦ ભોગને બાહને
ભોગવવાના પચખાંણ	ભો૦ ભોગવવાની પ્રતિજ્ઞા
જાવ જીવાએ	જા૦ જ્યાં સુધી. જી૦ જીવું ત્યાં સુધી
એગવિહં તિવિહેણં	એ૦ એક કરણે. તિ૦ ત્રણ જોગે કરી.
નકરેમિ	ન૦ નહીં ભોગવું
મણસા વયસા કાયસા	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી.

" ब "

એવા સાતમા.

ઊવભોગ પરિભોગ	ઊં૦ વારંવાર ભોગવવાની વસ્તુ પ૦ એકવાર ભોગવવાની વસ્તુ
પરિમાણ વ્રતના	વે૦ નિવર્તવાને, વ્ર૦ વ્રતના
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાવકને
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા જોગ (પણ)
ન સમાયરિયવ્વા	ન૦ નહી. સ૦ આદરવા જોગ
તંજહા તે આળોઊ	ત૦ તે જેમ છે તે૦ તેમ, આ૦ નિવારણ કરંછું, (કહુંછું)

(સાતમા વ્રતના પાંચ અતિચાર.)

પચખાંણ ઉપર સચીતનો આહર કીધો હોય.

(અર્થ—સચેત વસ્તુ ખાવી એટલે વનસ્પતી આદિક ખાવું) ૧

સચીત પ્રતીબંધનો આહર કીધો હોય.

(અર્થ—સચેતની સાથે લાગેલી વસ્તુ જેમકે ગુંદ આદિ પદાર્થો) ૨

અપ્પકનો આહર કીધો હોય.

(અર્થ—જે વસ્તુમાં જીવના પ્રદેશ રહી ગયા હોય એવી વસ્તુ ખાવી)૩

દુપ્પકનો આહર કીધો હોય. (દુ૦=માઠી રીતે પકવેલ જેવાં કે કાંઇક કાચીને કાંઇક પાકી રહી હોય એવી વસ્તુ ખાવી એટલે કે કાચું પાકુ સાખ માઠી રીતે પકાવેલ જેમકે ભડથાં ઉંધેલીયાં વીગેરે) ૪

તુચ્છો સહીના ભખણયા કીધા હોય.

(અર્થ—ખાવું થોડું અને નાંખી દેવું ઘણું એવી વસ્તુ ખાવી, જેવાં કે શીતાફળ, શેરડી વિગેરે) ૫

તો સાતમા ગુણ વ્રતને વિષે દેવસી સંબંધી જે અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

પંદરે કર્માદાન શ્રાવકજીને જાણવા પણ ન સમાય રિયવ્વા તંજહાતે આળોઊં. ન૦ આચરવા નહી. તં૦ જેમ છે તેમ આ૦ કહું છું.

ઇંગાલ કમ્મે ૧	ઇં૦ જે વેપારના કામમાં અગ્નિ સળગાવવી પડે તે લુહાર, કુંભાર, વિગેરેનો તથા કોયલા વેચવાનો. ક૦ કર્મ.
વણ કમ્મે ૨	વ૦ મોટા વનના ઝાડ કપાવવાનો ક૦ કર્મ
સાડી કમ્મે ૩	સા૦ ગાડાગાડી કરાવી વેચવાનો અગર ગળી દારૂ વીગેરે સોડ કરી વેચવાનો ક૦ કર્મ
ભાડી કમ્મે ૪	ભા૦ ગાડા, ગાડી, બળદ, ઊંટ વિગેરે ભાડે ફેરવવાનો. ક૦ કર્મ.
ફોડી કમ્મે ૫	ફો૦ જમીનના પેટ ફોડવાનો કુવાવાવ ખીણો વીગેરે ક૦ કર્મ.
દંત વાણિજ્જે ૬	દં૦ દાંતનો, વા૦ વ્યપાર
કેશ વાણિજ્જે ૭	કે૦ વાળ વિગેરેની ચમરીઓ બનાવવાનો વા૦ વ્યાપાર
રસ વાણિજ્જે ૮	ર૦ ઘી- તેલ વીગેરે ઉંચ રસ તથા દારૂ વીગેરે નીચ રસનો વેપાર.

લખ વાણિજ્જે ૯	લ૦ લાખનો વા૦ વ્યાપાર
વિષ વાણિજ્જે ૧૦	વિ૦ ઝેરી પદાર્થ વેચવાનો. વા૦ વ્યાપાર
જંતુ પિલ્લણ કમ્મે ૧૧	જં૦ ઘાણી સંચાયંત્રો વિગેરે ક૦ કર્મ (વ્યાપાર)
નિલ્લંછણ કમ્મે ૧૨	નિ૦ ગોધા, ઘોડા વિગેરેના અવયવ (વ્યાપાર) સમાર્યાના ક૦ કર્મ.
દવગ્ગિ દાવણિઆ, ૧૩	દ૦ દાવાનળ અગ્ની લગાવવી તેનો વ્યાપાર
સર દહ,તલાગ,પરિસો સણયા૧૪	સ૦ સરોવર દ૦ કુંડ, ત૦ તળાવ. પ૦ ઊલેચાવ્યાં હોય
અસઈ જણ પોસણયા ૧૫	અ૦ કુકડા, મનાઠી વિગેરે તથા દાસી, દાસ વિગેરેને ઉછેરી વેચવાનો વેપાર
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	ત૦ એ ખોટું કીધેલું નીષ્ફળ થાઓ.॥૭॥

પાઠ.

આઠમું વ્રત.

" अ "

આઠમું ગુણ વ્રત	આ૦ શ્રાવકનું આઠમું ગુણ વ્રત
અન્નથ્થા દંડનું વેરમણં	અ૦ વગર સ્વાર્થે દંડાવું. (તેથી) વે૦ નિર્વર્તું છું
ચોવિહે, પંન્નતે, તંજહા	ચો૦ ચાર પ્રકારે પ૦ કહ્યા, તં૦ તે જેમ છે તેમ કહું છું.
અવજ્ઝાણ ચરિયં ૧	અ૦ ૧ આર્ત્તધ્યાન, ૨ રૂદ્રધ્યાન ચીંતવવું તે (જુઓ. પા. ૪૮ નીચે નોટ.)
પમ્માયા ચરિયં ૨	પ૦ પ્રમાદ કરવો તે. ઘી તેલનાં ઠાંમ ઉઘાડાં. રાખ્યાં હોય તેથી જીવહિંશા થાય તે.
હિંસ પયાણં ૩	હિં૦ હિંસા થાય એવાં શસ્ત્ર રાખી આપવાં. (ચપ્પુ છરી સુડી વીગેરે)

પાવકમ્મો વએસં ૪	પા૦ પાપ કર્મનો, વ૦ ઉપદેશ કરવો તે.
એવા ચાર પ્રકારના અનર્થા દંડ	એ૦ ઉપર કહેલા ચાર પ્રકારના અનર્થા દંડ.
સેવવા, સેવરાવવાના પચખાંણ	સે૦ સેવવા, સેવરાવવાની પ્રતિજ્ઞા
જાવ જીવાએ	જા૦ જ્યાં સુધી. જી૦ જીવું ત્યાંસુધી.
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણે. તિ૦ ત્રણ જોગે કરી.
નકરેમિ નકારવેમિ	ન૦ સેવવું નહીં, ન૦ સેવરાવવું નહીં.
મણસા, વયસા, કાયસા	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી.

---

૧ આર્તધ્યાન	ઇષ્ટ (ગમતા) નાં સંયોગનિ, ને અનિષ્ટ (અણગમતા) નાં વિયોગનિ ઇચ્છા અનિષ્ટના સયોગ, ને ઇષ્ટના વિયોગે, મોટે સ્વરે રૂદન કરે, શોક (ચિંત્તા) કરે, અશ્રુપાત કરે, વિલાપ કરે અંગ શિર પછાડે. છાતી કુટે, તથા રોગાદિ આવવાથી માઠા વિચાર કરે, વિષયાદિની વાંચ્છા કરે, વિગેરે કરવાથી જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રાદિ શુભ વસ્તુનો નાશ કરે, તે આર્તધ્યાંન કેહેવાય
૨ રૌદ્રધ્યાન	(ભયંકર) છકાય જીવનાં આરંભ કરી કરાવી આનંદ માને. રૂડુ જાણે બીજાનું બુરૂ ચિંતવે. લડાઇ સંગ્રામ ઇતીહાસાદિ સાંભળી, વાંચી, હાર જીતથી રાજી થાય, જુઠુ બોલે જુઠ જુગતીથી બોલી બીજાને રિજવે, કતોહલ કથા કહે. પોતાની મતલબ સાધવા જુઠ કહી ઠગવાની ચિંતવણા કરે. છલ દગા ચોરિ કરે. સારિ વસ્તુનો સંગ્રહ કરવાની વીગેરે નિર્થક ચિંતવણા કરવાથી પણ જ્ઞાન ધ્યાન શુભ વસ્તુની હાનિ થાય. તે રૌદ્ર ધ્યાન. કહેવાય

" व "

એવા આઠમા.

અનથ્થા દંડ	અ૦ વગર સ્વાર્થે દંડાવું તે.
વેરમણું વ્રતના	વે૦ નિર્વર્તું છું વ્ર૦ વ્રતના
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાવકને
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
જાણીયવ્વા, ન સમાય રિયવ્વા	જા૦ જાણુવા, (પણ) ન૦ આદરવા નહીં
તંજહા તે આળોઉં	તં૦ તે જેમ છે, તે૦ તેમ. આ૦ નિવારણ કરૂં છું. (કહું છુ)

આઠમા વ્રતના પાંચ અતિચાર.

કંદ્રપની કથા કીધી હોય (અર્થ—કામ વધી પડે તેવી વાત કરી હોય) ૧

ભાંડ ચેષ્ટા કીધી હોય (અર્થ—કુચેષ્ટા કીધી હોય)૨

મુખારી વચન બોલ્યો હોય (અર્થ—ગાળ દીધી હોય) ૩

અધિકૃણ જોડી મુકયા હોય (અર્થ—ઘણાં હથીઆરો એકઠાં કરી રાખ્યાં હોય) ૪

ઉપભોગ પરિભોગ અધિક વધાર્યા હોય (અર્થ—ભોગ વિલાસમાં બહુ મચી રહ્યો હોય) ૫

તો આઠમા ગુણવ્રતને વિષે દેવસી સબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૮ ॥

પાઠ.

નવમું વ્રત.

" अ "

નવમું સામાયિક શિખાવ્રત	ન૦ સમતારૂપી સામાયિકનું વ્રત.
કરેમિ ભંતે સામાઇયં	ક૦ કરૂંછું. ભં૦ હે પુજ્ય, સા૦ સામાયિક

સાવજ્જ જોગનું વેરમણં	સા૦ પાપના કામથી, વે૦ નિવર્તું છું.
જાવ નિયમ પજ્જુવાસામિ	જા૦ જ્યાં સુધી મર્યાદા કીધી છે ત્યાં સુધી. પ૦ શુભ જોગને સેવીશ.
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બેકરણ. તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
નકરેમિ નકારવેમિ	ન૦ પાપ નહીં કરૂં, ન૦ પાપ નહીં કરાવું
મણસા, વયસા, કાયસા,	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી.

વ

એવા નવમા.

સામાયિક વ્રતના.	એ૦ એવું નવમું સામાયિક વ્રતના
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર.
જાણિયવ્વા, નસમાયરિયવ્વા.	જા૦ જાણવા, (પણ) ન૦ આદરવા. જોગ નહીં.
તંજહા તે આળોઊં	તં૦ તે જેમ છે, તે૦ તેમ, આ૦ નિવારણ કરૂંછું. (કહુંછું)

નવમા વ્રતના પાંચ અતિચાર.

મનના જોગ પાળવે ધ્યાન પ્રવર્તાવ્યું હોય.
(અર્થ—સામાયિકમાં મન માઠું વરતાવ્યું હોય). ૧
વચનના જોગ પાળવે ધ્યાન પ્રવર્તાવ્યું હોય.
(અર્થ—સામાયિકમાં વચન માઠું વરતાવ્યું હોય) ૨
કાયાના જોગ પાળવે ધ્યાન પ્રવર્તાવ્યું હોય.
(અર્થ—સામાયિકમાં કાયા માઠી વરતાવી હોય.) ૩
સામાયિકમાં સમતા ન કીધી હોય. ૪
સામાયિક અણપુગી પાળી હોય. ૫

તો નવમા સામાયિક શિક્ષા વ્રતને વિષે દેવસી સંબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૯ ॥

પાઠ.

દશમું વ્રત.

" अ "

દશમું દિશાવગાસિક શિખાવ્રત	દ૦ દશમું દિશા ધારવાનું વ્રત
દિનપ્રતે પ્રભાત થકી પ્રારંભીને	દિ૦ દિવસ પ્રત્યે સવારથી શરૂ કરીને
પુર્વાદિક છ દિશાની	પુ૦ પૂર્વ, પશ્ચીમ, ઉત્તર, દક્ષિણ, ઉંચી, નીચી, એમ છ દિશા છે તેની.
મર્યાદા કીધી છે	મ૦ જેટલી જમીન વાપરવી ધારી છે
તે ઉપરાંન્ત સ્વઇચ્છાએ આગળ જઈ	તે૦ ઉપરાંન્ત પોતાની ઇચ્છાએ કરી આગળ જઇ.
પાંચ આશ્રવ	પાં૦ પાપના દ્વાર. પ્રાણાતિપાત, મૃખાવાદ, અદત્તાદાન, મૈથુન, પરીગ્રહ એ પાંચ આશ્રવ
સેવવા સેવરાવવાના પચખાંણ	સે૦ સેવવા, સેવરાવવાની પ્રતિજ્ઞા
જાવ અહોરત્તં પજ્જુવાસામિ	જા૦ જ્યાં સુધી. અ૦ રાત દીવશ છે ત્યાં સુધી પ૦ સેવા કરૂં છું
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણ, તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
નકરેમિ નકારવેમિ	ન૦ સેવું નહી, ન૦ સેવરાવવું નહી
મણસા, વયસા, કાયસા,	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી

" જેટલી ભુમીકા " થી " મણસા વયસા કાયસા " સુધીનો નીચેનો પાઠ કોઇ શ્રાવક શ્રાવિકાને નિયમ કરવા હોય તો ધ્યાનમાં લેઇ ઉપયોગમાં લેવો પણ તે પાઠ પ્રતિક્રમણમાં બોલવાનો નથી,

જેટલી ભુમીકા મોકલી રાખી છે. તેમાં હીદ્રવ્યાદીકના મર્યાદા કીધી છે	જેટલી જમીનની હદ બાંધી હોઇ તેમાં પણ જે પદાર્થ ધાર્યા હોઇ કે આટલા ઉપયોગમાં લેવા તે
તે ઉપરાંત	તે હદ ઉપરાંત
ઉવભોગ	એક વાર ભોગવાય એવી વસ્તુ (અન્ન શાકાદી વીગેરે)

" ब "

એવા દશમા.

દિશાવગાસિક વ્રતના	દિ૦ દિશા ધારવાનું વ્રતના
પંચ અઈયારા	પં૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા	જા૦ જાણવા, (પણ) ન૦ આદરવા જોગ નહીં
તંજહા તે આળોઊ	તં૦ તે જેમ છે તેમ નિવારણ કરૂં છું (કહું છુ)

દશમા વ્રતના પાંચ અતિચાર.

નિયમી (નિયમ કરેલી) **ભુમીકા બહાર થકી વસ્તુ મંગાવી હોય.** (અર્થ—નિયમ કરેલી વસ્તુ બીજા પાસે મંગાવી હોય). ૧

માંહી થકી મોકલાવી હોય (અર્થ—ચાકર મોકલીને વસ્તુ મંગાવી હોય). ૨

શબ્દ કરી (અર્થ—શબ્દ કરીને હદ ઉપરાંતથી બોલાવ્યો હોય). ૩

રૂપ દેખાડી (અર્થ—પોતાનું રૂપ દેખાડી કોઇને બોલાવે, નિશાની કરે). ૪

પુદગળ નાંખી આપણ પો છતો જણાવ્યો હોય (અર્થ—કાંકરો નાંખે, કાંકરી મારીને બોલાવ્યો હોય). ૫

પારિભોગ	વારં વાર ભોગવાય એવી વસ્તુ (વસ્ત્ર ઘરેણા વીગેરે.)
ભોગનિમિતે	ભોગની ઇચ્છાએ
ભોગવવાના પચખાણ	ભોગવવાની બંધી
જાવ અહોરત્તં	એક દીવસને રાત સુધી
એગવિહં તિવિહેણં	એક કરણે (ને) ત્રણ જોગે
ન કરેમિ	હુ કરૂં નહી
મણસા વયસા કાયસા	મને કરી, વચને કરી, કાયાએ કરિને

તો દશમા શિક્ષા વ્રતને વિષે દેવસી સબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ૧૦

(આ વૃત એક દીવશ રાત્રીનું છે. છઠા વૃતમાં જાવ જીવની દિશાઓની મર્યાદા છે ને આમાં હમેશાં ટુકામાં લેવા માટે દીશાની મર્યાદા સવારથી બાંધવી તેમજ સાતમા વૃતમાં છવીશ બોલની મર્યાદા પણ જાવ જીવની છે. માટે વધારે હોઈ તે ટુંકી મર્યાદા કરવા ખાતર છવીશ બોલની હમેશની મર્યાદા કરવા માટે છે. એટલે છઠા સાતમા વૃતની મર્યાદા લાંબી છે તેને ટુંકી કરવાની ખાતર આ વૃત છે હાલ જે રૂઢીથી દશમું વૃત ઉપવાશ સહિત લેવાય છે તે સંવરરૂપ છે તે વીશેષ નીર્જરાનું કારણ છે. માટે યોગ્ય છે.)

પાઠ.

અગીયારમું વ્રત.

" अ "

અગીઆરમું પોષધ શિખા વ્રત	અ૦ અગીઆરમું પાપ રહીત થઇ સંવરે કરી આત્માને પોષવો તેનું શિક્ષાવ્રત.
કરેમિ ભંતે પોષો	ક૦ કરૂં છું. ભં૦ હે પુજ્ય, પો૦ પોષો.
અસણું, પાણું ખાઇમં	અ૦ અન્ન, પા૦ પાણી, ખા૦ સુખડી.
સાઇમં ના પચખાંણ	સા૦ મુખવાસના, પ૦ પ્રતિજ્ઞા
અબંભ સેવવાના પચખાંણ	અ૦ મૈથુન સેવવાની પ૦ પ્રતિજ્ઞા
અમુક મણી	અ૦ મુકવા અશકય. મણી. જરજવાહીર.
સુવણના પચખાણ	સુ૦ સોનું રૂપુ વીગેરેની પ૦ પ્રતિજ્ઞા
માળા વન્નગ	મા૦ પુષ્પાદિકની માળા વ૦ વર્ણું, અબીલ, ગુલાબ, અળતાદિક
વિલેવણના પચખાણ	વિ૦ સુખડ, ચંદન વિલેપન કરવાની પ૦ પ્રતિજ્ઞા
સથ્થ મુસળાદિક	સ૦ હથીઆર, મુ૦ સાંબેલા વિગેરે
સાવજજંગ જોગનાં પચખાંણ	સા૦ પાપકારી કાર્યની, પ૦ પ્રતિજ્ઞા

જાવ અહોરતં	જા૦ જ્યાં સુધી, અ૦ રાત્ર દીવસ સુધી
પજ્જુવા સામિ	પ૦ એ પ્રમાણે સેવીસ
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણુ, તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
નકરેમિ,નકારવેમિ	ન૦ પાપ કરૂં નહી, ન૦ પાપ કરાવું નહીં
મણસા, વયસા, કાયસા,	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી

"વ"

એવા અગીઆરમા.

પોષધ શિખા વ્રતના	પો૦ જ્ઞાન, ધ્યાને આત્માને પોષવાના વ્રતના
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા	જા૦ જાણવા (પણ) ન૦ આદરવા જોગ નહીં
તંજહાં તે આળોઊ	તં૦ તે જેમ છે તેમ નીવારણ કરૂં છું (કહુછું)

અગીઆરમા વ્રતના પાંચ અતિચાર.

સિજ્જા સંથારો અપ્રતિ લેખ્યો હોય દુપ્રતિ લેખ્યો હોય (અર્થ—પોષામાં પથારી બરાબર તપાસીને જોઇ ન હોય અથવા માઠી રીતે જોઇ હોય) ૧

સિજ્જા સંથારો અપ્રતિ મારજયો હોય દુપ્રતિ મારજયો હોય (અર્થ—પોષામાં પથારી બરાબર પુંજી ન હોય અને પુંજી હોય તો માઠી રીતે પુંજી હોય). ૨.

ઊચ્ચાર પાસવણ ભુમીકા અપ્રતિ લેખી હોય દુપ્રતિ લેખી હોય (અર્થ—ઝાડો, પેશાબ કરવાની જગ્યા જોઇ ન હોય અથવા માઠી રીતે જોઇ હોય) ૩.

ઊચ્ચાર પાસવણ ભુમીકા અપ્રતિ મારજી હોય દુપ્રતિ મા-

રજી હોય (અર્થ—ઝાડો પેસાબ કરવાની જગ્યા પુંજીનહોય અથવા મા-ઠી રીતે પુંજી હોય. ૪

પોષામાં નિંદ્રા વિકથા પ્રમાદ કીધો હોય (અર્થ—પોષામાં ઊંઘ આવી હોય, કોઈની ગીબત્ત કરી હોય, આળસ કીધી હોય) ૫.

તો અગીઆરમા શિક્ષાવ્રતને વિષે દેવસી સબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૧૧ ॥

પાઠ.

બારમું વ્રત.

" अ "

બારમુ શિખા વ્રત	બા૦ બારમું શિક્ષાવ્રત.
અતિથી સંવિભાગ	અ૦ જેની તીથી નહીં (સાધુ, આહાર લેવા આવે એ કાંઇ મુકરર નહી તેવા સાધુને વાસ્તે.) સં૦ ભાગ કરવો એટલે આહાર કરતી વખતે ચીંતવણા કરવી કે જો સાધુ પધારે તો માંહેથી આપું.
સમણે નિગ્ગંથે	સ૦ સાધુ, નિ૦ દ્રવ્યભાવ ગ્રંથ રહીત. (એવા સાધુને)
* ફાસુ એસિણજેણું	ફા૦ અચેત, એ૦ નિરદોષ.
અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં ૧ ૨ ૩ ૪	અ૦ અન્ન, પા૦ પાણી, ખા૦ સુખડી, સા૦ મુખવાસ

---

* સાધુ સાધવી મુની મહારાજોને અહાર પાણી વીગેરે વેહોરવાના ૪૨ દોષ નિચે પ્રમાણે.

૧ સાધ સાધવીના અર્થે છકાએ જીવની હીંસા કરીને (રાંધીને) અહાર પાણી વીગેરે આપે તે.

૨ ઉદ્દેસિક: એટલે કે એક સાધુને અર્થે રાંધેલો અહાર પાણી બીજા સાધુને આપે તે; પણ જેને અર્થે રાંધેલો છે તેને વોરાવે તો આધાકરમીજ દોષ લાગે.

૩ પોઇકમે=નિરદોષ અહાર પાણી વીગેરેમાં આધાકર્મી અહાર પાણી વીગેરે કવચીત માત્ર પણ સંભેલ થાય તે.

વસ્ત્ર પડિગ્ગહ   ૧૦ વસ્ત્ર, ૫૦ પાત્રાં
૫ ૬

૪ (મીશ્રદોષ): કાંઇક પોતાના નીમીતે અને કાંઇ સાધુના નીમીતે અહાર પાણી રાંધીને આપે તે.

૫ (થાપનાદોષ)=સાધુને અર્થે અહાર વીગેરે રાખી મુકે અને બીજાને આપે તે.

૬ (પાહુડીઆદોષ)=સાધુને અર્થે જમણવાર વીગેરેમાં આઘું પાછું એટલે કે ટાઇમ બદલાવી કરીને આપે તે.

૭ પાઉદ (પ્રકાશ) દોષ=સાધુને અર્થે દીવો વીગેરે ના પ્રકાશ કરી અહાર પાણી વીગેરે આપે તે.

૮ ક્રીય (વેચાણુ) દોષ=સાધુને અર્થે વસ્ત્ર તથા અહાર પાણી વેચાતાં લઇ આપે તે.

૯ પાંમીચ (ઉછીતું) દોષ=સાધુને અર્થે વસ્ત્ર તથા અહારાદીક વીગેરે અહાર બીજાને ત્યાંથી ઉછીતું લઇ આપે તે.

૧૦ (પરિઅય દોષ)=અદલ બદલ કરી આપે તે એટલે કે એક નરસી વસ્તુ બીજાને આપી તે બદલ બીજી સારી વસ્તુ લેઇ આપે તે.

૧૧ અભિહડ (સાંમા આવવું તે)=ગૃહસ્થ સાંમો આવી કાંઇક અહાર પાણી વીગેરે લઈ આવી સાધુને આપે તે.

૧૨ (ભિન્નદોષ)=ચણીઆળાવાળાં કમાડ વાસેલાં હોય તથા અણવપરાએલાં ઘરનાં બારણાં બંધ હોય તે ઉઘાડીને તથા માટી વીગેરેથી લીધેલાં મુદ્રાં ઉઘાડીને આપે તે (લીપેલું ઉઘાડવાથી માટી વીગેરેનો આરંભ થાય માટે.)

૧૩ (માલો હડ દોષ)=મેડીથી નીચે આણી તેમજ ભોંયરામાંથી ઉંચો આણી લાવી આપે તે.

૧૪ (અછીજે)=બળાત્કારથી કોઇના હાથમાંથી તેની મરજી વીરૂદ્ધ ઝુંટાવી વોરાવે તેને.

૧૫ (અણીસીઠે દોષ)=ત્રણા ભાગલાઓની વસ્તુ એક ધણી બીજા ને એટલે ભાગદારોની રજા સિવાય આપે તે.

૧૬ અજ્જો, પરદોષ=જે વસ્તુ રંધાતી હોય તેમાં સાધુ નીમીતે વધારે ઉમેરીને રાંધે તે. (દાખલા તરીકે શેરનું રાંધતાં હોય તેમાં ઉમેરો કરીને સાધુ નિમીતે સવાશેર રાંધે તે) ઉપર લખેલ સોળ

કુબળં પાય પુછ્છણેણં	૬૭ કાંબળી, ૫૮ પગ પુંછવાનું ઇ-
૬ ૮	ત્યાદિ સર્વે આઘડા (લીધા પછી સા-

દોષ સાધુએ વહોરવાથી અને દાતારે આપવાથી બંન્નેને લાગે છે.

ઉપાસણાના દોષ તે (સાધુના પોતાના કૃતવ્ય થકી દોષ લાગે તે)

૧૭ ૧ (ધાઇ દોષ)=ધાય માતાની પેઠે બાળકને રમાડીને સાધુ અહાર પાણી લે તે.

૧૮ ૨ (દુત દોષ)=કાસદની પેઠે સદેશા, કહીને ઓળખાણ પાડીને અહાર પાણી લે તે.

૧૯ ૩ (નીમીત દોષ)=નીમીત ભાખીને, લાભ અલાભ વીગેરે કહી અહાર પાંણી લે તે.

૨૦ ૪ (આજીવ્ય દોષ)=પોતાની જાત કુળ વીગેરે ઓળખાવીને આહાર પાણી લે તે.

૨૧ ૫ (વણીમગ દોષ)=રંકની પેઠે કરગરીને અહાર પાણી લે તે.

૨૨ ૬ (તીગીચ્છ દોષ)=વૈદુ કરીને અહાર પાણી લે તે.

૨૩ ૭ (કોહે દોષ)=ક્રોધ કરીને અહાર પાણી લે તે.

૨૪ ૮ (માણે દોષ)=અંહકાર કરી અહાર પાણી લે તે.

૨૫ ૯ (માયા દોષ)=માયા કપટ કરીને અહાર પાણી લે તે.

૨૬ ૧૦ (લોહે દોષ)=લોભ કરીને અહાર પાણી લે તે.

૨૭ ૧૧ (પુર્વ પચ્છા સંથવ)=પુર્વ સંથવં; વોહર્યા પહેલાં દાતારની સ્તુતી કરે પચ્છા સંથવ એટલે અહાર પાણી લીધા પછી દાતારના ગુણ ગ્રામ કરે.

૨૮ ૧૨ (વીદ્યા દોષ)=વિદ્યા ભણાવીને અહાર પાણી લે તે.

૨૯ ૧૩ (મંત્ર દોશ)=મંત્ર જંત્ર તંત્રાદીક શીખવીને અહાર પાણી લે તે.

૩૦ ૧૪ (ચુર્ણ દોષ)=ચુરણ વીગેરેની ફાકી આપીને અહાર પાણી લે તે.

૩૧ ૧૫ (જોગ દોષ) નક્ષેત્રાદીના જોગ તથા સામુદ્રીક વીગેરે શીખવીને આહાર પાણી વીગેરે લે તે.

૩૨ ૧૬ (મૂલકર્મ દોષ)=વીહવાદીકના મુહુર્ત કહીને તેમજ ગર્ભ પાત કરાવી ને અહાર પાણી લે તે.

પાડીઆરૂ — ધુથી પાછા અપાય નહીં) જાણુવા પા૦ ગ્રહસ્થી થકો, પાછું અપાય તેવા નીચેના બોલો આવશે.

સાધુ મુનીને લેતા થકાં ને સંસારીને વોહોરાવતાં થકાં દોષ લાગે તે દશ મીશ્ર.

૩૩ ૧ (સંકીત દોષ) એટલે કે અસુસતાની દાતારને કે મુનીને શંકા પડે છે તે સંસારી આપે ને સાધુ લે તે બંન્નેને દોષ.

૩૩ ૨ (મખીત દોષ)=સુસ્તી વસ્તુ સચેતથી ખરડાયેલી હોય એટલે કે કાચા પાણી કે મીઠા ખારા વીગેરેથી ખરડાએલા અગર સ્પર્શથી વાસણમાં સુસ્તી વસ્તુ પડી હોય તે

૩૫ ૩ (નીખીત દોષ)=સચેત વસ્તુ ઉપરથી અચેત વસ્તુ આપે તે દાખલા તરીકે કાચા પાણી લીલોતરી ઉપર પડેલી વસ્તુ આપે તે

૩૬ ૪ (મેહિત દોષ)=સુસ્તી વસ્તુ અસુસ્તીએ ઢાંકેલ આપે તે.

૩૭ ૫ (સ્વાહીત દોષ)=સચેત વસ્તુને અડકીને વસ્તુ આપે તે

૩૮ ૬ (દાય કે દોષ)=આંધળો માણસ ઉઠીને આપે તે.

૩૯ ૭ (મીશ્ર દોષ)=સચેત અચેત વસ્તુ ભેળસેળ થયેલ આપે તે.

૪૦ ૮ (પરિણુય દોષ)=સસ્ત્ર જે વસ્તુને પ્રગમ્યું નથી તેવું અતીથ આપે તે જેમકે કાચા શાખને ધપુ કાર્યું હોય તેવું તથા ખારીખાં વીગેરે

૪૧ ૯ (લીત દોશ)=તરતની જમીન લીપેલી હોય અને લીપ્યા પછી બે ઘડી ન થઈ હોય તે જગ્યા માંથી પરસરી આપે તે.

૪૨ ૧૦ (છન્દીય દોષ) આપના વાળા વસ્તુ લાવતાંને મેલતાં ઢોળાની લાવી આપે તે.

ઉપર કહેલ બેતાળીસ દોષ કહેલા છે. તે સીવાય નીચે સંક્ષેપમાં બતાવેલ દોષો સાધુને વોરાવતી વખતે સાધુ તથા સંસારીએ ધ્યાનમાં રાખવાના છે.

દીનદીન પ્રત્યે એક જગ્યેથી સાધુને અહાર ખપે નહી. સાધુને વોહોરાવીને કાચા પાણીથી હાથ ઠામ વીગેરે ધોવાં નહી. સાધુને વોહોરાવતી વખતે સચેતચીજ આઘીપાછી કરવી નહી; ઠામ વીગેરે કોઇચીજને ફુંક મારવી નહિં

પીઢ ફલગ ૯ ૧૦	પી૦ બાજોઠ, ફ૦ પાટીયું
સિજ્જા સંથારએણં ૧૧ ૧૨	સિ૦ સ્થાનક, સં૦ પાટદર્ભાદિક વિગેરે
ઊસહ ભેસજેણં ૧૩ ૧૪	ઊ૦ એક વસ્તુ (સુંઠ, લવિંગાદીક) ભે૦ ઘણી વસ્તુ (ચુરણાદિક)
પડિલાભમાણે વિહરામિ	પ૦ એ ચૌદ પ્રકારનાં દાન આપતો થકો વિ૦ હુ વિચરીશ.

"ब"

એવા બારમા.

અતિથી સંવિભાગ વ્રતના	અ૦ આહર કરતી વખતે સાધુને આહર આપવાની ચીંતવણા કરવી તેનું વ્રત.
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા નસમાયરિયવ્વા	જા૦ જાણવા, ન૦ આદરવા જોગ નહી
તંજહા તે આળોઊ	તં૦ તે જેમ છે તેમ નિવારણ કરૂં છું (કહુછુ)

બારમા વ્રતના પાંચ અતિચાર.

સુજતી વસ્તુ સચીત ઉપર મુકી હોય. (અર્થ—સચેત વસ્તુની ઉપર અચેત વસ્તુ મુકી હોય) ૧.

નહીં. બાળક ધાવતાં વીછોડીને તેમજ બાળકને રોવડાવી અહાર પાણી વોહરાવવો નહી. સાધુને વોહરાવીને તેજ ચીજ તેજ મીનીટે નવી નીપજાવવી નહી. જે ચીજ ગરીબ ગરબાંને માટે તેમજ કુતરા વીગેરે માટે બનાવેલ હોય તે ચીજ સાધુને વોહોરાવવી નહીં. ગર્ભવંતી બાઇને માટે કરેલો અહાર બાઇ જમ્યા પહેલાં સાધુને વોહરાવવો નહી. ગર્ભવંતી બાઇને આઠ માસ થયા પછી બાઇએ હાલી ચાલીને સાધુને વોહરાવવું નહીં. કાચી માટી, દાંણા, ખારો, લીલોતરી વીગેરે સચેત વસ્તુને અડકી ચાંપીને સાધુને વોહરાવવું નહીં.

સચીત કરી ઢાંકી હોય. (અર્થ—સચેત વસ્તુએ કરી અચેત વસ્તુને ઢાંકી હોય.) ૨

કાળ અતિક્રમ્યો હોય. (અર્થ—કોહી ગએલી કે ખોરી થએલી વસ્તુ આપવી, કે જમ્યા પછી ચીંતવણા કરવી). ૩

પરવએશે (અર્થ—સાધુ આવે તે વખતે પોતે ન આપે પણ બીજાને આપવા હુકમ કરે). ૪

મચ્છરીયાએ (અર્થ—દાન દઇ અહંકાર કર્યો હોય અથવા ઈર્ષાંથી બીજાની સ્પર્ધાએ દાન દીધું હોય). ૫

તો બારમા શિક્ષા વ્રતને વિષે દેવસી સબંધી અતિચાર લાગ્યો હે.ય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ॥૧૨॥

પાઠ.

સંલેખણા (સંથારાનો પાઠ.)

અહભતે અપછિછમ	અ૦ હવે, ભં૦ હે પુજ્ય, અ૦ હવે કાંઇ કરવું નથી
મરણંતિય સલેહણા	મ૦ પંડીત મરણને અંતે, સ૦ અણસણ કરવું (આહાર, કષાય પાતળા કરવાને)
ઝુસણા આરાહણા	ઝુ૦ ક્ષમા રાખીને, આ૦ આરાધના કરૂં છું.
પોષધશાળા પુંજીને	પો પોષો કરવાની શાળા પુંજીને
ઉચ્ચાર પાસવણ ભુમિકા પડિલેહિને	ઊ૦ વડીનીત. (ઝાડે જવાની) પા૦ લઘુનિત, (પેસાબ કરવાની) ભુ૦ જગ્યા. પ૦ જોઇ તપાસીને,
ગમણા ગમણ પડિક્કમિને	ગ૦ આવવા જવાનું, પ૦ નિવર્તિને.
દર્ભાદિક સંથારો સંથરીને	દ૦ ડાભ તરણા વિગેરે સં૦ પથારી સ૦ પાથરીને.
દર્ભાદિક સંથારો દુરૂહિને	દ૦ ડાભતરણા વિગેરેની સં૦ પથારી, એ દુ૦ બેસીને.

પૂર્વ તથા ઉત્તર દિશિ	પૂ૦ પૂર્વ તથા ઉત્તર દિશામાં
પલ્યંકાદિક આસનેબેસીને	પ૦ પલોઠીવાળી બેસીને
કરયલ સંપગ્ગહિયં	ક૦ કરતલ (બે હાથ) સં૦ બરાબર જોડીને (કમળના દોડાની માફક બે હાથ જાડીને)
સિરસાવત્તિયં	સિ૦ માથે આવર્ત્તન દઇ
મથ્થએ અંજલિ કટ્ટુ	મ૦ માથે, અં૦ બે હાથ, ક૦ જોડેલા રાખી.
એવં વયાસિ	એ૦ એમ, વ૦ વચનથી બોલીને

નમોથ્થુણં અરિહંતાણંથી જાવ સંપત્તાણં સુધી ;બોલવું.
(અહિં સંપુર્ણ નમોથ્થુણંનો પાઠ ભણવો)

એમ અનંતા સિદ્ધજીને નમસકાર કરીને,

વર્તમાનકાળના શ્રી તિર્થંકર દેવજીને નમોથ્થુણં નમસ્કાર કરીને.

પોતાના ધર્મગુરૂ, (ધર્મ આચાર્યને) નમસ્કાર કરીને.

પૂર્વે જે વ્રત આદર્યા છે તે આળોવિ, પડિક્કમિ, નિંદિ,

નિસલ થઇ	પૂ૦ પ્રથમના જે વ્રત આદરેલ છે તે આ૦ સંભારી ને પ૦ પ્રાયશ્ચિત લઇને ન૦ આત્માની સાખે ભુલ માટે નિંદા કરીને નિ૦ સલ રહિત થઇ ને
સવ્વં પાણાઇ વાયં પચખામિ	સ૦ સર્વથા, પા૦ પ્રાણુતિપાત, પ૦ ત્યાગીને
સવ્વં મૃસાવાયં પચખામિ	સ૦ સર્વથા, મૃષાવાદ, પ૦ ત્યાગીને
સવ્વં અદિન્નદાણં પચખામિ	સ૦ સર્વથા, અ૦ અદત્તાદાન, પ૦ ત્યાગીને
સવ્વં મેહુણં પચખામિ	સ૦ સર્વથા, મે૦ મૈથુન, પ૦ ત્યાગીને
સવ્વં પરિગ્ગહં પચખામિ	સ૦ સર્વથા, પ૦ પરિગ્રહો, પ૦ ત્યાગીને
સવ્વં કોહં પચખામિ	સ૦ સર્વથા, કો૦ ક્રોધ, પ૦ ત્યાગીને
જાવ મિછ્છાદંસણ, સલ્લ	જા૦ યાવત, મિ૦ મિથ્યાત્વ, દ૦ દર્શન,

	સ૦ ખોટી શ્રધારૂપ સલ
અકરણીયજં જોગં પચખામિ	અ૦ ન કરવા, જો૦ જોગ, પ૦ ત્યાગીને
એમ અઢારે પાપસ્થાન પચખીને	એ૦ એમ અઢારે પાપનાં દ્વારનો ત્યાગ કરીને
સવ્વં અસાણં પાણં ખાઇમં, સાઇમં	સ૦ સર્વથા અ૦ અન્ન, પા૦ પાણી, ખા૦ સુખડી, સા૦ મુખવાસ.
એમ ચારે આહાર પચખીને જાવ જીવાએ	એ૦ એમ ચારે આહાર પચખીને જા૦ જ્યાં સુધી, જી૦ જીવું ત્યાંસુધી.
તિવિહં તિવિહેણં	તિ૦ ત્રણ કરણે, તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
નકરેમિ, નકારવેમિ	ન૦ કરૂં નહીં, ન૦ કરાવું નહીં.
કરંતં નાણુ જાણેઈ	ક૦ કરતા હોય તેને રૂડું જાણું નહી.
મણુસા વયસા, કાયસા,	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયા. એ કરી
જં પિયં ઇમં શરિરં	જં૦ જે, પિ૦ પ્રિય, ઈ૦ આ, શ૦ શરીર.
ઇઠં કંતં પિયં મણું મણામં	ઇ૦ ચાહવા યોગ્ય. ક૦ સુંદર, પ્રિ૦ પ્રિય, મ૦ મનગમતુ, મ૦ સદાય વાહલું
ધીજં વિસાસિયં	ધી૦ ધીરજ દેનાર, વિ૦ વિશ્વાસ રાખવા જોગ
અણુમય બહુમયં	અ૦ વિશેપ માનવા યોગ્ય, બ૦ વારંવાર માનવા યોગ્ય
ભંડ કરંડગ સમાણં	ભ૦ ધરેણાના, ક૦ દાબડા, સ૦ સમાન
રયણ કરંડગ ભૂયં	ર૦ રત્નના, ક૦ દાબડા, ભૂ૦ જેવું
માણં સીયં	મા૦ રખે, સી૦ ટાઢ વાય
માણં ઊન્હં	મા૦ રખે, ઉ૦ તાપ લાગે
માણં ખુહા	મા૦ રખે, ખુ૦ ક્ષુધા (ભુખ લાગે)
માણું પીવાસા	મા૦ રખે, પી૦ તરસ લાગે
માણં બાલા	મા૦ રખે, બા૦ સર્પાદિ કરડે
માણં ચોરા	મા૦ રખે, ચો૦ ચોર હેરાન કરે

માણું દંસા	મા૦ રખે, દં૦ ડાંસ કરડે
માણું મસગા	મા૦ રખે, મ૦ મચ્છર કરડે
માણું વાહિયં, પિત્તિયં	મા૦ રખે, વા૦ વ્યાધિ થાય, પિ૦ પીત્તના જોગે ઉલટી થાય
સંભિમં સન્નિવાયં	સં૦ સળેખમ થાય, સ૦ સન્નેપાત થાય
વિવિહા રોગાયંકા	વિ૦ વિવિધ પ્રકારના, રો૦ અસાધ્ય રોગ ઉપજે
પરિસહો વસગ્ગા	પ૦ ભુખ તરસ્યાદી દુઃખ, વ૦ ઉપસર્ગ, દેવ મનુષ્યાદિક કૃત
ફાસા ફુસંતિ	ફા૦ ઉપર કહેલ આધિ, વ્યાધિ, પરિસાહ તથા ઉપસર્ગ મારા શરિરને હેરાનકરે
એયં પિયણું ચરિમેહું	એ૦ એ પ્રકારે, પિ૦ પ્રિય શરીરને, ચ૦ છેલ્લા.
ઉસ્સાસ નિસ્સાસેહિં	ઉ૦ ઉંચો શ્વાસ, નિ૦ નિચો શ્વાસ.
વોસરામિ તિકટ્ટુ	વો૦ વોસરાવું છું. તિ૦ એમ કહીને
એમ શરિ વોસરાવિને	એ૦ એમ શરિર વોસરાવીને (તજી દઇને)
સલેખણા	સ૦ સારી લેસ્યાથી
ઝુસણા ઝુસિઆ	ઝુ૦ ક્ષમા રાખી ઝુ૦ ક્ષમાથી
ભત્તપાણ પડિખિયા	ભ૦ ભાત પાણીના, પ૦ ત્યાગ
કાલં અણુવ કંખ માણુ વિહરામિ	કા૦ કાળ, મોત, અ૦ નહી, કં૦ વાંન્છતો મા૦ થકો, વિ૦ વિચરીશ

એવી સદહણા પરૂપણા કરીએ, ને અણુસણનો વખત આવે ત્યારે ફરસનાએ કરી શુદ્ધિ હોજો.

" ब "

એહવા સલેખણાના.

પંચ અઇઆરા	પં૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા, નસમગ્યરિયવ્વા	જા૦ જાણવા, ન૦ આદરવા જોગ નહી
તંજહા તે આળોઉ	તં૦ તે જેમ છે તેમ નિવારણ કરૂં છું

સલેખણાના પાંચ અતિચાર.

ઈહ લોગા સંસપઊગ્ગે ૧	ઇ૦ આ, લો૦ લોકમાં ચક્રવર્તાદિક થવાની. સં૦ ઇચ્છા રાખી હોય
પર લોગા સંસપઊગ્ગે ૨	પ૦ પર, લો૦ લોકમાં દેવ, ઇંદ્રાદિક થવાની સં૦ ઇચ્છા રાખી હોય
જીવેયા સંસપઊગ્ગે ૩	જી૦ ઝાઝા દીવસ મહીમાને અર્થે જીવવાની, સં૦ ઇચ્છા રાખી હોય
મરણીઆ સંસ પઊગ્ગે ૪	મ૦ પિડા થકી મોતની, સં૦ ઇચ્છા રાખી હોય
કામ ભોગા સંસપઊગ્ગે ૫	કા૦ કામ ભોગની, સં૦ ઇચ્છા રાખી હોય

તો સલેખણાના પાંચ અતિચાર વિષે દેવસી સબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ.

અઢાર પાપ સ્થાનકનાં નાંમ.

અઢાર પાપ સ્થાનક આળોઊં	અ૦ અઢારે પાપનાં દ્વારનું નિવારણ કરૂંછું
પ્રાણાતિપાત ૧	પ્રા૦ જીવ હીંસા
મૃષાવાદ ૨	મૃ૦ જુઠું બોલવું તે
અદત્તાદાન ૩	અ૦ ચોરી કરવી તે
મૈથુન ૪	મૈ૦ અબ્રહ્મચરિય
પરિગ્રહ ૫	પ૦ ધનાદિક તરફ મૂર્ચ્છા
ક્રોધ ૬	ક્રો૦ મનમાં રીસ કરવી તે
માન ૭	મા૦ અહંકાર
માયા ૮	મા૦ કપટ, પ્રપંચ
લોભ ૯	લો૦ અસંતોષ

રાગ ૧૦	રા૦ પ્રીતી
દ્વેશ ૧૧	દ્વે૦ ઇર્ષા
કલેશ ૧૨	ક૦ કંકાશ
અભ્યાખાન ૧૩	અ૦ આળ ચડાવવો
પૈશુન્ય ૧૪	પૈ૦ ચાડી ચુગલી કરવી
પરપરિવાદ ૧૫	પ૦ વાંકું બોલવું, નિંદા કરવી.
રતી અરતી ૧૬	ર૦ ખુશી. અ૦ દિલગીરી.
માયા મોસો ૧૭	મા૦ કપટ સહીત, મો૦ જુઠુ
મિથ્યા દંસણ, સલ્લ. ૧૮	મિ૦ ખોટી, દ૦ શ્રધારૂપી સ૦ સલ રાખવી.

એમ અઢારે પાપસ્થાનક સેવ્યાં હોય સેવરાવ્યાં હોંય, સેવતે પ્રત્યે ભલાં જાણ્યાં હોય તો અનંતા સિદ્ધ કેવલીની સાખે દેવસી સબંધી પાપ દોષ લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

જ્ઞાન, દર્શણ, બાર વ્રત, સંલેખણા સહીત અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અતિચાર, અણાચાર, જાણતાં અજાણતાં મને કરી, વચને કરી, કાયાએ કરી, સેવ્યાં હોય, સેવરાવ્યાં હોય, સેવતે પ્રત્યે ભલાં જાણ્યાં હોય તો અનંતા સિદ્ધ કેવલીની સાખે તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

ત્યાર પછી "ઇચ્છામિ ઠામિનો" પાઠ કરીને "તસ્સ ધમ્મસ્સ" નો પાઠ બોલવો તે નીચે પ્રમાણે.

"તસ્સ ધમ્મસ" નો પાઠ.

તસ્સ ધમ્મસ	ત૦ તે, ધ૦ ધર્મ
કેવળી પન્નતસ્સ	કે૦ કેવળી ભગવાને પરૂપેલો
અબ્ભુઠિયોમિ આરાહણાએ	અ૦ ઉભો થાઉંછું. આ૦ આરાધવાને
વિરઓમિ વિરાહણાએ	વિ૦ નિર્વતું છું છું. વિ૦ તેની વિરાધના કરવા થકી
વંદુજિન ચોવીસં	વં૦ ચોવીસ તિર્થંકર દેવને વાંદુ છું.

ઉપરના પાઠમાં બોલતી વખતે "અભુટ્ઠિયોમિ" કહેતાં ઉભું થઇ જવું. અને પાઠ પુરો કર્યા બાદ આગળ કહ્યા મુજબ બે "ઇચ્છામિ ખમાસમણાં" દેવાં ત્યાર પછી ગુરૂની આજ્ઞા માગી પાંચ પદની વંદણા પગના બે ઢીંચણ વાળી શરૂ કરવી તે નીચે મુજબ.

પંચ પદની વંદણા.

પાઠ.

પદ પેહલું.

પહેલે પદે પંચ માહાવિદેહ ક્ષેત્રને વિષે છતા શ્રી તિર્થંકર દેવજી બાર ગુણે કરી સહીત વિચરે છે. જયવંતા કેવળી ચોતરીસ અતિશય કરી. પાંતરીસ પ્રકારની વચન વાંણીએ બીરાજમાન છે. એક હજારને અષ્ટ ઉત્તમ લક્ષણના ધરણહાર. અષ્ટ મહાપ્રતિહારજ કરી બીરાજમાન. ઉપનાણ દશણ ધરે અરિહાજિન કેવળી. સર્વ દ્રવ્ય ક્ષેત્ર, કાલને ભાવ જાણે છે ને દેખે છે. જઘન્ય વીસ (૨૦) તિર્થંકર દેવજી ઉત્કૃષ્ટાપદે એકસોહ સીતેર તિર્થંકર દેવજી. જઘન્ય પદે બે ક્રોડ કેવળી, ઉત્કૃષ્ટા પદે નવ ક્રોડ કેવળી, ચોસઠ ઇંદ્રના વંદનિક, પુજનીક, તે માંહેલા હમણાંને સમે વીચરેછે તે કેવા છે ૧ શરિર સંપદા. ૨ સરૂપ સંપદા. ૩ અતિશય સંપદા. ૪. ઉપગાર સંપદા. ૫ માહ સંપદાના સ્વામી, ત્રણ લોકના તરણ તારણ, જગત માતા, જગત પિતા, જગત બંધવ, જગત દિપક, જગત ચિંતામણી, જગત ઉપગારી, જગત ચુંડામણી, જગત લોચન, જગત સ્વામી, જગત દિન દયાળ, જગત દુખના નિવારણ હાર, કેવળ જ્ઞાની, કેવળ દર્શને કરી, સર્વ લોકા લોકના ભાવ ભેદ જાણે છે ને દેખી રહ્યા છે તેવા શ્રી અરિહંત દેવજીના જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રને વિષે દેવસી સબંધી અવિનય, અભકિત, અસાતના કરી હોય તો ખમાવું છું તે શ્રી અરિહંતજીને હાથ જોડી મસ્તક નમાવી તિખ્ખુતોના પાઠ ત્રણ વાર ભણી ભુજે ભુજે કરી વાંદું છું.

ધન્ય ગામ, ધન્ય નગર, ધન્ય દેશ, ધન્ય જીહાં માહરા ધર્મ ગુરૂ ધર્માંચાર્યજી વિચરે છે. ધન્ય તે શ્રાવક શ્રાવિકાને મારા ધર્મ ગુરૂ ધર્માં-ચાર્યજી પ્રત્યે વાંદે છે વખાંણુ વાંણી સાંભળે છે. સુજતો આહર ચૌદે પ્ર-કારનાં દાન દેવે છે. ધન્ય તે હું પણ મારા ધર્મ ગુરૂ ધર્માંચાર્યજી પ્રત્યે વાંદીશું. વખાણુ વાંણી સાંભળીશું, સુજત્તો આહાર પ્રમુખ ચૌદે પ્રકારનાં દાન દેઇશું. તે દીન ધન્ય છે.

(ત્યાર પછી નીચે પ્રમાણે બોલવું).

અરિહંતાજીને વાંદું છું, સિદ્ધાંજીને વાંદું છું;
સાધુજીને વાંદું છું. વ્રતધારી શ્રાવકજીને ખમાવું છું.

આયરિય	**ઊવજ્ઝાએ,**	**સીસે**	**સાહમ્મિય**	**કુલ**	**ગણેય**	
આચાર્ય	ઊપાધ્યાય	શિષ્ય નવ દિક્ષિત	સાધર્મી	એક ગુરૂના શાષ્ય	ઘણા ગુરૂ કુળના શિષ્યો	
જે	**મે**	**કિયા કસાયા,**	**સવ્વં**	**તિવિહેણં**	**ખામેમિ**	**૧**
જે	મે	કર્યાં ક્ષાય	સર્વે	ત્રી વિધ	ખમાવું છું હું	
સવ્વસ્સ	**સમણ**	**સંઘસ્સ,**	**ભગવઓ**	**અંજલી**	**કરે**	**સિસઃ**
સર્વ	સાધુ	સંઘ	ભગવંત	હાથ જોડી	કરતો	મસ્તક થકો નમાવિ
સવ્વં	**સંઘ**	**ખમાવિતા,**	**ખામેમિ**	**સવ્વસ**	**અહંપિ**	**૨**
સર્વ	સંઘ	ખમાવું છું	મારો અપરાધ ખમો	સર્વ	મારા પ્રત્યે	
સવ્વસ્સ	**જીવરાસિસ,**	**ભાવ**	**ધમ્મં**	**નિય**	**હિય**	**ચિંતો:**
સર્વ	જીવરાશી	ભાવ	ધર્મ	નિજ	હીત	ચીંતવવાને અર્થે
સવ્વં	**જીવ**	**ખમાવિતા,**	**ખામે મિ**	**સવ્વસ**	**અહંપિ**	**૩**
સર્વ	જીવ	ખમાવું છું	ખમો મારો અપરાધ	સર્વ	મારો	

અઢાઇ દ્વીપ પંદર ક્ષેત્ર માંહે બાર વ્રતધારી શ્રાવકજી મુજ થકી મોટા છે તેહને વાંદુ છું. શેષ સર્વ જીવને ખમાવું છું. સાત લાખ પૃથ્વીકાય, સાતલાખ અપકાય, સાતલાખ તેઊકાય, સાતલાખ વાયુકાય, દશલાખ પ્ર-

ત્યેક વનસ્પતી કાય, ચૌદલાખ સાધારણ વનસ્પતી કાય, બેલાખ બે ઇંદ્રિ, બેલાખ તેરિંદ્રિ, બેલાખ ચોરિંદ્રિ, ચારલાખ નારકી, ચારલાખ દેવતા, ચારલાખ તિર્યંચ પચેંદ્રિ, ચૌદલાખ મનુષ્ય પચેંદ્રિ એ સર્વ મળી ચોરાસી લાખ જીવાજોનીમાંના કોઇ જીવને મારા જીવે હણ્યો હોય હણાવ્યો હોય અને હણતાં પ્રત્યે ભલો જાણ્યો હોય તો ત્રીવીધે ત્રીવીધે કરી ખમાવું છું.

ખામેમિ સવ્વે જીવા, સવ્વે જીવાવિ ખમં તુ મે
ખમાવુંછું હું સર્વ જીવને સર્વ જીવ ખમો પાદ મારા
પૂર્ણ પ્રત્યે

મિતિ મે સવ્વ ભુયેસુ, વેર મજ્ઝં ન કેણઇ
મિત્રભાવ મારે સર્વ ભુત પ્રાણી વેરભાવ મારે નથી કોઇની સાથે

એવ માહં આળોયં નિંદિયં ગરિહિયં દુગચ્છિયં,
એવી રીતે મેં આળોવ્યો આત્માની ગુરૂની સાખે ધીકાર્યો.
સાખે નીંદ્યો ગરહ્યો

સવ્વ તિવિહેણં પડિકંત્તો વંદામિ જિન ચોવિસં.
સર્વ ત્રી વિધે નિવર્ત્યું વાંદુ છું જીતનાર ચોવીસ તિર્થંકર
પ્રત્યે.

ત્યાર પછી "તિખ્ખુત્તા" ને પાઠ ભણી પાંચમા આવશ્યકની આજ્ઞા ગુરૂ સમીપે માંગવી અને ગુરૂના અભાવે ઉત્તર દિશા તરફ ફરી આજ્ઞા માંગવી.

આવશ્યક પાંચમો.

આવસહિ ઇચ્છા કારેણ સંદિસહ
આવશ્યક કરવા અર્થે વાંચ્છા વર્ત્તે છે આદેશ આપો
યોગ્ય કાર્યની

ભગ્ગવાન દેવસી પ્રાયશ્ચિત વિસ્સુધનાર્થે
હે પૂજ્ય દીવસ સંબંધી પ્રાયશ્ચિત વિશેષ શુદ્ધીના અર્થે

કરેમ   કાઊસગ્ગં
કરૂંછું હું   કાર્યોત્સર્ગ

આ ઠેકાણે નવકાર મંત્ર ગણ્યા પછી " કરેમિ ભંતે " નો પાઠ પુરો બોલવો ત્યાર પછી " ઇચ્છામિ ઠામિ " નો પાઠ ભણી " તસ્સ ઊત્તરી " નો પાઠ ભણી દેવસી તથા રાઇ પડિકમણામાં ચાર લોગસ્સનો પખ્ખીને દિવસે વીસ લોગસ્સનો કાઊસગ્ગ અને સંવતસરીને દીવસે ચાળીસ લોગસ્સનો કાઊસગ્ગ કરવો. તે પાળ્યા પછી એક " લોગસ્સ " પ્રગટ પણે ભણી બે વખત " ઇચ્છામિ ખમાસમણા " નો પાઠ ભણી રહયા બાદ " તિખ્ખુત્તા" નો પાઠ ભણી છઠ્ઠા આવશ્યકની આજ્ઞા ગુરૂ સમિપ માગવી.

ત્યાર પછી ગુરૂવાદિક હોય તો તેમની સમીપે પચખાણ કરવા તેમના અભાવે મોટેરા શ્રાવક ભાઇ પાસે અથવા પોતાના મુખથી નીચે પ્રમાણે ચો વિહાર અથવા તેવિહારના પચ્ચખ્ખાંણ લેવા.

આવશ્યક છઠ્ઠો.

પચ્ચખ્ખાંણનો પાઠ.

ઉગે   સુરે   નમુકારસિયં ચોવિહંપિઅહારં અસણં પાણં
ઊગ્યાથી સુરજ   નવકારસી સુધી ચાર પ્રકારના આહાર અન્ન પાંણી
ખાઇમં   શાઇમં   અનથ્થણા ભોગેણં   સહસ્સાગારેણં
સુખડી   મુખવાસ   ઉપયોગ વિના   સેહસાતકારે
મહત્તરા ગારેણં સવ્વ સમાહિ વતીયાગારેણં
મોહટા પુરૂષના આદેશથી સર્વ સમાધિને અર્થે આગાર
વોસિરામિ
તજું છું

તેવિહાર કરવા હોય તો ઉપરલા પાઠમાં " ચોવિહંપિ અહારં " ના બદલે " તિવિહંપિ અહારં " બોલવું અને " પાણં " શબ્દ મુકી દેવો. બાકીનો પાઠ પચખાણનો બોલી જવો.

પચખાંણુ કર્યાં બાદ ગુરૂ માહરાજને પગે લાગી ખમાવી, સર્વ શ્રાવકોને ખમાવવા ત્યાર પછી નીચે મુજબ બોલવું.

---

૧ સામાયિક, ૨ ચોવીસથ્થો, ૩ વંદણા, ૪ પડિક્કમણું, ૫ કાઊસગ્ગ, ૬ પચખાણ એ છ આવશ્યકમાં કાંનો, માત્ર, પદ, અક્ષર, ગાથા, ઓછો અધીકો, જીન આજ્ઞા વિપરીત કીધો હોવે તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં થવ થુએ મંગળં (નમોથ્થુણં).

આ ઠેકાણે બે " નમોથ્થુણં " હેઠા બેસી ડાબો ગુડો ઊંચો રાખી કહેવાં.

---

૧. મિથ્યાત્વનું પડિક્કમણું. ૨. અવ્રતનું પડિક્કમણું. ૩. પ્રમાદનું પડિક્કમણું. ૪. કખાયનું પડિક્કમણું. ૫. અશુભ જાગનું પડિક્કમણું. સદહણા સહીત, વિનય સહીત, અણુપાલણા (આજ્ઞા પ્રમાણે પાળવું) સહીત, અણુભાસણા સહીત. (આજ્ઞા પ્રમાણે બોલવું) ભાવ સહીત ન કીધું હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

ગયા કાળનું પડિક્કમણું, વર્ત્તમાન કાળનું સામાયિક, આવતા કાળના પચ્ચખ્ખાંણ, ઉપયોગ સહીત ન કીધા હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

" ઇતિ પ્રતિક્રમણ સૂત્ર "

સમાપ્તમ્.

આવશ્યક ૭ પચ્ચખ્ખાણ.

પચ્ચખ્ખાણ પેહેલું નોકારશીનું.

સૂરેઊગ્ગએ, નમોકાર સહિયં, પચ્ચખ્ખામિ	સૂ૦ સૂર્ય ઊગ્યાથી ન૦ નવકાર ગણી પાળતાં સુધી પ૦ પચ્ચખ્ખુંછું.
ચઊવિહંપિ, આહારં	ચ૦ ચાર પ્રકારનો આ૦ આહાર.
અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં,	અ૦ અન્ન દીક ૧ પા૦ પાણી ૨ ખા૦ મેવા ૩ સા૦ તંબોલ ૪ તેમાં નિચેના આગાર.
અન્નથ્થણાભોગેણં,	અ૦ અણજાણે મોહોમાં ઘાલવાથી ભંગ થાય નહીં.
સહસાગારેણં,	અચાનક વર્ષાદનું ફોરૂ પડવાથી ભંગ થાય નહી અગર બલાત્કારે કોઇ વસ્તુ મોમાં નાંખે તો આગાર
વોસિરામિ ॥ ૧ ॥	ઊપરના બે આગાર શીવાય ચારે આહાર તજુંછું.

(ઇતિશ્રી પેહેલું નવકારશી પચ્ચખ્ખાણ સમ્મત્તં.)

પચ્ચખ્ખાણ બીજું પોહોરશી.

સુરેઊગ્ગએ, પોરસિયં, પચ્ચખ્ખામિ	સુ૦ સૂર્ય ઊગ્યા પછી પો૦ પોહોર દહાડો ચડે ત્યાંહાં સુધી પ૦ પચ્ચખ્ખુંછું
ચઊવિહંપિ, આહારં	ચ૦ ચાર પ્રકારનો આ૦ અહાર.
અસણં, પાણં, ખાઇમં,	અ૦ અન્ન પા૦ પાણી ખા૦ મેવા.
સાઇમં	સા૦ મુખવાસ.
અન્નથ્થણા ભોગેણં,	અણજાણે મોંમાં ઘાલવાથી ભંગ થાય નહી. ૧
સહસા ગારેણં,	અચાનક વર્ષાદનું ફોરૂં પડવાથી ભંગ થાય નહી ૨ અથવા બલાત્કારે વસ્તુ મોંમાં નાખવાથી.

પછન્નકાલેણં,	વાદળ રજ વીગેરે કારણોથી સૂર્ય દેખાય નહી તેથી પોહોરશી જણાય નહી તો ભંગ થાય નહી. ૩
દિસામોહેણં	દીગમુઢપણે પોરશી નહી જાણતાં ભંગ થાય તો ભાગે નહી. ૪
સાહુવયણેણં	સાધુને વચને પારૂ તો ભંગ થાય નહી ૫ આ આગાર સાધુનો છે.
સવ્વસમાહિવત્તિયા ગારેણં	શરીરની સમાધિ વર્તાવવાને કાજે ઓ-શડ કરીયે ભંગ થાય નહી. ૬
વોસિરામિ	ઉપરના ૭ આગાર શીવાય ચારે અ-હાર તજું છું.

(ઇતિશ્રી બીજું પોરશી પચ્ચખ્ખાણ સમ્મત્તં.)

પચ્ચખ્ખાણ ત્રીજું મધ્યાનનુ.

સૂરે ઉગ્ગએ, પુરિમઢં, પચ્ચખ્ખામિ, ચઉવિહંપિ આહારં, અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં, અન્નથ્થણાભોગેણં

સહસાગારેણં	પ્રથમ પ્રમાણે અર્થ.
પછન્નકાલેણં	,,
દિસામોહેણં	,,
સાહૂવયણેણં	,,
મહત્રાગારેણં,	વડા સાધુના વિનયને કારણે પારૂ તો ભંગ થાય નહી. એ પચ્ચખ્ખાણુ સાધુને
સવ્વસમાહિવત્તિયા ગારેણં,	પ્રથમ પ્રમાણે અર્થ તથા સરવથા પ્રકારે અસમાધિ થઇ જાય તો આગાર એ સાત
વોસિરામિ,	આગર શીવાય ચારે આહાર. તજું છું.

(ઇતિ શ્રી ત્રીજું મધ્યાનતુ પંચ્ચખ્ખાણુ સમ્મત્તં.)

પચ્ચખ્ખાણ ચોથું દુવિહારનું.

એકટાણા ઉપરાંત દુવિહંપી આહારં પચ્ચખ્ખામિ અસણં ખાઇમં અન્નથ્થણા ભોગેણં સહસાગારેણં વોસિરામિ.

(ઇતિ શ્રી એકાશણાના ઉપર દુવિહારના પચ્ચખ્ખા૦)

પચ્ચખ્ખાણ પાંચમું આંબેલનું.

અયંબિલંવીહં પચ્ચખ્ખામિ તિવિહં ચઉવિહંપિ આહારં અસણં પાણં ખાઇમં સાઇમં અન્નથ્થણા ભોગેણં સહસા ગારેણં લેવાલેવેણં ગીહથ સંસટ્ઠેણં ઉખ્ખીત વીવેગેણં પરીઠાવણીયા ગારેણં મહત્રા ગારેણં સવ્વ સમાહિ વત્તિયાગારેણં વોસિરામિ.

(ઇતિશ્રી પાંચમું આંબેલનું પચ્ચખ્ખાણ સમ્પ્તં.)

પચ્ચખ્ખાણ છઠું અપવાસનું.

સૂરે ઊગ્ગએ અભતઠં પચ્ચખ્ખામિ ચઊવિહંપિ આહારં અસણં પાણં ખાઇમં સાઇમં અન્નથ્થણા ભાગેણં સહસાગારેણં વોસિરામિ. ઇતિ.

ચઉવિહારનું પચ્ચખ્ખાણ ૭.

ચઊવિહંપી આહારં અસણં પાણં ખાઇમં સાઇમં અન્નથ્થણા ભોગેણં. સહસાગારેણં વોસિરામિ.

દેવસીપડિકમણ તેના પચ્ચખ્ખાણ સૂર્ય અસ્ત થયાથી કરવા; રાયસી પડિકમણ તે સુરજ ઉગ્યા પેહેલા કરવા કારણ જેથી સાધ સાધવીને દીવસ ઉગ્યાથી આહારપાણી કલ્પે તે સૂર્ય અસ્ત ન થયા પર્યંત જાણજો.

ભાગ ૩ જો.

પંચ પરમેષ્ઠિના એકસો આઠ ગુણ.

" પંચ પરમેષ્ઠિની સ્તુતી "

દોહરા.

બાર ગુણ અરિહંત દેવ, પ્રણમી જે ભાવે,
સિદ્ધ આઠગુણ સમરતાં, દુઃખ દોહગ જાવે. ॥ ૧ ॥
આચારજ ગુણ છત્રીશ, પચવીશ ઉવજ્ઝાય,
સત્તાવીશ ગુણ સાધુના, જપતાં અતિ સુખ થાય. ॥ ૨ ॥
અષ્ટોત્તરશત ગુણ મળી, સમરો શ્રીનવકાર,
ધિર વિમળપંડીત તણો, નય પ્રણમિત સાર. ॥ ૩ ॥

શ્રી પંચ પરમેષ્ટિજીના ૧૦૮ ગુણ.*

શ્રી અરિહંત પરમેષ્ટિના ૧૨ ગુણ.

૧ અનંત જ્ઞાન ૨ અનંત દર્શન

૩ અનંત ચારિત્ર ૪ અનંત તપ

૫ અનંત બળ વીર્ય ૬ અનંત ક્ષાયક સમ્યકત્વ (ક)

૭ વજ્ર ૠષભનારાચ સંહનન (સંઘયણ શરીરની મજબુતાઇ) (ખ)

૮ સમચૌરસ સંસ્થાન (શરિરની આકૃતિ) (ગ) ૯ ચોત્રીસ અતિશય (આશ્ચર્ય) (ઘ)

---

*સૂચના—મોટા અક્ષરોથી લખાયલા પંચ પરમેષ્ટિજીના ૧૦૮ ગુણ જીહ્વાગ્રે કરવાનું ફરજીઆત છે અને ઝીણા અક્ષરમાં જે ફુટનોટ બતાવેલી છે તે ફક્ત સમજવાના માટે છે.

ક. કોઇ કાળે ક્ષય ન થાય તેવું સમકિત ખ. વજ્રની ખીલી વજ્રનો પાટો વજ્રનાં મર્કટ બંધન અને વજ્રની ધાતુ જેવુ સર્વ શરીર હાડ બળ. ગ. ચારે બાજુથી માપતાં સરખી એવી દેહાકૃતિ.

ઘ. ચોત્રીસ અતિશયનાં નામ (૧) મસ્તક આદિ શરીરના રોમ (કેશ) સર્વ મર્યાદા ઉપરાન્ત અશોભનિક વધે નહિ. (૨) રોગરહિતતેમ શરીરને રજ મેલ પ્રમુખ કોઇ પ્રકારનો અશુભ લેપ લાગે નહિ. (૩) રક્ત (લોહી) અને માંસ ગાયના દુધથી પણ અતી ઉજ્વલ અને મધુર હોય છે. (૪) પદ્મ કમળ જેવી સુગંધીદાર શ્વાસો શ્વાસ હોય છે. (૫) પ્રભુ આહાર—નિહાર કરે તે ચર્મ ચક્ષુ વાળો દેખી શકે નહિ (પણ અવધિ પ્રમુખ જ્ઞા-

૫

૧૦ પાંત્રીસ વચનાતિશય (વચનના બળવડે આશ્ચર્ય કારી શોભા)

નવાળો દેખી શકે) (૬) પ્રભુ વિહાર કરે ત્યારે તેમની આગળ આગળ આકાશમાં દેદીપ્યમાન ધરણાટ શબ્દ કરતુ ચક્ર ચાલે અને ભગવાન બીરાજે ત્યારે તે ઉભુ રહે (૭) આકાશમાં ત્રણ છત્ર લાંબી લટકતી મોતીઓની ઝાલર યુક્ત દેખાય (૮) આકાશમાં અતિ ઉજ્વલ કમળના તંતુ ગાયના દુધ અને ચાંદીનાં પત્રાં જેવાં રત્ન જડીત દાંડી સહિત ચમ્મર દેખાય (૯) આકાશમાં મણીરત્નક સ્ફટિક જેવાં નિર્મળ દેદીપ્યમાન સિંહના સ્કંધના સંઠાણે (આકારે) અનેક રત્નોથી જડેલા અંધકારનો નાશ કરવાવાળી પાદ-પિઠિક (પગ ધરવાની બાજોઠી) સહિત સિંહાસન દેખાય (૧૦) આકાશે ઘણી નાની નાની ધજાના પરિવાર સહિત અતિ ઉંચી રત્ન સ્થંભ યુક્ત ઇંદ્ર દ્ધજા દેખાય. (૧૧) જ્યાં જ્યાં અરિહંત ભગવાન ઉભા રહે અથવા બીરાજે ત્યાં ત્યાં અશોક વૃક્ષ અનેક શાખા પ્રતિશાખા, પત્ર, પુષ્પ, ફળ, સુગંધછાયા, દ્ધજા પતાકાથી સુશોભિત ભગવતના શરીરથી બારગણું ઉંચુ દેખાય (૧૨) અરિહંત ભગવાનની પછવાડે ચોટીને ઠેકાણે સરદ રૂતુના જાજવલ્યમાન સૂર્ય મંડલની માફક સૂર્ય કરતાં બાર ગણો અધિક તેજસ્વી અંધકારનો નાશ કરનાર પ્રભામંડલ (ભામંડલ) દેખાય (૧૩) પ્રભુ જ્યાં જ્યાં વિચરે ત્યાં ત્યાં ભૂમિ ઘણી સપાટ અને ખાડા ટેકરા વગરની થઇ જાય. (૧૪) બાવળાદિકના કાંટા ઉલટા થઇ જાય. (૧૫) શીત-કાળમાં ઉષ્ણતા અને ઉષ્ણકાળમાં શીત થઇને રૂતુ સર્વને સુખદાઇ થઈ જાય. (૧૬) પ્રભુ બીરાજમાન હોય ત્યાં ચોતરફ એક જોજન (ચાર કોશ) સુધી મંદ શીતળ અને સુગંધી વાયુ ચાલે જેથી અસુચીમય સર્વ વસ્તુ દુર થઇ જાય (૧૭) અચેત જલની ઝીણી ઝીણી સુગંધી એક યોજન પ્રમાણ વૃષ્ટિ થાય જેથી ધુળ દબાઈ જાય. (૧૮) ચોતરફ અચિત પંચ વર્ણાં પુષ્પની વૃષ્ટિ ઢિંચણ (ગોડા) પ્રમાણ એક જોજનમાં થાય જેના મોંઢાં ઉપર અને બીટ નીચે રહે (૧૯) અમનોજ્ઞ (ખોટા) વર્ણ ગંધ, રસ, સ્પર્શ ઉપશમે અર્થાત નાશ પામે. (૨૦) મનોજ્ઞ (સારા) વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ પ્રાપ્ત થાય. (૨૧) દેશના (વ્યાખ્યાન) દે ત્યારે એક જોજન સુધી ભગવંતના શબ્દ સર્વ પ્રખદા બરાબર શ્રવણ કરી શકે

૧૧ એક હજાર આઠ (સ્વસ્તિકાદિ શરીર સંબંધી), ઉત્તમ લક્ષણ સંયુક્ત.

અને સર્વને પ્રીય લાગે (૨૨) અર્ધ માગધી (અર્ધી મગધ દેશની અને અડધી સર્વ દેશની) મળી થએ઼લ ભાષામાં ધર્મ દેશના ફરમાવે (૨૩) ભગવાનની ભાષાને આર્ય અનાર્ય સર્વ દેશોના દ્વીપદ અર્થાત મનુષ્ય ચતુષ્પદ પશુ અને પક્ષી સર્પ ઇત્યાદિ સર્વ પોત પોતાની ભાષામાં સમજી જાય (૨૪) ભગવંતની દેશના સાંભળીને જાતીવેર જેવાં કે (સિંહ બકરીનું કુતરા બીલાડીનું ઇત્યાદિ) અને ભવાન્તરનાં વેર નષ્ટ થઇ જાય (૨૫) અન્ય દર્શની અને અન્યમતી ભગવંતને દેખીને અભિમાન છોડીને નમ્ર થઇ જાય. (૨૬) વાદી પ્રતીવાદી વીવાદ કરવાને વાસ્તે ભગવાનની પાસે આવે પરંતુ ઉત્તર દેવાને અશક્ત થઇ જાય (૨૭) ભગવાન વિચરે તેમની ચારે તરફ પચીસ પચીસ જોજન સુધી ઇતી ભીતી અર્થાત મુષક તીડ ઇત્યાદિ ઉપદ્રવ ન હોય (૨૮) મરકી (કોગળીયા વીગેરેની) બીમારી ન થાય, (૨૯) પરદેશના રાજાનો અને સૈન્યનો ઉપદ્રવ ન થાય. (૩૧) અતિવૃષ્ટિ ન થાય. (૩૨) અનાવૃષ્ટિ ન થાય. (૩૩) દુર્ભિક્ષ દુષ્કાળ ન થાય. (૩૪) જ્યાં તીડ મહામારી સ્વચક્ર, પરચક્રનો ભય હોય ત્યાં ભગવાનના પધારવાથી સર્વ ઉપદ્રવ તત્કાળ નાશ થઇ જાય. એ સર્વ બોલ પચીસ પચીસ જોજનમાં ન થાય.

ચ. પાંત્રીસ વચનાતિશય (વાણીના ગુણ) નાં નામ. (૧) સંસ્કારયુક્ત વચન બોલે. (૨) ઉચ્ચ સ્વરથી બોલે જેને એક યોજન સુધી બેઠેલી પરીષદ સારી રીતે શ્રવણ કરે (૩) સાદી ભાષામાં પરન્તુ માનપૂર્વક શબ્દોમાં બોલે " રે તું " ઇત્યાદિ તુચ્છકાર વાચક શબ્દો ન બોલે (૪) જેવો આકાશમાં માહા મેઘનો ગર્જારવ થાય તેવીજ પ્રભુની વાણી પણ ગંભીર હોય એ વાણીનો અર્થ પણ ગંભીર ગહન અને ઉંડો થાય છે અર્થાત ઉચ્ચાર અને તત્વ બન્નેમાં ગંભીર વાણી બોલે. (૫) જેવો ગુફામાં યા શીખરબંધ પ્રાસાદમાં જઇને બોલવાથી પ્રતિછંદ અર્થાત પ્રતિધ્વની થાય છે. તેવીજ પ્રભુની વાણી પણ પ્રતિધ્વની કરે. (Thundering tone) (૬) સરસ અથવા સ્નિગ્ધ વચન બોલે (૭) રાગ યુક્ત બોલે. ૭ રાગ અને ત્રીસ રાગણીમાં ઉપદેશ દે. જેથી શ્રોતા ગણ તલ્લીન થઇ જાય. (Harmonius tone) જેમકે વીણાથી અને પુંગીથી (મોરલીથી) સર્પ તલ્લીન થઇ જાય છે, એ સાત અતિશય ઉચ્ચારની બાબતમાં કહ્યા.

હવે અર્થ સંબંધી અતિશય કહીયે છીએ. (૮) થોડા શબ્દમાં વિશેષ અર્થનો સમાવેસ કરીને બોલે તેથી ભગવાનના વાક્યોને સુત્ર કહેવાય છે. (૯) પરસ્પર વિરોધ રહિત વચન બોલે. એક વખત " અહિંસા પરમો ધર્મ " એવું કહીને " ધર્મ નીમીત્ત હિંસા કરવામાં દોષ નહિ " એવા વિરોધવાળાં વાક્ય પ્રભુ કદી ન બોલે (૧૦) જુદા જુદા અર્થ પ્રકાશે. જે પરમાર્થ ચાલતો હોય તેને પુરો કરીને પછી બીજો પ્રકાશે પરંતુ ગરબડ કરી ન દે. (૧૧) સંસય રહિત વચન કહે. એવા ખુલાસાથી ફરમાવે કે સાંભળવાવાળાને બીલકુલ સંદેહ ન રહે (૧૨) દોષ રહિત વચન બોલે અર્થાત સ્વમતિ અન્યમતિ મોટાં મોટાં પંડિતજન પણ પ્રભુના વચનમાં કિંચીત માત્ર દોષ ન કાઢી શકે. (૧૩) સર્વને ગમતા વચન કહે જે સાંભળીને એ શ્રોતાના મન એકાગ્ર થઇ જાય (૧૪) દેશકાળ ઉચિત બોલે અર્થાત મોટા વિચીક્ષણ પણાથી સમય વિચારીને બોલે. (૧૫) મળતાં વચન કહે. અર્થનો વિસ્તાર તો કરે, પરંતુ અટમ સટમ કહીને વખત પુરો ન કરે. (૧૬) તત્વ પ્રકાશે જીવ આદિ નવ પદાર્થ (તત્વ) ના સ્વરૂપથી મળતાં વચન કહે તથા સારસાર કહે. અસારને છોડી દે. (૧૭) સંક્ષેપથી કહે. અર્થાત પદના અગાડી બીજા પદ થોડામાં પુરાં કરે. તથા નિસાર વાત (સંસારિક ક્રિયાદિકની) થોડામાં પુરી કરે. વિસ્તારે નહિ (૧૮) વાત રૂપ કહે એવો ખુલ્લો અર્થ પ્રકાશ કરે કે નાનો બાળક પણ મતલબ સમજી જાય (૧૯) સ્વશ્લાઘા અને પરનિંદા રહિત પ્રકાશે. દેશનામાં પોતાની સ્તુતી અને પરની નીંદા ન કરે (પાપની નીંદા કરે પરંતુ પાપીની નીંદા ન કરે) (૨૦) મધુર વાણીથી ઉપદેશ કરે દુધ અને સાકરથી પણ અધિક મીષ્ટતા માધુર્યતા પ્રભુની વાણીમાં છે તેથી શ્રોતાજન વ્યાખ્યાન છોડીને જવાનુ મન ન કરે. (૨૧) માર્મીક વચન ન કહે જેથી કોઇની ગુપ્ત વાત ખુલ્લી થાય એવી વાત ન કરે. (૨૨) યોગ્યતા દેખીને ગુણની પ્રશંસા કરે ખુશામત ન કરે યોગ્યતા કરતાં અધિક ગુણ ન કહે (૨૩)સત્યાર્થ ધર્મ પ્રકાશે જેથી ઉપકાર થાય તથા આત્માર્થ સિદ્ધ થાય એમ કહે (૨૪) અર્થનું તુચ્છપણું ન કરે, અર્થાત છિન્ન ભિન્ન કરીને ફરમાવે નહિ. (૨૫) શુદ્ધ વચન કહે વ્યાકરણના નિયમાનુસાર શુદ્ધ ભાષા પ્રકાશે (૨૬) મધ્યસ્થપણે પ્રકાશે અર્થાત ઘણા જોરથી પણ નહિ, ઘણી ઉતાવળથી પણ નહિ અને ઘણું ધીમે પણ નહિ, એવી રીતે બોલે. (૨૭)

શ્રી સિધ્ધ પરમાત્માના આઠ ગુણ.

૧ અનંત જ્ઞાન	૩ અનંત આત્મિક સુખ
૨ અનંત દર્શન	૪ ક્ષાયક સમ્યકૃત્વ

શ્રોતાજનોને પ્રભુની વાણી ચમત્કારી લાગે કે "આહા પ્રભુની ફરમાવવાની કેવી ચતુરાઇ અને કેવી શક્તિ છે" (૨૮) હર્ષયુક્ત કહે. જેથી સાંભળવા વાળાને બહુ રસ પ્રાપ્ત થાય (૨૯) વિલંબ રહિત કહે વચમાં વિસામો ન લે. (૩૦) સાંભળવાવાળા જે પ્રશ્નો મનમાં ધારીને આવ્યા હોય તેના વિના પુછયે ખુલાસા થઇ જાય એવી રીતે પ્રકાશે. (૩૧) અપેક્ષા વચન કહે એક વચનની અપેક્ષાએ બીજુ વચન કહે અને જે ફરમાવે તે શ્રોતાના હૃદયમાં ઠસતુ જાય. (૩૨) અર્થ, પદ, વર્ણ, વાકય, સર્વ જુદાં જુદાં ફરમાવે (૩૩) સાત્વીક વચન પ્રકાશે ઇંદ્રાદિક મોટા તેજસ્વી પ્રતાપી આવી જાય તોપણ ડરે નહિ (૩૪) જે અર્થ ફરમાવતા હોય તેની સિદ્ધિ જ્યાં સુધી થાય ત્યાં સુધી બીજો અર્થ કાઢે નહિ. એક વાત દ્રઢ કરીને બીજી વાત પકડે (૩૫) ગમે એટલો લાંબો વખત ઉપદેશમાં ચાલ્યો જાય તોપણ થાકે નહિ ઉત્સાહ વધતોજ રહે.

વળી અરિહંત પરમાત્મા અઢાર દોષ રહિત હોય તે

અઢાર દોષનાં નામઃ—

૧ દાનાંન્તરાય.	૭ રતિ	૧૩ મિથ્યાત્વ
૨ લાભાંન્તરાય	૮ અરતિ	૧૪ અજ્ઞાન
૩ વિર્યાંન્તરાય	૯ ભય	૧૫ નિંદ્રા
૪ ભોગાન્તરાય	૧૦ જુગુપ્સા	૧૬ રતિઅરતિ
૫ ઉપભોગાન્તરાય	૧૧ શોક	૧૭ રાગ
૬ હાસ્ય	૧૨ કામ	૧૮ દ્વેષ

अ ૫ અટલ અવગાહના	क ૭ અગુરૂ લઘુપણું
ब ૬ અમૂર્તિકપણું	૮ અનંત શકિત વીર્ય

अ કોઇ કાળે ટળે નહિ એવી આત્મ પ્રદેશની અવગાહના ब નિરાકાર क ભારે નહિ તેમ હલકુ નહિ.

શ્રી સમ વાયંગજી સૂત્રના એકત્રીસમે સમ વાયંગે કહ્યું છે જે.

एकतीसं सिधाइ गुणा पन्नंता.

એકત્રીસ સીદ્ધના ગુણ આઠ કર્મની એકત્રીસ પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી થાય છે તે નીચે પ્રમાણે.

૧ જ્ઞાના વરણી પાંચ પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અનંત જ્ઞાન ગુણ પ્રગટ થયો છે (કેવળ જ્ઞાનરૂપે).

૨ દર્શના વરણીની નવ પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અનંત દર્શન ગુણ પ્રગટ થયો છે (કેવળ દર્શનરૂપ.)

૩ વેદની કરમની બે પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અનંત આત્મીક ગુણ પ્રગટ થયો છે. (અનંત આત્મીક સુખ.)

૪ મોહની કર્મની બે પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી ક્ષાયક સમકીત્વ ગુણ પ્રગટ થયો છે.

૫ આયુષ કર્મની ચાર પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અક્ષય સ્થીતિ ગુણ પ્રગટ થયો છે. (અવીચળ પદ)

૬ નામ કર્મની બે પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અમૂર્તિ ગુણ પ્રગટ્યો છે. (નીરાકાર આત્મસ્વરૂપ).

૭ ગોત્ર કર્મની બે પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અગુરૂ લઘુ ગુણ પ્રગટ થયો છે. (ભારે નહીં તેમ હલકો નહીં.)

૮ અન્તરાય કર્મની પાંચ પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અનંત આત્મીક શક્તિ ગુણ પ્રગટ થયો છે.

એ આઠ સીધ્ધના ગુણ સામાન્ય પ્રકારે આઠ કર્મ ક્ષયથી થયા અને વીશેષ પ્રકારે આઠ કર્મની એકત્રીસ પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી થાય તેમ બીજા આઠ ગુણ ગ્રંથને આધારે છે તે નીચે પ્રમાણે:—

શ્રી આચાર્ય પરમેષ્ટિના છત્રીસ ગુણ.

ગાથા.

પંચદિય સંવરણો તહ નવ વિહ બંભચેર ગુત્તિધરો,
ચઉવિહ કસાય વિમુકકો ઇય અઠ્ઠારસ્સહિં ગુણેહિં સં-
જુત્તો ॥ ૧ ॥

પંચ મહવ્વય જુત્તો પંચહિં આયાર પાલણો સમથ્થો
પંચ સમીઇતિ ગુત્તો, છત્તિસ ગુણહિં ગુરૂ મજ્જ ॥ ૨ ॥

---

૧ જ્ઞાનાવર્ણી કર્મની ૫ પ્રકૃતી.	મતી જ્ઞાનાવર્ણી ૧ શ્રુતિ જ્ઞાનાવર્ણી ૨ અવધી જ્ઞાનાવર્ણિ ૩ મન પર્યવ જ્ઞાનાવર્ણિ ૪ કેવળ જ્ઞાનાવર્ણિ ૫.
૨ દર્શનાવર્ણીની ૯ પ્રકૃતી.	ચક્ષુ દર્શનાવર્ણિ ૧ અચક્ષુ દર્શનાવર્ણિ ૨ અવધ દર્શનાવર્ણિ ૩ કેવળ દર્શનાવર્ણિ ૪ નિંદ્રા ૬ નિદ્રાનિદ્રા ૬ પ્રચલા ૭ પ્રચલા પ્રચલા. ૮ થીણો દધી નીદ્રા ૯.
૩ વેદનીની ૨ પ્રકૃતી.	સાતાવેદની ૧ અસાતા વેદની ૨.
૪ મોહનીની ૨ ,,	દર્શન મોહની ૧ ચારિત્ર મોહની ૨.
૫ આયુષ્યની ૪ ,,	નર્કનું આયુષ્ય ૧ ત્રીર્યંચનું આયુષ્ય ૨ મનુષ્યનું આયુષ્ય ૩ દેવતાનું આયુષ્ય ૪.
૬ નામ કર્મની ૨ ,,	શુભનામ કર્મને ૧ અશુભનામ કર્મ ૨.
૭ ગોત્ર કર્મની ૨ ,,	ઉંચ ગોત્ર. ૧ નીચ ગોત્ર ૨.
૮ અંતરાયની ૫ ,, ,,	દાનાંનંતરાય ૧ લાભાંતરાય ૨. ભોગાંતરાય ૩ ઉપભોગાંતરાય ૪. વીર્યાંતરાય. ૫

અસ્યાર્થ.

ख ग

પાંચ ઇંદ્રિ સંવરે તેમજ નવવાડ સહિત વિશુદ્ધ બ્રહ્મચર્ય

घ

પાળે ચાર કષાયને મુકે એમ અઢાર ગુણ થયા ॥ ૧ ॥

क च छ

પાંચ મહાવ્રત પાળે, પાંચ આચાર પાળે, પાંચ સુમતી પાળે

૫ ज ૫ ૫

અને ત્રણ ગુપ્તિ ગોપવે, એ છત્રીસ ગુણ સંયુકત આચાર્ય હોય તો તે મારા ગુરૂ.

ख. પાંચ ઇંદ્રિ—શ્રોત્ર, ચક્ષુ, ઘ્રાણ, રસ અને સ્પર્શ એ પાંચને વશ કરે.

ग. નવ બ્રહ્મચર્યની ગુપ્તિ (વાડ) નાં નામઃ—સ્ત્રી પસુપિંડગ (નપુંશક) રહિત સ્થાનક સેવે (૧) સ્ત્રીની કથા વાર્તા કરે નહિ (૨) સ્ત્રીના એક આસને બેસે નહિ (૩) સ્ત્રીના સ્તન જઘન્યાદિ અંગોપાંગ વિકાર દ્રષ્ટીથી દેખે નહિ (૪) ભીંત પરિચના આંતરે સ્ત્રી પુરૂષના ક્રિડાના શબ્દ ગીતગાન હાસ્યવિનોદ વિરહ રૂદન ઈત્યાદિ સાંભળે નહિ (૫) પૂર્વે સંસારમાં સ્ત્રીના સાથે કામ ક્રિડા કરી હોય તે યાદ કરે નહિ (૬) હમેશાં સરસ (કામોત્તેજક) આહાર કરે નહિ (૭) નિઃસાર (નિરસ) આહાર પણ મર્યાદા ઉપરાન્ત કરે નહિ (૮) શરીરની શોભા વિભૂષા (સુશ્રષા) કરે નહિ. (૯)

શ્રી ઉપાધ્યાય પરમેષ્ટિના પચીસ ગુણ.

ગાથા

બારસંગ વિયુ બુદ્ધા કરણ ચરણ સંજુઓ
૨ ૧
પપભાવણા જોગ નિગ્ગો મુવજ્જાએ ગુણં વંદે ॥૧॥
क ग
અશ્યાર્થ ૧૨ અંગના પાઠક ૧૩-૧૪ કરણ શીતેરીને ચરણ

घ ક્રોધ, માન, માયા, લોભ.

ङ અહિંસા, સત્ય, દત્ત બ્રહ્મચર્ય, અકિંચન.

च જ્ઞાનાચાર ૧ દર્શનાચાર ૨ ચારિત્રાચાર ૩ તપાચાર ૪ અને વિર્યાચાર (શક્તિને ફેરવવી.)

छ ઇર્યાસમિતિ ૧ ભાષાસમિતિ ૨ એષણા (શુદ્ધ આહાર વિગેરે લેવાના બેતાલીશ દોશ પાને ૫૫ થી ૫૮ માં જોઇ લેવા) સમિતિ. ૩ આયાણ-ભંડ-મત-નિષેવણા સમિતિ (આયા=ઉઠાવવું. ભંડ=પાત્રાદિક. મત=માત્રકાદિક. નિંખેવણા=મુકવું.) ૪ ઉચ્ચાર પાસવણ—ખેળ—જલ—સંધાણપરિઠાવણિયા સમિતિ (ઉચ્ચાર=વડીનીત, પાસવણ=લઘુનીત, ખેલ=વમન (મોઢાનો બળખો) જળ=શરીરનો મેલ સંધાણ=નાસીકાનું લીંટ ઇત્યાદિ પરિઠાવણિયા=ક્ષેપવું નાખવું સમિતિ—ભલી મતિ પુર્વક યત્નાથી કરવું) ૫

ज મન ગુપ્તિ, વચનગુપ્તિ અને કાય ગુપ્તિ (ગુપ્તિ=ગોપવું.)

क આચારાંગજી ૧ સુયગડાંગજી ૨ ઠાણુંગજી ૩ સમવાયાંગજી ૪ ભગવતીજી ૫ જ્ઞાતાધર્મકથાંગજી ૬ ઉપાશકદશાંગજી ૭ અંતગડદશાંગજી ૮ અનુત્તરોવવાઇદશાંગજી ૯ પ્રશ્નવ્યાકરણાંગજી ૧૦ વિપાકાંગજી ૧૧ અને દ્રષ્ટિવાદજી ૧૨

શીતેરીના[ख] ગુણે કરી સંયુકત ૧૫–૨૨ આઠ પ્રભાવના[घ] વડે જિન માર્ગને દીપાવે ૨૩–૨૫ ત્રણજોગ[च] વસ કરે. એ પચીસ ગુણે કરી સહિત એવા ઉપાધ્યાયને વંદણા તથા બીજા પ્રકારે પચીસ ગુણ સાત નયના[छ] જાણ, ચાર નિક્ષેપના[ज] જાણ. ચાર પરિમાણના[झ] જાણ. ૧૬ મું નિશ્ચય ૧૭ મું વ્યવહાર. ૧૮ મું ઉત્સર્ગ. ૧૯ મું અપવાદ. ૨૦ મું કારણ, ૨૧ કાર્ય ૨૨–૨૫ ચાર પ્રમાણ[ट]. એ રીતે પચીસ થયા. તથા પચીસ ગુણ બીજી રીતે પણ કહેવાય છે તે.

૧૧ અંગ ભણે ને ભણાવે.

૧૨ ઉપાંગ ભણે ને ભણાવે.

એ ૨૩ ત્રેવીસ ને ૨૪ ચરણશીતેરી. ૨૫ કરણશીતેરી. એ પચીસ ગુણ પણ કહે છે.

ख ચરણસીતેરીના ૭૦ બોલ.

ગાથા.

વયે સમણ ધમ્મં સંજમ, વેયાવચ્ચં ચ બંભગુત્તિઓ;
નાણાઈ તીયં તવ કોહો નીગાઈ ચરણંતુ ॥ ૧ ॥

અસ્યાર્થ—૫ પાંચ મહાવ્રત. ૧૦ દસ પ્રકારે શ્રમણ (સાધુનો ધર્મ)

ગાથા.

ખંતી મુત્તિય અજ્જવ મદ્દવ લાઘવ સચ્ચં
સંજમ તવે ચેઈય બંભચેર વાસીય. ॥ ૧ ॥

અસ્યાર્થઃ—૧ ક્ષાંતિ-ક્ષમા. ૨ નિર્લોભતા. ૩ આર્જવતાઃ સરળતા. ૪ માર્દવતા-નિરઅહંકારતા. ૫ લાઘવ-હળવાપણું. ૬ સત્ય. ૭ સંજમ. ૮ તપ. ૯ ચૈઇય (જ્ઞાનાભ્યાસ) અને બ્રહ્મચર્ય ધર્મ.

૧૭ પ્રકારના સંજમઃ—૧ પૃથ્વીકાય સંજમ ૨ અપકાય સંજમ ૩ તેઉકાય સંજમ ૪ વાયુકાય સંજમ ૫ વનસ્પતિકાય સંજમ ૬ બેઇંદ્રિ સંજમ ૭ તેરિંદ્રિ સંજમ ૮ ચોરેંદ્રિ સંજમ ૯ પંચેંદ્રિ સંજમ ૧૦ અજીવકાય સંજમ ૧૧ પેહા સંજમ ૧૨ ઉપેહા સંજમ ૧૩ પુજણા સંજમ ૧૪ પરિઠાવણીયા સંજમ ૧૫ મન સંજમ ૧૬ વચન સંજમ, અને ૧૭ કાય સંજમ.

૧૦ પ્રકારના વૈયાવચ—૧ આચાર્ય ૨ ઉપાધ્યાય ૩ તપસ્વી ૪ નવ દિક્ષિત ૫ ગિલાણ (રોગી) ૬ સ્થિવર ૭ સ્વધર્મી ૮ કુળ ૯ ગણ ૧૦ સંઘ એ દસની યથાયોગ્ય સેવા ભક્તિ કરવી તેને વૈયાવત કહે છે ૯ નવ બ્રહ્મચર્યની ગુપ્તી પાળે. ૩ ત્રણ રત્નત્રય આરાધેઃ—૧ સમ્યક્ જ્ઞાન ૨ સમ્યક દર્શન અને ૩ સમ્યક ચારિત્ર.

૧૨ બાર તપના પ્રકારઃ—૧ અણસણ ૨ ઉણોદરી ૩ ભિક્ષાચારી ૪ રસ પરિત્યાગ ૫ કાયા કલેશ ૬ પડિસલેહણા ૭ પ્રાયશ્ચિત ૮ વિનય ૯ વૈયાવૃત ૧૦ સઝાય ૧૧ ધ્યાન ૧૨ વિઉસગ્ગ ૪ ચાર ક્રોધાદિક કષાયનો નિગ્રહ કરે.

ગ કરણ સીત્તેરીના સીત્તેર બોલ.

ગાથા.

પિંડ વિસોહિ સમિઈ ભાવણા પડિમાય ઇંદ્રિય નિરોહ
પડિલેહણા ગુત્તઓ અભિગ્ગહ ચેવ કરણંતુ. ॥ ૧ ॥

અસ્યાર્થ—૪ પિંડવિશુદ્ધિના ચાર ભેદ. આહાર પાણી સુખડી સોપારી આદિ પ્રાસૂક-નિર્જીવ નિર્દોષ શાસ્ત્રોક્ત વિધિયુક્ત ગ્રહણ કરે. ૧ સુતર ઉંન પ્રમુખના વસ્ત્ર એક સફેદ રંગ માનોપેત (સાધુને ૭૨ હાથ અને આર્યાને ૯૬ હાથ વસ્ત્રનું પરિમાણ કહેવાય છે (નિર્દોષ ગ્રહણ કરે) ૨ કાષ્ટ તુંબ પ્રમુખના પાત્રને યથાવિધિએ ગ્રહણ કરે. ૩ અઢાર પ્રકારનાં નિર્દોષ સ્થાનક માલીક અથવા માલીકના અનુચરોની (નોકરો)રજાથી ગ્રહણ કરે, ૪ એ ચાર શુદ્ધિ સદા યથા વિધિએ સાચવે. ૪ પાંચ સ-

મીતી. ૫ બાર ભાવનાનાં નામ ૧૨:—અનિત્ય ભાવના ૧ અશરણુ ભાવના ૨ સંસાર ભાવના. ૩ એકત્વ ભાવના. ૪ અન્યત્વ ભાવના ૫ અશુચિ ભાવના. ૬ આશ્રવ ભાવના ૭ સંવર ભાવના ૮ નિર્જરા ભાવના. ૯ લોકસંસ્થાન ભાવના. ૧૦ બોધ દુર્લભ ભાવના ૧૧ અને ધર્મ ભાવના. ૧૨. સાધુની બાર પ્રતિમા—એક માસ સુધિ એક દાત (ધાર) આહારની અને એક દાત પાણીની ૧ બે માશ શુદ્ધિ બે દાત આહારની અને બે દાત પાણીની. એમ ૩–૪–૫–૬–યાવત વધતી વધતી સાતમીમાં સાત માસ સુધી સાત દાત આહારની અને સાત દાત પાણીની લેવે. ૭ સાત દીવસ સુધી ચૌવિહાર એકાંતર અપવાસ કરે. દીવસમાં સૂર્યની આતાપના લેવે, રાતમાં કપડા રહિત ત્રણુ પ્રકારનાં આસન કરે ૧ ચિતા સુવે. ૨ એક પાસે સુવે. ૩ કાર્યોત્સર્ગ કરી બેઠા રહે. દેવતા મનુષ્ય તિર્યંચકૃત ઉપસર્ગ સહે ૮ સાત અહો રાત્રી ચૌવીહાર એકાન્તર અપવાસ કરે. દીવસમાં સૂર્યની આતાપના લે. રાતમાં વસ્ત્રરહિત ત્રણુ આસન કરે. ૧ દંડાસન (લાકડાની માફક ઉભા રહે અથવા સુઇ રહે.) ૨ લંગડાસન (પગની પાનીને ચોટી ધરતીને લગાડવી) કમાનની માફક નમ્યા થકા રહે. ૩ ઉકડુ આસન (બંને ગુડાના વચમાં શીર રાખી રહે). પૂર્વોક્ત ત્રણુ પ્રકારના ઉપસર્ગ સહે ૯ સાત દીવસ સુધી એકાન્તર ચૌવીહાર ઉપવાસ કરે. દીવસમાં સૂર્યની આતાપના લેવે. રાતમાં વસ્ત્રરહિત ત્રણુ આસન કરે. ૧ ગોદાસન [ગાય દોવાને બેસે તેમ બેસી રહે] ૨ વીરાસન (વેતરાસન—ખુરશી ઉપર બેસી ખુરસીને કાઢી લે તોપણુ તેજ પ્રમાણે અધર રહે) ૩ અંબરવુજાસન. (મસ્તક નીચે અને પગ ઉંચા રાખે) પૂર્વોક્ત ત્રણુ પ્રકારના ઉપસર્ગ સહે ૧૦ છઠ કરીને છઠને દહાડે બહાર આઠ પ્રહર સુધી કાઉસગ્ગ કરે. ત્રણુ પ્રકારના ઉપસર્ગ સહે. ૧૧, અઠમ કરીને અઠમને દાહાડે માહાકાળ સ્મસાનમાં કાઉસગ્ગ કરે. એક પુદગળ ઉપર દ્રષ્ટી રાખે, પૂર્વોક્ત દેવતા મનુષ્ય તિર્યંચકૃત ઉપસર્ગ થતાં ચળાયમાન થઇ જાય તો ત્રણુ અવગુણુ નિપજે (૧ ઉન્માદ પામે) ગાંડા થઇ જાય, ૨ ઘણુા કાળને રોગ ઉપજે. ૩ કેવળી પરૂપ્યા ધર્મથી ભ્રષ્ટ થઇ જાય અને પૂર્વોક્ત ઉપસર્ગ ઉપજ્યા નિશ્ચલ રહે તો ત્રણુ ગુણુ નિપજે ૧ અવધિજ્ઞાન, ૨ મન પર્યવ જ્ઞાન, અને ૩ કેવળજ્ઞાનની પ્રાપ્તી થાય ૧૨, ૫ પાંચ ઇંદ્રિને નિરોધે,–૨૫ પચીસ પ્રકારની પડિલેહણુા, શરીર આદિને પ્રતિ લેખવા, ૩ ત્રણુ ગુપ્તિ ૪ ચાર પ્રકારના અભિગ્રહ;—૧ દ્રવ્યથી ૨ ક્ષેત્રથી ૩ કાળથી અને ૪ ભાવથી.

ઘ પ્રભાવના (ધર્મને દીપાવે ફેલાવે પ્રકટ કરે તે) તેના આઠ પ્રકારઃ—

૧ પ્રાવચની (પ્રવચન સિદ્ધાન્ત હેતુ ન્યાયે કરીને મંડન કરે ને મિથ્યા શાસ્ત્રોને ન્યાય યુક્તિથી ખંડન કરી જૈન માર્ગને દીપાવે.)

૨ ધર્મકથક (ધર્મ કથા કહી જૈન માર્ગને દીપાવે.)

૩ નિરોપવાદ (સત્ય ધર્મવાદ કરી જૈન માર્ગને દીપાવે)

૪ ત્રિકાળજ્ઞ (સત્યનિમીત્ત ભાખી જૈન માર્ગને દીપાવે.)

૫ તપસ્વી (ઇચ્છાનિરોધ વિકટ તપ કરી જૈન માર્ગને દીપાવે.)

૬ વ્રત (વીગય ત્યાગ અલ્પ ઉપાધિ મૌન દુઃક્કર અભિગ્રહ કાયોત્સર્ગ તરૂણપણે ઇંદ્રિયનિગ્રહ ઇત્યાદિ દુઃક્કર વૃત્ત ધારણ કરી જૈન માર્ગને દીપાવે.)

૭ સર્વ વિદ્યાનો જ્ઞાતા (ઋધિ—લબ્ધિ આત્માની અત્યંત વિશુદ્ધિના પ્રભાવે આત્મીક અચીંત્ય શક્તિ સંપ્રાપ્ત થાય તે અને સિદ્ધિ આઠ પ્રકારની તેણે કરી જૈન માર્ગને દીપાવે.)

૮ કવી (કવીતા કરી જૈન માર્ગને દીપાવે.)

ચ ૩ ત્રણ યોગ, મન વચન અને કાયાનો નિગ્રહ કરે.

છ ૭ સાત નયના નામ(૧) નૈગમનય (જેની એક ગમ નહિ અનેક ગમ અનેક પ્રણામ અનેક રીતે અનેક માર્ગ કરીને એક વસ્તુ માને.) (૨) સંગ્રહનય (જે વસ્તુની સત્તાને ગ્રહણ કરે જેમકે એક નામ લેવાથી સર્વ ગુણ પર્યાય પરિવાર સહિત ગ્રહણ કરે થોડામાં ઘણું સમજે). (૩) વ્યવહારનય (વસ્તુને વહેંચી વસ્તુના બાહ્ય (પ્રત્યક્ષ) સ્વરૂપને દેખે તેજ ગુણમય, તે વસ્તુને માને પરન્તુ અંતરંગ પ્રણામોની એને કાંઇ જરૂર નહિ. (૪) રૂજુસુત્રનય (રૂજુ—સરળ સૂત્ર–સુચના—ચિંતવન અર્થાત એના સદા સરળ વિચાર રહે છે. માત્ર વર્તમાનની વાત માને.) (૫) શબ્દ નય (જેવા શબ્દ [નામ] હોય તેવાજ તેના અર્થ ગ્રહણ કરે) (૬) સંભિરૂઢનય (શબ્દમાં આરૂઢ થઇ તેના અર્થ કરે મતલબ એક અંસ વસ્તુ કમી હોય તોપણ પૂર્ણ માને) (૭) એવંભુત (જેવાં જેનાં નામ તેવાંજ તેનાં કામ અને પ્રણામ એ ત્રણે સંપુર્ણ હોય તેનેજ વસ્તુ માને.)

શ્રી સાધુ પરમેષ્ટિના સત્તાવીસ ગુણ.

ગાથા.

પંચ મહવ્વયે જુત્તો, પંચદિય સંવરણો;
ચઉવિહ કસાય મુક્કો, તઉસમા ધારણિયા:
તિઉ શચ્ચ સંપન્ન, તિઉ ખંતિ સવ્વેગરઉ,
વેયણા મચ્ચુ ભય ગયં સાહુ ગુણ સત્ત વિસં.

અશ્યાર્થ—૫) પાંચ મહા વ્રત (૨૫ ભાવના સહિત)
(૫) પાંચ ઇંદ્રિઓના ૨૩ વિષયોને જીતે.
(૪) ચાર ક્રોધાદિક કષાયથી નિવર્ત્તે.
(૧) મનસમાધારણિય (પાપથી મન નિવર્તાવિને ધર્મ માર્ગમાં પ્રવર્તાવે.)
(૧) વય સમાધારણિય (વચન કાર્ય ઉપને નિર્દોષ બોલે)
(૧) કાય સમાધારણિય (કાયાની ચપળતા રોકે.)
(૧) ભાવ સચ્ચે (અંતઃકરણની પ્રણામની ધારા સદા નિર્મળ શુભ વર્ધમાન ધર્મધ્યાન, શુકલ ધ્યાન યુક્ત વર્તાવે.

જ ૪ ચાર નિક્ષેપનાં નામઃ—કોઇ પણ વસ્તુમાં ગુણ અથવા અવગુણનો આરોપણ (સ્થાપન) કરવું તેને નિક્ષેપ કહે છે.
૧ નામ નિક્ષેપ (૨) સ્થાપના નિક્ષેપ (૩) દ્રવ્ય નિક્ષેપ અને (૪) ભાવ નિક્ષેપ.

ઝ ૪ ચાર પરિમાણનાં નામ—(૧) દ્રવ્ય પરિમાણ (૨) ક્ષેત્ર પરિમાણ (૩) કાળ પરિમાણ અને (૪) ભાવ પરિમાણ.

ટ ૪ ચાર પ્રમાણનાં નામ (૧) પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ (૨) અનુમાન પ્રમાણ (૩) ઓપમા પ્રમાણ અને (૪) આગમ પ્રમાણ.

(૧) કરણ સચ્ચે (પૂર્વોકત કરણ સીતેરીના સીતેર ગુણ યુકત તથા સાધુને ક્રિયા કરવાની વિધિ શાસ્ત્રમાં ફરમાવી છે તેવી સદા યોગ્ય વખતમાં કરે)

(૧) જોગ સચ્ચે (મન વચન ને કાયાના જોગની સત્યતા સરળતા રાખે.)

(૩) સંપન્નતિઉ સાધુ ત્રણ વસ્તુ સંપન્ન છે.
૧ જ્ઞાન સંપન્ન ૨ દર્શનસંપન્ન. ૩ ચારિત્ર સંપન્ન

(૧) ખંતી ક્ષમાવંત.

(૧) સંવેગરઉ (સદા વૈરાગ્યવંત રહે.)

(૧) વેદની સમ અહિંયા સણિયાએ (વેદની ક્ષુધાદિક બાવિસ પરિસહ ઉતપન્ન થાય તો સમ પ્રણામે-સહન કરે).

(૧) મર્ણાંતિય સમ અહિંયા સણિયાએ મર્ણાંતિક કષ્ટ તથા મરણથી ડરે નહિ પરંતુ સમાધિમરણ કરે.

એવી રીતે સર્વ મળીને ૧૦૮ ગુણ શ્રી પરમેષ્ટિજીના જાણવા. એવા હેતુથી શ્રી નોકાર વાળીના ૧૦૮ મણુકા રાખવામાં આવેલ છે સુમેરની જગ્યાએ શ્રી સમ્યક દર્શન જાણવું. ત્રણ મણુકા રાખવામાં આવ્યા છે તે સુદેવ, સુગુરૂ અને સુધર્મ એ ત્રણ તત્વ જાણવાં.

એ સંક્ષેપરૂપ ફક્ત નામ માત્ર લખાવ્યાં છે. જો વિશેષ વિસ્તાર કરવામાં આવે તો ચોદ પૂર્વકના સારભૂત શ્રી પરમેષ્ટિ મંત્રને શ્રી પરમાગમોમાં પરમ પુરૂષોએ વર્ણન કર્યાં છે તેથી અમારા સરીખા અલ્પજ્ઞથી સંપૂર્ણ વર્ણન થઇ શકે નહિ.

બત્રીશ સિદ્ધાંતના નામ.

૧૧ અંગનાં નામ.

૧ આચારંગજી.
૨ સુયગડાંગજી.
૩ ઠાણુંગજી.
૪ સમવાયંગજી.
૫ ભગવતીજી(વિવાહપન્નંતિ)
૬ ગ્નાતાજી. (ગ્નાતાધર્મકથા)
૭ ઉપાસકદશાજી.
૮ અંતગડજી.
૯ અનુતરોવવાઇજી.
૧૦ પ્રસ્નવ્યાકરણજી.
૧૧ વીપાકજી.

૧૨ ઉપાંગનાં નામ.

૧ ઉવવાઇજી
૨ રાયપસેણીજી.
૩ જીવાભિગમજી.
૪ પન્નવણાજી.
૫ જંબુદ્વીપાપનંતી.
૬ ચંદપન્નંતી.
૭ સૂર્યપન્નંતી.
૮ નિરાવલિકા.
૯ કલ્પવંતશક.
૧૦ પુફિયા.
૧૧ પુફચુલીયા.
૧૨ વન્હિદશા.

૪ મુળ સૂત્ર.

૧ દશ વૈકાલીક.
૨ ઉતરાધ્યયન.
૩ નંદીજી.
૪ અનુજોગદ્વાર

૪ છેદ સૂત્ર.

૧ દશા શ્રુતસ્કંધ.
૨ નસીત.
૩ વ્યવહાર.
૪ બૃહત્કલ્પ

૧૧ અંગ.
૧૨ ઉપાંગ.
૪ મુલ સૂત્ર.
૪ છેદ સૂત્ર.
———
૩૧
૩૨ મો. આવશ્યક.

એ બત્રીસ સૂત્ર હાલ છે.